

JUSTITIE-OMBUDSMANNENS
EMBETS-BERÄTTELSE,

afgifven vid lagtima riksmötet år 1874;

samt Tryckfrihets-Komiténs Berättelse.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1874.

INNEHÅLL.

	Sid.
Redovisning för åtal anställda emot	Sid.
1) Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län, för olaga verkställighet af straff och oriktiga anteckningar i fänglistorna	1.
2) Samme Konungens Befallningshafvande, för förment olaga häktning (forts. från sidd. 15—21 i 1873 års embetsberättelse)	8.
3) En tillförordnad Domhafvande i Kinds härad, för utfärdande af och uttagande af lösen för utdrag af Häradsrättens protokoll i ett ärende, deri Konungens Befallningshafvande i länet begärt häradsboernes hörande inför Häradsrätten	8.
4) En Länsman inom Norra och Södra Åsbo samt Bjäre fögderi, för underlåtet att verkställa en för sådant ändamål till honom aflemnad laga kraftvunnen dom (forts. från 1873 års embetsberättelse sidd. 2—10)	14.
5) Domhafvanden i Wendels tingslag, för olagligt ådömande af förlust utaf medborgerligt förtroende	14.
6) Magistaten i Gefle, för dröjsmål med anställande af auktion å rättigheter till försäljning af spirituosa (forts. från 1873 års embetsberättelse sidd. 23—26)	15.
7) En tillförordnad Domhafvande i Torna härad, för det att part blifvit ohörd dömd vid en af- och tillträdeshusensyn	15.
8) Rådstufvurätten i Wadstena, för olagligt ådömande af förlust utaf medborgerligt förtroende, och Rådstufvurättens ordförande serskildt, för felaktig expedition af utslaget	17.
9) Landshöfdinge-embetet i Norrbottens län, för det ny auktion å utmätt fastighet blifvit utlyst, innan utslaget, hvarigenom den förutgångna auktionen ogillades, vunnit laga kraft	18.
10) Kommendanten vid Straff-fängelset i Warberg, för oriktig verkställighet af straff	22.
11) Polismästaren i Stockholm, för ett af honom meddeladt förment olaga beslut, i fråga om rättighet att betjena allmänheten med körning af omnibusvagn (forts. från 1873 års embetsberättelse sidd. 36—41)	23.
12) Rådstufvurätten i Söderköping, för oriktig förvandling af böter	23.
13) Domhafvanden i Hanekinds härad, för vägran att förnya inteckning för ränta å skuldebref, emedan denna icke fanns till beloppet utsatt i protokollet öfver skuldebrefvets företeende vid annan domstol	24.
14) En tillförordnad Domhafvande i Nordingrå tingslag, för underlåtenhet att expediera utslaget i ett afgjort mål och för aflemnande af ofullständig dombok till ständige Domhafvanden	27.
15) Vice Pastorn i en församling inom Hernösands stift, för oriktig behandling af en fråga om äktenskapsjäf m. m.	30.

	Sid.
16) Landskamreraren i Westernorrlands län, för olagligen påförd och uttagen lösen för ett utslag	43.
17) Förutvarande Polismästaren i Stockholm, för olaga häktning m. m.	44.
18) En tillförordnad Borgmästare i Arboga, för underlåtenhet att i rätt tid uppsätta dombok och magistratsprotokoll	55.
19) Polisintendenten i Stockholm, för oriktig tillämpning af 1846 års Stadga angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer	57.
Betraktelser angående lagskipningens tillstånd:	
a) Kongl. Förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 11 Maj 1872	61.
b) Fortsättning af den i senast afgifna embetsberättelse afhandlade frågan om praejudikat m. m.	63.
Angående tolkningen och tillämpningen af Kongl. Förordningen angående utsträckt tillämpning af straffarbete i enrum den 30 Maj 1873 och Kongl. Kungörelsen angående Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Tillsyningsmäns vid kronohäkten skyldighet att å till dem för verkställighet inkommande utslag rörande häktade personer göra vissa anteckningar den 3 Oktober 1873	66.
Underdåniga hemställanden:	
a) Om utfärdande af arbetsordning för Kongl. Kammarrätten	69.
b) Om tillägg af ett nytt moment i § 1 af Kongl. Kungörelsen om indrifning och redovisning af böter och viten den 29 Januari 1861	80.
Summarisk uppgift å de under år 1873 inkomna och handlagda klagomål samt förordnade åtal	84.
Embetsresan år 1873	85.
Anmälan, att icke någon lagförklaring blifvit, i den ordning 19 § Regeringsformen föreskrifver, af Kongl. Maj:t efter sistlidna års riksmötes början meddelad	87.
Om de från Kongl. Statsdepartementen inkomna uppgifter, som äro intagna i Bilagan	88.

BILAGA.

Uppgifter från Kongl. Statsdepartementen på de af Riksdagen år 1873 aflättna underdåniga skrivelser och i anledning deraf hos Kongl. Maj:t vidtagna åtgärder	3.
» å de i nyssberörda unnderdåniga skrivelser omförmälda ärenden, som ännu icke blifvit afgjorda	20.
» å de genom föregående Riksdagars till Kongl. Maj:t aflättna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärender, hvilka i Jnstistie-ombudsmannens senaste embetsberättelse finnes upptagna såsom i sin helhet, eller till någon del oafgjorda, äfvensom de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna	22.
Tabell öfver förstberörda uppgifter	35.
Berättelse, afgifven af Kommitterade för tryckfrihetens vård	37.

Till Riksdagen.

Under det sistförflutna året hafva^m utslag i nedanstående, af mig förordnade åtal blifvit meddelade:

Vid granskning af 1869 års fångförteckningar från länsfängelset i Malmö anmärktes, ej mindre att Tegelmästaren Anders Hansson, hvilken den 28 Maj 1868 intagits i nämnda fängelse till undergående af honom för förfalskningsbrott ådömdt straffarbete under ett år och nio månader och således bort, efter behörigt afdrag i följd af straffets verkställande i

enrum, kvarhållas till den 14 Oktober 1869, blifvit redan den 14 Augusti sistnämnda år frigifven; än äfven att ynglingarne Axel Larsson och Carl Johan Isaksson, hvilka antecknats såsom dömda för första resan stöld, den förre till tre och den senare till två månaders straffarbete, samt börjat undergå bestraffningen den 3 Augusti 1869, blifvit ur fängelset lössläppte Axel Larsson redan den 3 Oktober men Carl Johan Isaksson först den 3 November samma år.

På dessa anmärkningar, som meddelades Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län, afgaf Landshöfdinge-embetet i länet förklaring den 31 December 1870 och yttrade *dels*, i fråga om Anders Hansson, att misstag förelupit vid uträkningen af det afdrag å strafftiden, som han, på grund af straffets undergående i enrum, bort åtnjuta; att Fängelse-direktören dittills ensam fått uträkna strafftiderna för de i fängelset intagne fångar, hvaruti den förändring imedlertid sedermera blifvit införd, att berörda uträkning verkställdes äfven å Landskansliet under Landssekreterarens kontroll, likasom en förändrad ordning iakttoges i afseende på kollationeringen af de utskrifna exemplaren af fånglistorne; att öfverlemnandet åt Fängelse-direktören att sålunda verkställa hvad som rätteligen tillkomme Landssekreteraren härrört deraf, att den sistnämndes tid öfver höfvan upptoges af andra tienstegöromål samt kontroller af hvarjehanda slag, och att Fängesedirektören ej allenast egde fullständig insigt i gällande föreskrifter rörande straffs verkställande i enrum, utan ock under en lång följd af år, då han likaledes lemnats utan kontroll, aldrig tillförene begått något misstag af ifrågavarande art; *dels ock*, beträffande Axel Larsson och Carl Johan Isaksson, att, på sätt ett bifogadt utdrag af fångrullan för år 1869 utvisade, någon felaktighet vid verkställandet af de dem ådömda straff icke egt rum, enär Axel Larsson varit dömd till endast två och icke till tre månaders straffarbete och således, då han börjat undergå straffet den 3 Augusti, rätteligen blifvit frigifven den 3 Oktober, samt Carl Johan Isaksson, dömd till tre månaders sådant arbete och till bestraffning intagen den 3 Augusti, lösgifvits icke den 3 Oktober utan först den 3 November, hvilket förhållande jemväl bestyrktes af de från fängelset afgifna dagrapporter.

Finnande denna förklaring icke tillfredsställande, yttrade jag derom i skrifvelse till Advokatfiskalsembetet vid Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge: att det som i berörda förklaring i främsta rummet ådragit sig min uppmärksamhet vore, att Direktören vid länsfängelset, efter hvad som under förutgångna år inträffat, ännu år 1869 tillåtits att utan kontroll å Landskansliet uträkna fångarnes strafftider och efter denna uträkning bestämma dagen för fånges frigifvande ur häktet, utan att Konungens Befallningshafvande tycktes hafva med dessa åtgöranden tagit

någon befattning; samt vidare att Landshöfdinge-embetet tilltrött sig uppgifva, att bemålde Fängelsedirektör, ehuru han en lång följd af år fått på nyssberörda sätt, utan kontroll, uträkna och bestämma strafftiden för fångarna, likväl »aldrig tillförene begått något misstag af ifrågavarande art»; efter det att, på sätt min till 1867 års Riksdag afgifna embetsberättelse utvisade, vid en anmärkning, som under granskning af 1862 års fångförteckningar från länshäktet i Malmö blifvit gjord, att en fånge, Johannes Nilsson Knall, hvilken bort den 25 September sistnämnda år afsluta ådömdt straffarbete, ej förr än den 26 påföljande Oktober blifvit ur fängelset frigifven, Konungens Befallningshafvande i den infortrade förklaringen uppgifvit den anmärkta felaktigheten hafva tillkommit genom förbiseende af Fängelsedirektören, den samme som vid nu ifrågakomna tilldragelse innehade nämnda befattning, samt tillika förfäktat den åsigt, att det vore Fängelsedirektörens, icke Konungens Befallningshafvandes, skyldighet att uträkna och bestämma, när straff, som verkställes å länshäktet, skulle börja och sluta, och att Fängelsedirektören följaktligen vore ensam ansvarig för fel som vid straffets verkställande egde rum, hvilken åsigt dock vid pröfningen af det åtal, jag för sistberörda oriktiga verkställighet af straff anställde emot Konungens Befallningshafvande, vederlades i det Kongl. Hofrätten förklarade ej mindre Herr Landshöfdingen, som då redan utöfvade detta embete, än äfven då varande Landssekreteraren och Landskamreraren, hvar i sin mon, skyldige att ansvara för den felaktiga verkställighetsåtgärden, hvarföre de ock fäldes att böta, de två förstnämnde hvardera ett hundra och Landskamreraren tjugofem riksdaler; och efter det att — enligt hvad som inhemtades af min till 1870 års Riksdag afgifna embetsberättelse — sedan vid granskningen af 1867 års fångförteckningar för ifrågavarande länshäkte blifvit upptäckt, att en fånge, Juliana Pettersson, hvilken bort från ådömdt straffarbete frigifvas den 20 November sistberörda år, lösgifvits redan den 24 September, såsom det i fångförteckningen hette, »till följd af namnförvexling med en annan fånge», samt åtal jemväl för detta fel blifvit af mig förordnadt, Herr Landshöfdingen samt då varande Länsnotarien, hvilken såsom Landssekreterare tjenstgjort den dag, misstaget egt rum, likaledes förmålt, att fångens förtidiga lösgifvande berott endast på misstag å samme Fängelsedirektörs sida, men icke destomindre blifvit af Kongl. Hofrätten, genom utslag den 25 Oktober 1869, fälde att, för underlåtenhet att med erforderlig omtänka handhafva den Konungens Befallningshafvande omedelbart tillkommande styrelse och inseende öfver länshäktet, i följd hvaraf ifrågakomna bestraffning blifvit obehörigen förkortad, böta Herr Landshöfdingen ett hundra och Länsnotaren femtio riksdaler; hvarjemte jag i samma skrifvelse anförde, att utom de gröfre fel vid straffs verkställande å länshäktet i Malmö, som varit att anmärka, sådana felaktigheter i fånglistorna, som de här

ofvan i fråga om Axel Larsson och Carl Johan Isaksson omförmälda, ingalunda vore att räkna till sällsynta undantag, utan vid granskning af nämnda listor från länshäktet i Malmö hvarje år ofta noga påträffats och föranledt vidlyftig skriftväxling, ehuru listornas riktighet varit af vederbörande tjänsteman hos Konungens Befallningshafvande i föreskrifven ordning bestyrkt; på grund af hvilket allt jag uppdrog åt Advokatfiskals-embetet att inför Kongl. Hofrätten tilltala Herr Landshöfdingen samt Landssekreteraren i Malmöhus län såväl därför att Anders Hansson blifvit från straffarbetet frigifven två månader innan det samma bort taga slut samt för det uppgifterna rörande de Axel Larsson och Carl Johan Isaksson ådömda och å dem verkställda bestraffningar varit i fångförteckningarne på förut nämnda sätt felaktiga, som ock därför att, ehuru, enligt Landshöfdingeembetets uppgift, förändrade anordningar sedermera skulle blifvit vidtagna i så måtto, att uträkningen af strafftidernas längd för de i fängelserna intagna fångar äfven verkställdes i Landskansliet under Landssekreterarens kontroll och annan ordning i afseende på kollationeringen af de utskrifna exemplaren af fånglistorna blifvit införd, det likväl inträffat, att en fånge, Gördelmakaren Anders Andersson, intagen i fängelset den 9 November 1870 till undergående af honom för första resan stöld ådömdt fyra månaders straffarbete, lösgifvits den 7 Januari 1871, såsom det i fångförteckningen uppgifves, »till följd af namnförväxling med annan fånge»: af hvilket förhållande det syntes mig framgå, att Fängelsedirektören haft och fortfarande hade bemyndigande af Konungens Befallningshafvande ej allenast att uträkna och bestämma strafftiden för fångarna, utan ock att lösgifva dessa, utan föregånget förhör inför Konungens Befallningshafvande eller Landssekreteraren, enär det icke gerna vore tänkbart att, om sådant förhör egde rum, såsom fallet vore vid andra länshäkten, fångar gång efter annan skulle lösgifvas, »till följd af namnförväxling» eller innan de utstått sina straff, — allt omständigheter, som vid dylika förhör, om de med någon omsorg förrättades, borde kunna utredas.

Uti häröfver af Kongl. Hofrätten, på Advokatfiskalsembetets anhållan, infortrade förklaringar hafva Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren — hvilka utöfvat länsstyrelsen å de tider, då Anders Hansson och Anders Andersson lösgåfvos, likasom Landssekreteraren serskildt haft att hålla hand öfver de fångförteckningars upprättande, i hvilka felaktiga uppgifter rörande Axel Larsson och Carl Johan Isaksson förekommit — hufvudsakligen anfört:

Herr Landshöfdingen: att mängden och beskaffenheten af de honom serskildt åliggande arbetsgöromål icke lemnade honom tillfälle att utöfva fullständig kontroll öfver det stora antal mindre bestyr, som tillhörde länssty-

relsen, hvilket han förmenat icke heller böra betraktas såsom hans skyldighet, då de båda afdelningarne af bemälda styrelse hade hvar sin ansvarige chef, på hvilken Herr Landshöfdingen måste ega att i detaljfrågor förlita sig; samt

Landssekreteraren: att hans tid och arbetskrafter till det yttersta toges i anspråk af tjensteangelägenheter, med hvilken framställning han dock icke åsyftade att försvara det numera öfvergifna förfarandet att låta Fängelsedirektören utan kontroll uträkna fångarnes strafftider, utan blott att visa, det anledningen till berörda förfarande vore att söka i göromålens mängd vid Landskansliet och icke i ringaktning för tjenstepligt hos Landssekreteraren, som, hvad Anders Hanssons förtidiga lösgifvande ur fängelset anginge, icke hade något vidare att till sin ursäkt åberopa; hvarjemte Landssekreteraren till upplysning rörande förloppet vid Anders Anderssons obehöriga frigifvande den 7 Januari 1871 — för hvilken felaktighet Fängelsedirektören blifvit stäld under tilltal vid Rådstufvurätten i Malmö och genom utslag den 1 påföljande Juni fäld, jemlikt 25 kap. 14 § Strafflagen, att böta femtio riksdaler, — vid sin förklaring fogat Rådstufvurättens protokoll i nämnda mål, utvisande, att, sedan Fängelsedirektören ifrågavarande dag tillsagt om inställelse i expeditjonsrummet af fången N:o 729 Anders Andersson, hvilkens straffarbetstid samma dag tilländagick, men straff fången N:o 809 Anders Andersson genom misstag i stället blifvit införd, Fängelsedirektören utskrifviten afgangsförpassning för Anders Andersson, upptagande fången N:o 729 Anders Anderssons förbrytelse och straff med anteckning om det utslag, hvarigenom denne fånge blifvit till straffarbete dömd, allt efter fångrullan, men deremot N:o 809 Anders Anderssons hemort, efter den sistnämndes egen vid tillfället lemnade uppgift, hvarefter, och sedan förpassningen blifvit till Landskansliet uppsänd och återkommit försedd med påskrift af Landssekreteraren, N:o 809 Anders Andersson i stället för N:o 729 Anders Andersson ur fängelset lösgifvits; dock hade den senare jemväl under dagen kommit på fri fot och N:o 809 Anders Andersson den 12 i samma månad blifvit till fängelset återförd; tilläggande Landssekreteraren slutligen, beträffande den ordning, som följdes vid fångars frigifvande ur länshäktet, att Fängelsedirektören vid hvarje månads början, för jemförelse med en rulla, som, alltsedan Anders Hansson i förtid frigafs, blifvit under Landssekreterarens kontroll förd öfver de uti häktet till undergående af bestraffning intagna personer, å landskansliet aflemnade förteckning öfver dem, hvilkas stafftid under månaden tilländaginge; att af dessa fångar de, som vore försvarslöse eller tillhörde annat län eller om hvilkas rätta hemort ovisshet förefunnes, vid strafftidens slut inställdes till förhör inför Landssekreteraren, men att det varit brukligt, att Fängelsedirektören för de öfrige utfärdat förpassning, som blifvit före

frigifningen uppsänd till Landskansliet och, efter jemförelse med rullan, försedd med anteckningen »vidi» och Landssekreterarens underskrift; och förmente Landssekreteraren, att Konungens Befallningshafvande genom att på nyssnämnda sätt förordna om fången N:o 729 Anders Anderssons frigifning fullgjort hvad bemälda myndighet i detta hänseende ålegat, alldenstund, enligt Landssekreterarens åsigt, hvarken af den i 3 § af Kongl. Reglementet för läns- och kronofångelser i riket den 28 Maj 1867 förekommande bestämmelse, att fängelseföreståndare skulle frigifva fånge i enlighet med Konungens Befallningshafvandes föreskrift, ej heller af andra dithörande stadganden kunde dragas den slutsats, att Konungens Befallningshafvande hade skyldighet att genom förhör med afgående fångar göra sig förvissad om deras identitet.

Uti afgifvet slutpåstående anförde Advokatfiskalsembetet; att, hvad Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren, hvilken sistnämndes yttrande i fråga om de i fånglistorna befunna felaktigheter icke syntes förtjena vidare uppmärksamhet, andragit och åberopat, icke i någon mon innefattade laglig ursäkt med hänsyn till de felaktigheter, som, på sätt anmärkt blifvit, egt rum vid verkställande af de Anders Hansson och Anders Andersson ådömda bestraffningar; att mängden af de Konungens Befallningshafvande i Malmöhus län äliggande göromål icke kunde få gälla såsom ursäkt i förevarande fall; att Herr Landshöfdingens förmenande, det han, i fråga om inseendet öfver bestraffningars verkställande i länsfängelset, vore berättigad att förlita sig på Landssekreteraren, så mycket mindre egde laglig grund, som andra momentet af 58 § i Landshöfdinge-instruktionen innehöller, att det åligger Landssekreteraren, närmast Landshöfdingen, att hafva tillsyn å de i länsfängelset förvarade fångars vård och behandling, samt Herr Landshöfdingen genom Kongl. Hofrättens utslag angående åtalen dels rörande obehörig förlängning af Knalls bestraffning dels ock Juliana Petterssons förtidiga lösgifvande ansetts vara för dessa felaktigheter icke mindre ansvarig än Landssekreteraren; att, då det ålåg Konungens Befallningshafvande att tillse, det bestraffningar, som skola i länsfängelset undergå, blifva behörigen verkstälde, och följaktligen att vidtaga de anordningar, som för sådant ändamål erfordrades, men säkerhet i detta hänseende, enligt hvad redan före misstaget i afseende å Anders Andersson yppat sig derutinnan, att Juliana Pettersson i följd af namnförvexling blifvit obehörigen frigifven, icke stode att vinna, med mindre hvarje afgående fånge inställes till förhör inför Konungens Befallningshafvande, det syntes Advokat-fiskals-embetet vara fullt tydligt, att, om än uttryckligt stadgande derom saknades, Konungens Befallningshafvande hade skyldighet att sådana förhör anställa och att, om detta underlåtes och, såsom nu vore fallet med Anders Andersson, en fånge komme

att lösgifvas i stället för en annan, Konungens Befallningshafvande icke kunde undgå att därför ansvara, såsom följd hvaraf Advokatfiskals-embetet funne sig ega full befogenhet att lägga Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren till last att hafva underlåtit att med erforderlig omtanka handhafva det Konungens Befallningshafvande omedelbart tillkommande inseende öfver länsfängelset i Malmö, hvarigenom inträffat, att Anders Hansson och Anders Andersson blifvit ur fängelset frigifne innan de utstått de dem ådömda straff, och Landssekreteraren serskildt, att uti fångförteckningar, dem han haft åliggande att granska och jemväl bestyrkt, förefunnits oriktiga uppgifter af serdeles förvillande beskaffenhet angående Axel Larsson och Carl Johan Isaksson; hvadan Advokatfiskalsembetet, under åberopande, såsom en försvårande omständighet, af den under en följd af år, trots förnyade åtal och fällande utslag, fortsatta vårdslösheten och försumligheten i handhafvandet af den Konungens Befallningshafvande åliggande tillsyn å straffs verkställande i länshäktet och upprättandet af föreskrifna förteckningar öfver der förvarade fångar, yrkade, att Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren måtte, hvar för de emot honom åtalade felaktigheter, dömas till ansvar i öfverensstämmelse med 25 kap. 17 § Strafflagen.

Kongl. Hofrätten har under *den 23 Februari 1873* meddelat utslag uppå detta åtal; och, emedan upplyst blifvit, att den af Fängelsedirektören vid länsfängelset i Malmö den 7 Januari 1871, då fången N:o 729 Anders Anderssons strafftid tilländagått, å Landskansliet aflemnade afgångsförpassning för Anders Andersson innehållit uppgift å så väl den, förbrytelse, för hvilken N:o 729 Anders Andersson undergått bestraffning, som det utslag, hvarigenom han blifvit dömd till straffarbete, samt Konungens Befallningshafvande genom den af Landssekreteraren verkställda anteckning å nämnda förpassning måste anses hafva rätteligen meddelat föreskrift om lösgifvande af N:o 729 Anders Andersson, vid hvilket förhållande och då någon skyldighet för Konungens Befallningshafvande att anställa förhör med fånge vid hans frigifvande icke funnes i lag bestämd, den omständigheten, att Fängelsedirektören lösgifvit en annan fånge än den Konungens Befallningshafvandes omförmälda föreskrift afsett, icke kunde läggas Konungens Befallningshafvande såsom vårdslöshet till last, blefve åtalet i denna del af Kongl. Hofrätten ogilladt; man enär, beträffande åtalet i öfriga delar, det Anders Hansson för förfalskningsbrott ådömda straffarbete, verkställt i enrum, der det tagit sin början den 28 Maj 1868. skolat fortfara till den 14 Oktober 1869, men likväl upphört redan den 14 nästförtutgångna Augusti; alltså och då det åläge Konungens Befallningshafvande såsom öfverexsekutor att hafva tillsyn derå att ådömda bestraffningar, hvilka skola undergå i länshäktet, varda behö-

rigen verkställda; samt hvad Herr Landshöfdingen^{as} och Landssekreteraren till befrielse från påföljd af åtalet i denna del anført icke kunde såsom lagligen gällande ursäkt antagas; pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kap. 17 § Strafflagen, rättvist fälla dem att för underlåtenhet att med erforderlig omtanka handhafva den Konungens Befallningshafvande omedelbart tillkommande styrelse och inseende öfver länshäktet, i följd hvaraf Anders Hanssons bestraffning blifvit obehörigen förkortad, böta Herr Landshöfdingen två hundra riksdaler och Landssekreteraren ett hundra riksdaler, hvilka böter tillfölle kronan; likasom, då Landssekreteraren, hvilken det ålåg att granska fångförteckningarne från länsfängelset i Malmö, borde ansvara för de felaktiga uppgifterna angående Axel Larsson och Carl Johan Isaksson, Kongl. Hofrätten, jemlikt nämnda lagrum, dömde Landssekreteraren att för vårdslöshet i detta afseende böta femtio riksdaler till kronan.

Då min senaste embetsberättelse afslutades, hade jag ännu icke fått mottaga Kongl. Maj:ts utslag uppå de af Advokatfiskalsembetet i Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge anförda underdåniga besvär öfver bemälda Hofrätts den 18 Juni 1872 meddelade utslag angående ett af mig förordnad åtal mot Herr Landshöfdingen i Malmöhus län samt Landssekreteraren derstädes i följd af Bengt Larssons i Stockholmsgården samt Johannes Anderssons i Skäggestorp^{as} härstädes i sammanhang med åtskilliga klagomål af förre Korporalen Samuel Tullberg förda klagan öfver dem öfvergångna förmenta rättskränkingar. Hänvisande till den redogörelse, som i nästföregående^m embetsberättelse (sidd. 15—21) lemnas för berörda åtal och Kongl. Hofrättens omförmälda utslag, har jag nu, efter att hafva mottagit Kongl. Maj:ts *den 17 December 1872* meddelade utslag i målet, endast att tillkännagifva, det Kongl. Maj:t funnit skäl icke vara anfördt, som uti Hofrättens öfverklagade utslag kunde verka ändring.

Å Tranemo socknemäns vägnar hade S. Larsson i Linnared öfverlemnadt ett utslag jemte skrifvelse, i hvilken till mitt bedömande hemställdes, huruvida, på sätt som skett, bemälda kommun kunde åläggas att samma handling lösa.

Detta så kallade utslag befanns vara ett utdrag af domboken vid Kinds härads lagtima sommarting den 15 Juni 1870 och innehöll hufvudsakligen, att sedan, till följd af beslut i kommunalstämma med Dannicke

socken, bemålde stämmas ordförande till Konungens Befallningshafvande i Elfsborgs län ingifvit ansökning, att Konungens Befallningshafvande måtte tillåta kreatursmötens hållande å Dannicke Bosgårdens egor tvänne gånger under då innevarande år, samt Kronofogden i häradet sig yttrat; så hade Landshöfdingeembetet, uti resolution den 26 Mars 1870, med öfversändande af handlingarne i detta ärende till Domhafvanden i Kinds härad, anmodat denne att inför Häradsrätten i ämnet höra häradsboerne samt med protokoll öfver detta förhör, Häradsrättens utlåtande och de öfversända handlingarne derefter till Konungens Befallningshafvande inkomma; att å ofvannämnde dag, till hviken detta ärende varit utsatt och häradsboerne blifvit medelst kungörelse kallade att genom sockneombud tillstädeskomma för att i frågan sig yttra, ombud infunnit sig för tjugofyra af häradets socknar, men icke något ombud tillstädeskommit för de öfriga, och bland dem Tranemo; att efter det ombuden sig yttrat och, med undantag af dem från Dannicke och Twereds socknar, som förordat ansökningen, densamma afstyrkt, Häradsrätten tillkännagifvit, att Rättens utlåtande skulle vid tingets slut meddelas; varande detta utlåtande, afgifvet den 26 påföljande Augusti, i samma domboksutdrag intaget med tillägg, att ett exemplar af Häradsrättens protokoll och nyssberörda utlåtande skulle till Konungens Befallningshafvande i meranämnda län insändas; och befanns å det hit insända exemplaret af berörda protokollsutdrag, som å Häradsrättens vägnar underskrifvits af en tillförordnad Domhafvande, tecknad: »Lösen Tre Riksdaler» »Tranemo socken» samt vid slutet af protokollsutdraget: »Förestående vägras att lösa J. Molander ordförande i kommunalnämnden».

Vid S. Larssons skrift voro derjemte fogade *dels* ett utaf Länsmannen B. Edin och Mårten Johansson i Gerdarp undertecknad utmättnings-instrument af innehåll, att den 2 Januari 1871 utmätning verkstälts hos ordföranden i Tranemo sockens kommunalnämud Gustaf Andersson i Gerdarp, för lösen af Kinds Häradsrätts protokoll den 15 Juni 1870 angående kreatursmötes hållande i Danicke Bosgården, utgörande tre Riksdaler, samt utmättningskostnad två Riksdaler 25 öre, tillhopa fem Riksdaler 25 öre; att Gustaf Andersson, vid förrättningen närvarande, förklarar sig icke vilja lösa protokollet i fråga, enär vid hållen kommunalstämma församlingsboerne yttrat sig dertill vare hvarken skyldige eller villige, helst protokollet ej blifvit begärddt; att likväl, på förrättningsmännens tillkännagifvande, att ständige Domhafvanden förklarar sig icke vilja återtaga expeditionen, för hvilken lösen derföre borde uttagas, Gustaf Andersson, vidhållande sitt bestridande, i mät uppgifvit ett silfverfickur, värderadt till femton riksdaler, som blifvit utmätt men fått hos Gustaf Andersson qvarstanna;

dels ock en af bemälde Gustaf Andersson, å kommunalstyrelsens i Tranemo vägnar, till Konungens Befallningshafvande i Elfsborgs län ingifven besvärsskrift, i hvilken såsom skäl för så väl utmätning-åtgärdens öfverklagande som ock kommunalstyrelsens vägran att utlösa den ifrågavarande expeditionen anfördes: att kommunen visserligen medelst kungörelse blifvit kallad att genom ombud inför Häradsrätten afgifva yttrande i förutnämnda fråga om kreatursmöte, men vid den i ämnet hållna kommunalstämma bestutit att, då samma fråga vore för Tranemo kommun af ingen eller högst ringa vikt, icke välja eller sända dylikt ombud; samt att kommunen, hvilken sålunda afstått från sin rätt att i frågan afgifva yttrande, hvarken begärt ej heller kunnat begära del af Häradsrättens protokoll i ärendet, vid hvilket förhållande kommunen borde vara fritagen från skyldigheten att utbetala lösen för en expedition, som aldrig blifvit begärd; hvarföre klagandena yrkade, att utmätningen måtte varda ogild och kommunen tilläggas lämplig godtgörelse för hafda kostnader; och hade Landshöfdingeembetet å dessa besvär tecknat tergalresolution den 17 Januari 1871 och då, jemlikt 15 § Kongl. Förordningen den 30 November 1855, expeditionslösen borde omedelbart utmätas, icke funnit skäl att å besvären fästa afseende.

Dessa handlingar meddelade jag den tillförordnade Domhafvande, som underskrifvit expeditionen, och begärde hans yttrande deröfver, hvilket, afgifvet den 13 Juli sistnämnda år, innehöll, att grunden för Domhafvandens åtgärd att låta till Tranemo socken utskrifva ett exemplar af protokollet i det af Konungens Befallningshafvande i Elfsborgs län till förhör med Kinds häradsboer utställda ärendet angående kreatursmötes hållande å Dannicke Bosgårds egor, för hvilket exemplar, Domhafvanden likväl icke uppburit lösen eller påkallat utmätning, varit den vid Häradsrätten rörande expedierandet af protokoll och utlåtande i ekonomimål gällande praxis, hvilken tillförordnade Domhafvanden förmente hafva stöd af Kongl. Kungörelsen den 9 Maj 1862, men att, om jag ansåge berörde Kongl. Kungörelse icke berättiga till en dylik åtgärd, som här egt rum, t. f. Domhafvanden icke hade skäl att betvifla, det ständige Domhafvanden i häradet, som uppburit lösen för expeditionen, skulle vid anfordran densamma återställa.

Af denna skriftvexling lemnade jag derefter ständige Domhafvanden del och begärde hans yttrande, hvilket afgafs och hufvudsakligen innehöll, att den omständighet, att tillförordnade Domhafvanden, som förrättat ofvanomförmälda ting, låtit »i enlighet med den troligen i alla delar af Riket vanliga och, efter Domhafvandens tanka, med Kongl. Förordningen om expeditionslösen den 30 November 1855 och Kongl. Kungörelsen den 9 Maj 1862 fullkomligt öfverensstämmande praxis,» åt Tranemo Socken utskrifva ett exemplar af det i förutbeskrifna ärende förda protokoll, ej syn-

tes innebära någonting klandervärdt, och att anledningen, hvarför den nästan långt drifna sparsamhetsandan förmått S. Larsson att i en så lumpen sak förhöra sig hos mig och påkalla mitt biträde, troligen vore den, att Domhafvanden nästan aldrig begagnat sig af den honom tillkommande rätt att i ekonomimål utskrifva ett exemplar af utslaget till hvarje inom häradet liggende socken, genom hvilken efterlåtenhet Larsson troligen kommit till den föreställningen, att lag ej funnes, som berättigade till en sportel, den Domhafvanden ej uttagit i många förut förekomna fall, men att det icke tillkomme ständige Domhafvanden att afgöra, huruvida den tillförordnade i denna sak rätt förfarit: att den förres tillgörande i saken inskränkt sig till att någon tid efter sommaringets slut och tillförordnade Domhafvandens afresa från orten öfversända till exsekutor för lösens indrivande de expeditioner, som vid tingets avslutande och under den derefter förflutna tid af tre veckor ej blifvit uttagna; att Domhafvanden ansett det vara hvarken hans skyldighet ej heller ens hans rättighet att dervid granska och afgöra, om vikarierande domaren lagenligt förfarit, då han låtit utskrifva sina expeditioner, hvilken undersökning dessutom skulle medtagit serdeles lång tid för genomläsande af alla protokollen i hvarje ärende; att det således ej varit Domhafvandens fel om, hvad han dock icke trodde, någon handling skulle hafva blifvit utan behof utskrifven och lösen därför emot lagens mening utkräfd; att Domhafvanden, som möjligen fått uppbära den ifrågasatta lösen, tre riksdaler, vore villig att, då han för så ringa pris kunde bereda Larsson och hans socknebor en fägnad, eftergifva till deras fördel samma belopp, hvadan de kunde, så vida beloppet verkligen kommit Domhafvanden till godo, detsamma hos honom återfå, förklarande likväl Domhafvanden, att då han medgäfvit nämnda återlyftning, hvilken möjligen kunde vara stödd på lag, »han dock icke erkände, att den härflutit från något erkännande af ett begånget fel.»(?) emedan Domhafvanden icke hade något sådant att i denna sak erkänna.

Af dessa yttranden kunde jag ej annat sluta, än att förklarandena ansåge Tranemo socknemän hafva varit lagligen förpligtigade att lösa ifrågavarande protokollsutdrag och detta »på grund af en i alla delar af riket vanlig, med Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855 och Kongl. Kungörelsen den 9 Maj 1862 öfverensstämmande praxis».

Hvad nu de åberopade författningarne beträffade, så vore det väl 10 § 7 mom. i 1855 års Kongl. Förordning, som jemte 1862 års Kongl. Kungörelsen åsyftades, lydande sålunda:

»Allenast ett exemplar af dom, utslag, resolution, protokoll eller instrument bör utskrifvas för parter, som föra gemensam talan, utom i mål angående väg- och skjutsnings- eller andra dylika frågor, deri flera socknar äro delaktiga, då ett exemplar af sjelfva utslaget må utskrifvas åt hvar

»socken» -- i hvilket stadgande Kongl. Kungörelsen den 9 Maj 1862 tillägger denna närmare bestämning: »der flera socknar hafva del i mål, som angå väg-, skjutsnings- eller andra dylika frågor, skall ett exemplar af sjelfva utslaget utskrifvas för hvarje socken, äfven om socknen icke är käreande, klagande eller sökande i målet.»

Redan vid första genomläsningen hade Förklarandena — syntes det mig — bort finna att dessa stadganden icke vore tillämpliga på ifrågasvarande fall. Det till Tranemo socken utskrifna domboksutdraget, för hvilket lösen var påförd och uppbyren, innefattade icke något Håradsrättens *utslag*; det innefattade endast ett af Konungens Befallningshafvande i länet inforbradt *utlåtande* i ett ärende, hvaruti icke Håradsrätten, utan Konungens Befallningshafvande var behörig att meddela utslag; och hvad vidare anginge den af förklarandena åberopade praxis, som »i alla delar af riket» skulle vara iakttagen; så ehuru en praxis, som saknade stöd af lag och dertill hade oskäl med sig, icke förtjente afseende, anmärkte jag likväl, att af de flere domare, med hvilka jag haft tillfälle att samtala i detta ämne, icke en enda afvetat något annat expeditionssätt i ärenden sådana som det förevarande, än det enda i min tanka rätta, nemligen att Håradsrättens protokoll och utlåtande utskrefves och insändes till Konungens Befallningshafvande, som detsamma inforbradt.

Det vore således, efter mitt omdöme, uppenbarligen ett fel, att exemplar af merberörda protokoll med påförd lösen utskrifvits för Tranemo socken och denna lösen sedermera uttagits; och för detta fel ansåge jag Förklarandena bägge böra ansvara, den tillförordnade Domhafvanden, för det han utan laglig anledning lätit utskrifva och utsätta lösen å protokollsutdraget, och den ständige Domhafvanden, för det han bidragit till felets slutliga fullbordande genom att låta uttaga nämnda lösen, hvaraf han tvifvelsutän haft egen vinning, hvarom, i händelse ständige Domhafvanden fortfarande, likasom i det till mig afgifna yttrandet, uti den punkten hade sväfvande uppgifter, laga bevisning genom vederbörande exsekutors hörande borde kunna vinnas.

Detta fel, hvarigenom domare beredt sig oloflig vinning, hvilken säkerligen icke inskränkt sig till det ringa belopp, hvarmed Tranemo socken fått bidraga, enär allt skäl saknas att antaga det protokollsutdrag skulle hafva utskrifvits *endast* åt denna bland häradets socknar, som enligt handlingarna uppgå till ett antal af mer än tjugofyra, vore redan i och för sig anmärkningsvärdt; och då dertill komme, att ständige Domhafvandens till mig afgifna yttrande så väl genom sitt innehåll i allmänhet som genom den för domarens värdighet mindre passande ton, i hvilken det med afseende på klaganden och dennes sockenbor vore hållet, föga egnade sig att

undanrödja farhågan att, derest meranämnda fel nu lemnades opåtalt, andra af enahanda beskaffenhet kunde komma att följa, så snart och så ofta anledningar dertill framdeles sig yppade; föranleddes jag att anmoda Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta hofrätt att inför Kongl. Hofrätten lagligen tilltala ej mindre förbemälde tillförordnade än ock den ständige Domhafvanden i Kinds härad och å enhvar af dem yrka ej allenast ansvar efter lag och sakens beskaffenhet utan ock skyldighet att, hvilkendera gälda gitte, godtgöra Tranemo socken den kostnad, som i följd af berörda embetsfel socknen tillskyndats.

Under det skriftvexlingen i målet hos Kongl. Hofrätten pågick, har Advokatfiskalsembetet uti skrifvelse till mig anmält, dels att ständige Domhafvanden i sin förklaring till Kongl. Hofrätten tillkännagifvit, det han frånginge de åsigtter, han i yttrandet till mig uttalat i fråga om rättmätigheten af den ifrågavarande expeditionens utskrifvande, dels ock att genom brevexling med underexsekutor blifvit utredt, att lösen för nyssnämnda expedition blifvit ständige domhafvanden tillståld men af denne derefter återsänd för att återlemnas till klaganden Larsson, som likväl vägrat att densamma emottaga; och har jag häruppå lemnat Advokatfiskalsembetet det svar, att vid nyssberörda förhållanden åtalet, i hvad det rörde ständige Domhafvanden, finge förfalla.

Kongl. Hofrätten har derefter meddelat utslag i målet *den 20 December 1872* af innehåll, att Kongl. Hofrätten, som låte bero vid Advokatfiskalsembetets uti dess slutpåstående anmälda nedläggande af talan mot ständige Domhafvanden, af handlingarne inhemtat, hurusom förbemälde tillförordnade Domhafvande i anledning af åtalet genmält, dels att grunden för den emot honom anmärkta åtgärden varit den vid Häradsrätten rörande expedierande af protokoll och utlåtande i ekonomimål gällande praxis, hvilken han ansett vinna stöd af Kongl. Kungörelsen den 9 Maj 1862, och dels att han i allt fall icke påkallat någon handräckning för utfående af ifrågakomna lösen; men som tillförordnade Domhafvanden icke gittat förneka, att han efter avslutandet af ofvannämnda ting till ständige Domhafvanden för lösens uttagande aflemnat jemte öfrige outlösta expeditioner från samma ting jemväl ifrågavarande, samt det ärende densamma rörde, och hvari Häradsrätten endast haft att meddela utlåtande, följaktligen icke vore af beskaffeuhet att tillförordnade Domhafvanden, på grund af åberopade Kongl. Kungörelsen, egt att sagda expedition till Tranemo socken utskrifva; alltså pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist döma tillförordnade Domhafvanden för det felaktiga förfarande, han sålunda låtit komma sig till last, att, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, böta tio riksdaler; hvarförutan tillförord-

nade Domhafvanden förpligtades återgälda Larsson hans för Tranemo socken hafda utgifter i följd af samma förfarande, enligt räkning, med tolf riksdaleler.

I min senaste embetsberättelse (sidd. 2—10) redogjordes för det åtal, jag emot Länsmanen H. förordnat, i anledning af Organisten och Klockaren i Hjernarp P. Paulssons klagan öfver vederbörandes underlåtenhet att till verkställighet befordra en laga kraftvunnen dom, samt för de utslag, Bjäre Häradsrätt samt Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge i detta mål meddelat. Sistnämnda domstol hade i utslag den 21 Oktober 1872, hvilket finnes fullständigt intaget i föregående berättelse, dömt Länsmanen H. att för oförstånd i utöfningen af sin tjenstebefattning böta femtio riksdaler samt att dels till Kongl. Majt och Kronan och dels till klaganden Paulsson utgifva vissa ersättningsbelopp. Öfver detta utslag anförde emellertid Länsmanen H. underdåniga besvär, men Kongl. Majt har i nådigt utslag *den 10 Juli 1873* förklarar skäl ej vara anfördt, som i Hofrättens öfverklagade utslag kunde verka ändring, samt ålagt Länsmanen H. att godtgöra Paulsson hvad till lösen för ett exemplar af Kongl. Majts utslag i målet åtginge.

Vid granskning af fångförteckningarne anmärktes, att Wendels tingslags Häradsrätt genom utslag den 23 Oktober 1869 dömt Torparen Jan Anderssons i Stora Myrstugan hustru, Anna Charlotta Wenngren, som ansetts förvunnen att hafva falskeligen för menedsbrott annan vid domstol tilltalat, att, jemlikt 16 kap. 1 § 2 mom. och 13 kap. 1 § Strafflagen, undergå fyra månaders fängelse, hvarjemte Häradsrätten, under åberopande af 16 § i förstnämnda kapitel, förklarar henne förlustig medborgerligt förtroende i fem år. I sistberörde § stadgas emellertid icke sådan påföljd för brott, hvilket medförde ringare ansvar, än straffarbete, och omförmälda beslut, hvarigenom hustru Andersson, ehuru saker endast till fängelsestraff, ändock förklarades förlustig medborgerligt förtroende i fem år, stode alltså i uppenbar strid med det till stöd därför åberopade lagrum. Med föranledande häraf förordnade jag Advokatfiskalsambetet vid Kongl. Svea Hofrätt att för den vårdslöshet i domare-embetet, hvartill Häradsrätten sålunda gjort sig skyldig, lagligen tilltala vederbörande domare, som med Häradsrätten fattat ifrågavarande beslut och därför ensam borde ansvara.

Sedan skriftvexling härom försiggått, har bemålde Kongl. Hofrätt *den 23 Februari 1873* meddelat utslag; och som hustru Andersson för den förbrytelse, hvartill hon genom ofvanberörda utslag ansetts saker, icke blifvit till straffarbete dömd och vid sådant förhållande ej varit underkastad påföljd af förlust af medborgerligt förtroende; men Häradsrätten det oakadt förklarar henne till sådan påföljd förfallen; alltså pröfvade Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kap. 17 § Strafflagen, rättvist döma Häradsrättens ordförande, såsom för Häradsrättens beslut ansvarig, att för berörda lagstridiga domslut böta femtio riksdaler, hvilka skulle tillfalla kronan.

Sedan, enligt hvad nästföregående embetsberättelse (sidd. 23—26) utvisar, åtal blifvit utfördt emot Magistraten i Gefle för underlåtenhet att ställa sig till efterrättelse de i Kongl. Förordningen den 21 Maj 1869, angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller distillerade spirituösa drycker, gifna föreskrifter rörande anställande inom stadgad tid af auktion å rättigheter till dylik försäljning, samt Kongl. Svea Hofrätt genom utslag den 10 Juli 1872 för åtalade försummelsen dömt Magistratens ordförande och ledamöter till böter, hade, såsom ock i samma berättelse omnämndes, underdåniga besvär emot nyssomförmälda utslag blifvit af de bötfälde anförda. Genom nådigt utslag *den 28 Januari 1873* uppå nämnda besvär har Kongl. Maj:t emellertid förklarar skäl ej vara anfördt, som i Hofrättens öfverklagade utslag kunde verka ändring.

Med bifogande af instrumentet öfver en den 29 Juni 1871 af en tillförordnad Domhafvande i Torna härad med biträde af nämndemän för rättad af- och tillträdessyn å prestgården, ett mantal Stäfvie *N° 15*, till rättelse emellan delegarne i boet efter affidne Kyrkoherden i Stäfvie pastorat, Professorn m. m. C. J. Brunius, afträdare, samt Kyrkoherden P. O. Schultz, tillträdare, har bemålde Brunii enka, uti en skrift, den hon låtit till Justitieombudsmansexpeditionen ingifva, fört klagan deröfver, att dels Arrendatorn af nämnde prestgård Per Svensson blifvit i syninstrumentet upptagen såsom vid synen närvarande å afträdande sterbhusets vägnar, ehuru han af sterbhusdelegarne icke erhållit vare sig muntligt eller skriftligt uppdrag i berörda afseende, dels ock sterbhusdelegarne ej blifvit till syneförrättningen kallade, men ändock — således ohörde — af Synerätten dömd; i anledning hvaraf klaganden åskade åtal emot förbemålde tillförordnade Domhafvande för det

anmärkta tjänstefelet och hans fällande till ansvar enligt 25 kap. Strafflagen, hvarvid klaganden tillika anmärkt, att hon icke gjort bruk af den, enligt 25 kap. 22 §, henne tillkommande befogenhet att öfver synerättens utslag klaga af det skäl, att en slik klagan skulle kunnat föranleda ny syn jemte dermed förenade kostnader och besvär, hvarföre med hennes klagan nu endast afsåges, att Domhafvanden måtte ställas till ansvar för sitt olagliga handlingssätt.

Af ofvanberörda syne-instrument, i hvilket Arrendatorn Per Svensson, i enlighet med hvad klaganden här ofvan förnämlt, befanns vara antecknad såsom vid synetillfället närvarande »å afträdande sterbhusets vägnar», inhemtades för öfrigt, att Synerätten i utslag, afsagdt den 29 Juni 1871, hufvudsakligen sig utlåtitt, att till rättelse emellan delegarne i sterbhuset efter Professorn Brunius och Kyrkoherden Schultz annat yttrande icke vore erforderligt, än att, jemte det vissa i utslaget närmare beskrifna byggnader förklarades dädanefter skola tillhöra prestgården, sterbhusdelegarne efter Professorn Brunius ålades att, derest de byggnaderne åsynade bristfällen icke blefve af Arrendatorn afhjelpna utan måste af Kyrkoherden Schultz i stånd sättas, till honom i ersättning derför utbetala tjugufem riksdaler.

Sedan tillfälle blifvit lemnadt tillförordnade Domhafvanden att öfver klagoskriften sig yttra, har han i afgifven förklaring erkänt, det han af förbiseende underlåtitt att å Professorn Brunii sterbhusdelegare utfärda kallelse till synen, samt vidare anført, att han icke ansett denna uraktlåtenhet utgöra hinder för synens verkställande å den utsatta dagen, då dervid för sterbhuset sig anmält Arrendatorn Per Svensson, hvilken med företedda handlingar styrkte, att han å sig fått öfverlåten Professorn Brunii rättighet till möjligen uppkommande öfverbyggnadsersättning, emot det att han åtagitt sig den Professorn åliggande byggnadsskyldighet, samt att något vidare, efter Domhafvandens mening icke erfordrats till bestyrkande af Per Svenssons behörighet att föra sterbhusets talan, helst som af handlingarna tydiligen framginge, att syneförrättningen för bemälde sterbhusdelegare hvarken kunde medföra någon vinst ej heller förlust; anmärkande Domhafvanden slutligen, med åberopande af ett förklaringen vidfogadt vittnesintyg, att klaganden genom hennes son så tidigt erhållit del af syne-instrumentet, att hon, om hon dertill funnit sig befogad, kunnat emot Synerättens åtgöranden i laga tid fullfölja talan i Kongl. Hofrätten.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit, syntes det mig, att då, såsom af handlingarna inhemtades, merbemälde sterbhusdelegare utan att hafva varit lagligen kallade till den ifrågavarande af- och tillträdessynen icke destomindre i Synerättens utslag fått sig ålagd betalningsskyldighet under ett deri antydt fall, de omständigheter, Domhafvanden uti nyss-

intagna förklaring anført icke vore egnade att urskulda hans erkända försummelse att till syneförrättningen kalla sterbhusdelegarne; och som ett sådant förfarande, att döma part ohörd, vore ett fel af ganska betänkelig art, så kunde jag icke lemna det opåtaladt; hvarföre jag i skrifvelse den 3 Februari 1872 anmodade Advokatfiskalsembetet i Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge att genom laga åtal inför Kongl. Hofrätten beifra embetsfelet och derå yrka det ansvar, hvartill lag och sakens beskaffenhet föranledde.

Efter slutad skriftvexling i detta mål meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 23 April 1873*; och som den tillförordnade Domhafvanden medgifvit, att han underlåtit att, på sätt ske bort, till ifrågavarande syn kalla delegarne i boet efter Professoren Brunius, samt Synerätten, oakadt desse, enligt hvad ostridigt vore, icke heller utan kallelse sjelfve eller genom lagligen befullmäktigadt ombud vid synen tillstädeskommit, genom ofvan anmärkta utslag, för hvilket Domhafvanden ensam vore ansvarig, likväl dömt öfver bemälda sterbhusdelegares rätt, pröfvade Kongl. Hofrätten, som funne hvad Domhafvanden till sitt fredande från påföljd af åtalet anført icke förtjena afseende, rättvist att, emlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, döma Domhafvanden att för de fel i domare-embetet, till hvilka han vid behandlingen af ifrågavarande syne-ärende sålunda gjort sig skyldig, böta tjugofem riksdaler riksmünt till Kronan.

Genom utslag den 6 Oktober 1869 dömde Rådstufvurätten i Wadstena förre marinsoldaten Carl Fredrik Nilsson Krona, för det han under bedräglig uppgift om döfstumhet tillnarrat sig penningar, att jemlikt 22 kap. 1 och 22 §§ Strafflagen hållas till fängelse i fyra månader och under fem år vara förlustig medborgerligt förtroende; men uti det exemplar af utslaget, hvilket Borgmästaren insändt till Konungens Befallningshafvande i Östergötlands län för att till verkställighet befordras, hade imellertid stadgandet om förlust af medborgerligt förtroende blifvit utelemnadt.

Anmärkande ej mindre att, ehuru 22 § i nämnda kap. af Strafflagen bestämde att, vid tillämpning af 1 § i samma kap., förlust af medborgerligt förtroende skulle ådömas endast den, som gjort sig förfallen till straffarbete enligt samma §, Rådstufvurätten likväl genom ofvanberörda utslag, oansedt Krona blifvit dömd blott till fängelse, icke destomindre ålagt honom förlust af medborgerligt förtroende under viss tid, än äfven att Rådstufvurättens ordförande och tillika expeditionshafvande uti förutnämnda

exemplar af utslaget uteslutit bestämningen, att Krona skulle vara förlustig medborgerligt förtroende; uppdrog jag åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att, för hvad sålunda var feladt ej allenast af Rådstufvurätten utan ock af Borgmästaren, lagligen tilltala så väl den sistnämnde som de ledamöter i Rådstufvurätten, hvilka i detta oriktiga beslut deltagit.

Efter slutad skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten utslag *den 31 December 1872*; och som Rådstufvurätten genom ifrågavarande utslag dömt Krona endast till fängelse samt vid sådant förhållande den i utslaget jemväl meddelade bestämmelse, att Krona skulle vara förlustig medborgerligt förtroende, varit lagstridig; alltså och i förmåga af 25 kap. 17 § Strafflagen pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist döma Borgmästaren och de två Rådmän, som i beslutet tagit del, för det oförstånd vid domare-embetets utöfning, de sålunda låtit komma sig till last, att hvardera böta tjugu riksdaler till Kronan; hvarjemte och då det exemplar af utslaget, Borgmästaren, såsom expeditionshafvande, för verkställighet till Konungens Befallningshafvande i Östergötlands län öfversändt, varit af anmärkta felaktiga beskaffenhet, Kongl. Hofrätten, jemlikt 7 och 17 §§ i Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855, fälde Borgmästaren att härför böta tjugu riksdaler, två tredjedelar till Kronan och en tredjedel till Advokatfiskalen.

Hemmansegaren Olof Johan Ruth har fört klagan öfver vederböran- des åtgärder i afseende på en fastighetsförsäljning, om hvilken af de vid klagoskriften fogade handlingar, inhemtades, bland annat:

att, sedan hemmansdelen $\frac{1}{6}$ mantal \mathcal{M} 1 Unby blifvit från Peter Nordström utmätt och på offentlig auktion den 23 November 1867 till salu utbjuden, men antagligt anbud icke erhållits, samma hemmansdel å förnyad auktion den 4 Januari 1868 inropats af Landthandlanden W., för ett tusen sexhundra-femtio riksdaler, hvilken senare auktionsförrättning Kronofogden C. imellertid öfverklagat hos Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län, under yrkande, att då han, som egde fordran, intecknad i nämnda hemman, icke undfått kallelse till auktionen, denna måtte förklaras ogiltig;

att, efter det, i följd häraf, Landshöfdinge-embetet genom utslag den 18 Februari 1868, enär de personer, hvilka uti hemmanet egde inteckningar, ostridigt icke blifvit om den öfverklagade auktionen serskildt underrättade, ogillat auktionen, Landshöfdinge-embetet i kungörelse af den 12 Mars 1868 utlyst ny auktion å hemmansdelen till den 9 nästföljande Maj, hvilken dag auktionen jemväl förrättats af Länsmannen Ö., uppå förbemälde

Kronofogdes ordres; och hade klaganden vid detta tillfälle gjort högsta anbudet, tre tusen sexhundertretio riksdaler;

att Landthandlanden W. under tiden hos Kongl. Svea Hofrätt anförde besvär öfver Landshöfdinge-embetets ofvanberörda utslag och yrkat fastställande af auktionen den 4 Januari 1868, hvaruppå Kongl. Hofrätten genom utslag den 10 November samma år undanröjt Landshöfdingeembetets utslag och återförvisat målet till Konungens Befallningshafvande, som efter förnyad pröfning af detsamma, medelst utslag den 10 Juni 1869, upphäfvit auktionen den 4 Januari 1868;

att, i följd af W:s besvär jemväl öfver Konungens Befallningshafvandes sistberörda utslag, Kongl. Hofrätten genom utslag den 7 December 1869 sig utlätit: att som ostridigt vore, det Kronofogden C. blifvit såsom in-teckningshafvare kallad att öfvervara auktionen den 23 november 1867, då fastigheten första gången till försäljning utbjöds, äfvensom att auktionsförrättaren vid berörda tillfälle genast på stället meddelat underrättelse, att ny auktion å hemmansdelen skulle hållas sex veckor derefter, eller den 4 Januari 1868; alltså och då bemålde Kronofogde icke, jemlikt Kongl. Förordningen den 10 December 1823, varit berättigad att erhålla serskild underrättelse om tiden för den andra auktionen, blefve, med ogillande af C:s klagan öfver auktionen den 4 Januari 1868, samma auktion till efterrättelse fastställd: hvilket Kongl. Hofrättens utslag, hvaremot C. fullföljt underdånig klagan, är vordet af Kongl. Maj:t genom dom den 15 Juni 1870 fastställdt:

att, efter det auktionen den 9 Maj 1868 egt rum, vid hvilken klaganden Ruth, såsom förut är nämndt, gjort högsta anbudet, W. hos Konungens Befallningshafvande öfverklagat denna auktion, under yrkande, att den måtte förklaras ogiltig och Ruth, som satt sig i besittning af hemmansdelen, varda från densamma afhyst;

att, i anledning häraf, Landshöfdinge-embetet, medelst utslag den 31 December 1870, med åberopande af Kongl. Maj:ts förrberörda dom den 15 Juni 1870, upphäfvit och kraftlös förklarar auktionen den 9 Maj 1868 samt meddelat W. handräckning af vederbörande länsman till Ruths afhysande från hemmansdelen och W:s insättande i besittning af densamma, så i hus som jord;

samt slutligen att, enligt intyg af Länsmannen Ö., Ruth blifvit den 22 Maj 1871 från hemmansdelen afhyst.

Med anledning af hvad sålunda förelupit, anförde Ruth i sin klagoskrift, att då samma utmäta hemmansdel å serskilda auktioner för samma skuld försålts åt två olika personer, Landshöfdinge-embetet, som, ehuru dess beslut om upphäfvande af auktionen den 4 Januari 1868 icke vunnit laga

kraft, likväl föranstaltat auktionen den 9 Maj samma år, gjort sig skyldigt till felaktigt förfarande; och att, då klaganden å offentlig auktion, utlyst af offentlig myndighet och förättad i föreskrifven ordning, inköpt merberörda hemmansdel, Landshöfdinge-embetet måste ega laglig skyldighet att förskaffa honom besittningsrätten till den inköpta fastigheten eller, om detta, såsom i förevarande fall, vore omöjligt, godtgöra Ruth all den förlust, som kunde uppstå genom Landshöfdinge-embetets oförmåga att fullgöra sin ursprungliga skyldighet; och anhöll Ruth förthy om åtals anställande mot Landshöfdinge-embetet på det att vederbörande måtte varda dömd till ansvar för det anmärkta embetsfelet samt förpligtas ersätta Ruth för hans förlust och kostnader; hvarjemte Ruth ifrågasatte åtalets utsträckande jemväl till Kronofogden C. och Länsmannen Ö., derest desse befunnes hafva varit vållande till de mot Ruth begångna olagligheter.

Sedan jag genom Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län infortrat yttranden öfver berörda klagoskrift ej mindre från de personer, hvilka i egenskap af Landshöfdinge-embete beslutit och utfärdat kungörelsen om auktionen den 9 Maj 1868, nemligen en tillförordnad Landssekreterare och en tillförordnad Länsbokhållare, som bestridde Landskamrefattningen, än ock från Kronofogden C. och Länsmannen Ö., redogjorde i de afgifna yttrandena tillförordnade Landsekreteraren och Länsbokhållaren för skälen till det utslag, hvarigenom auktionen den 4 Januari 1868 upphäfdes; hvar-efter de vidare anförde, att det icke sällan kunde inträffa, att en länsstyrelse funne sig nödsakad att, innan ännu känt vore, huruvida en auktions-förrättning vunnit laga kraft, på vederbörandes anmälan, utlysa ny auktion, enär kungörelsen derom eljest icke hunne inom stadgad tid uppläsa i länets kyrkor, synnerligast då länet vore vidsträckt; och för öfrigt att det ofta nog blefve omöjligt att iakttaga den skyndsamhet, lagen serskildt i fråga om utsökningsmål anbefalde, derest länsstyrelsen, i mål af sådan beskaffenhet som det ifrågavarande, uppehölle fordringsegarens rätt genom att invänta utslagets delgifvande åt alla, hvilka hade deraf beroende rättigheter, såsom in-teckningshafvare, som vore okände och oaktadt de långvarigaste efterforskningar, icke stode att träffa; hvarjemte Förklarandena bestredo Rnths anspråk på ersättning.

Efter att hafva af förutnämnda yttranden tagit del, fullföljde Ruth sin klagan emot Landshöfdinge-embetet men afstod från allt yrkande mot Kronofogden och Länsmannen, enär desse syntes hafva endast efterkommit Landshöfdinge-embetets föreskrifter.

I den, skrifvelse jag till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt aflät angående åtals anställande emot förrebemälde tillförordnade Landssekreterare och Länsbokhållaren anfördes, att då Landshöfdinge-embetet, i

fall som detta, der viss tid för auktionens förnyande icke var i lag föreskrifven; der, om ock ny auktions utsättande varit af vederbörande begärdd, en slik begäran likväl icke åtföljts af bevis, att beslutet om den förut hållna auktionens upphäfvande vunnit laga kraft; der följaktligen Landshöfdinge-embetet icke visste, huruvida den fastighet, hvilken genom auktionskungörelsen utbjöds till försäljning, vidare tillhörde den person, från hvilken hon blifvit utmätt, och sålunda kunde för godtgörande af hans skulder försäljas eller icke; der, under sådant förhållande, lagens åberopade stadgande om skyndsamhet i utsökningsmåls behandling icke kunde efterkommas utan att rättssäkerheten äfventyrades; icke destomindre utfärdad förberörda auktionskungörelse af den 12 Mars 1868, ansåge jag Landshöfdingeembetet derigenom hafva gjort sig skyldigt till ansvar för embetsfel och till ersättnings utgifvande till klaganden för den skada, denne visade sig hafva i omedelbar följd af sagda embetsfel lidit.

Üti klaganden Ruths räkning upptogos kostnader i anledning af auktionernas besökande tretton riksdaler; för bevakande och utförande af talan mot W. i mål rörande auktionen, hos Konungens Befallningshafvande tjuguttre riksdaler och i Kongl. Hofrätten elfva riksdaler 25 öre; för bruknings- och andra under åren 1868 till 1870, då Ruth innehaft hemmansdelen, derå nedlagda kostnader jemte för samma år hemmansdelen ålöpande utskylder två tusen etthundrasextionio Riksdaler 36 öre; för kostnader i anledning af W:s ansökning om Ruths afhysande samt för skada, den Ruth lidit, i följd deraf, att han efter afhysandet och intill den 10 Juni 1871, då han efter köpeaftal med W. ånyo tillträdde hemmansdelen, varit i mistning af densamma, etthundra åttatiosex Riksdaler 50 öre; för skilnaden emellan den af Ruth vid auktionen utfäste köpeskillning och den vid köpet med W. aftalade åttahundrasjuttio Riksdaler; för de under åren 1868 och 1869 af Ruth gjorda afbetalningar å förstnämnda köpeskillning jemte å dem intill den 10 Juni 1871 beräknad ränta, tre tusensjuhundratrettiofyra riksdaler 48 öre, samt för utgifter, i anledning af förevarande klagan, två hundra riksdaler, eller tillhoppa sju tusen tvåhundra sju Riksdaler 59 öre jemte ränta från den 10 Juni 1871.

Efter förutgången skriftvexling, under hvilken Advokatfiskalsembetet, med åberopande af hvad jag häröfvan anfördt och då Landshöfdinge-embetet med full vetskap, att utslaget den 18 Februari 1868, hvarigenom auktionen den 4 Januari samma år ogillades, ännu icke ens kunnat vinna laga kraft, beslutit, att ny auktion å hemmansdelen skulle hållas den 9 nästpåföljande Maj, yrkat att förberörda personer, som Landshöfdinge-embetet den tiden utöfvat, måtte fällas att böta, efter grunderna i 25 kap. 17 och 22 §§ Strafflagen, äfvensom förpligtas utgifva den skadeersättning till Ruth, som denne enligt räkning fordrat; meddelade Kongl. Hofrätten den 17 Juni 1873

utslag af innehåll: att som Landshöfdinge-embetets ofvanberörda den 12 Mars 1868 fattade beslut vore i det af Advokatfiskalsembetet anmärkta hänseende uppenbart oriktigt, men samma beslut icke kunde anses hafva tillkommit annorledes, än af vårdslöshet, pröfvade Kongl. Hofrätten rättvist, i förmågo af 25 kap. 17, 21 och 22 §§ Strafflagen, döma tillförordnade Landssekreteraren och Länsbokhållaren, hvilka vore för beslutet ansvarige, att för hvad dem till last kommit böta den förre femtio och den senare tjugufem riksdaler, hvilka böter tillfölle Kronan; samt att, hvilkendera bäst gälda gitte, godtgöra Ruth kostnaden för förklarings afgifvande i anledning af W:s öfver Landshöfdinge-embetets utslag den 18 Februari 1868 i Kongl. Hofrätten anförda besvär samt för utgifter i anledning af förevarande klagan med tillhoppa ett hundra riksdaler; hvaremot och enär Ruth, som under den tid, han efter auktionen den 9 Maj 1868 och intill den 22 Maj 1871 varit i besittning af ifrågavarande hemmansdel, tillgodonjutit hela afkastningen af densamma, vid sådant förhållande borde sjelf vidkännas de under nämnda tid å hemmansdelen nedlagda kostnader och belöpande utskylder, samt Ruth hvarken visat, att honom blifvit utan laga skäl förvägradt att återbekomma hvad han å den vid auktionen utfäste köpeskillning hade betalt eller styrkt behörigheten af sina i öfrigt i målet framställda ersättningsanspråk, hvad Ruth i nu anförda hänseenden yrkat af Kongl. Hofrätten lemnades utan afseende; och skulle tillförordnade Landssekreteraren och Länsbokhållaren ersätta Ruth för lösen af Kongl. Hofrättens utslag med fem riksdaler.

Vid granskning af fångförteckningarne från kronohäktet i Warberg anmärktes, att förre båtsmannen August Nordlund, hvilken, af Kongl. Göta Hofrätt genom utslag den 7 December 1870 dömd för tjufnadsbrott till ett års straffarbete, den 20da i samma månad börjat undergå berörda straff i kronohäktet, blifvit redan den 20 September 1871 derifrån frigifven, ehuru, jemväl med behörigt afdrag på strafftiden, denna bort taga slut först den 13 påföljande Oktober.

Hörd öfver hvad sålunga förekommit, har Kommendanten vid Straffängelset i Warberg, hvilken tillika är Tillsyningsman vid kronohäktet derstädes, erkänt anmärkningens riktighet; hvarefter jag uti skrifvelse uppdragit åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Göta Hofrätt att för berörda förseelse lagligen tilltala bemälda Kommendant, uppå hvilket åtal Kongl. Hofrätten den 5 Maj 1873 meddelat utslag och, enär Kommendanten

erkänt åtalade förseelsen, pröfvat rättvist att, med stöd af 25 kap. 17 § Strafflagen, döma honom att böta femtio riksdaler till Kronan.

Såsom i nästföregående embetsberättelse (sidd. 36—41) omförmäldes, hade jag den 17 April 1872 förordnat åtal mot då varande Polisintendenten nnumera Polismästaren i Stockholm för ett af honom, å Öfverståthållare-embetets för Polisärenden vägnar, meddeladt beslut, hvarigenom nämnda Embete återkallat det Enkan Charlotta Askling lemnade tillstånd att betjena allmänheten med körningar medelst en så kallad omnibusvagn. Hänvisande till den då afgifna utförligare redogörelsen för åtalets beskaffenhet och för Kongl. Svea Hofrätts utslag i målet, liksom för de grunder, på hvilka jag ansåg mig ej kunna åtnöjas med nämnda utslag, utan förordnade om målets fullföljd hos Kongl. Maj:t; har jag nu endast att tillägga, det Kongl. Maj:t, vid pröfning af de underdåniga besvär, ej mindre Advokatfiskalsembetet i bemälda Kongl. Hofrätt än äfven Enkan Askling, hvar för sig, anført, genom utslag *den 6 November 1873* förklarar, att Kongl. Maj:t funnit skäl icke vara anfördt, som kunde verka ändring i Hofrättens öfverklagade utslag.

Rådstufvurätten i Söderköping dömde genom utslag den 28 Augusti 1871 Eva Charlotta Dahlgren att för misshandel hållas till straffarbete i tre månader samt för fylleri å allmän gata jemte oljud och svordom böta tillhoppa tretio riksdaler; och förordnade tillika, att Eva Charlotta Dahlgren, derest hon saknade tillgång till böterna, skulle jemlikt 4 kap. 7 § och 2 kap. 11 § Strafflagen umgälla dem med aderton dagars fängelse.

Detta utslag gick i verkställighet så, att Eva Charlotta Dahlgren uti länsfängelset i Linköping undergick tre månaders straffarbete från och med den 29 Augusti 1871 till den 29 påföljande November och deretter från sistnämnda dag aderton dagars fängelse, som tog slut den 17 December samma år.

Vid granskning i Justitie-ombudsmansexpeditionen af 1871 års fängförteckningar från ofvannämnda fängelse anmärktes, att förvandlingen af de Eva Charlotta Dahlgren ådömda böter varit emot lag stridande, enär förvandlingsstraffet, jemlikt de af Rådstufvurätten åberopade lagrum, bort, vid det förhållande att den straffskyldiga jemväl varit dömd till straffarbete. öfvergå till sistnämnda straffart, och Eva Charlotta Dahlgren, om så skett,

kommit, i följd af gällande föreskrift om afdrag å tiden för ådömdt straffarbete, när detta i enrum verkställes, att undergå straffarbete i tillhoppa endast tre månader och 6 dagar, hvaremot hon nu varit beröfvad sin frihet tolf dagar längre än vederbort.

I anledning häraf förordnade jag Advokatfiskalsembetet vid Kongl. Göta Hofrätt att hos bemälda Kongl. Hofrätt anställa åtal emot de Rådstufvurättens ledamöter, som ofvannämnda beslut fattat; och sedan skriftvexling egt rum och Rådstufvurättens ledamöter erkänt det ifrågavarande utslaget vara i åtalade delen felaktigt samt underkastat sig den påföljd därför, som rättvisligen bestämdes, meddelade Kongl. Hofrätten utslag *den 9 Juni 1873* och fann Rådstufvurättens utslag vara derutinnan felaktigt, att, då Eva Charlotta Dahlgren genom detsamma varit dömd till straffarbete jemte böter, dessa senare i strid mot stadgandet i 4 kap. 7 § Strafflagen blifvit till fängelse i stället för till straffarbete förvandlade, hvarigenom ock Eva Charlotta Dahlgren kommit att i häkte kvarhållas tolf dagar längre än vederbort; och pröfvade alltså Kongl. Hofrätten, i förmågo af 25 kap. 17 § Strafflagen, rättvist döma Rådstufvurättens ifrågavarande ledamöter att, för den vårdslöshet i domare-embetet, de sålunda låtit komma sig till last, böta *en* tretio samt *två* hvardera femton riksdaler till kronan; hvarförutan de förpligtades att gemensamt, eller hvilken af dem gälda gitte, ersätta den kostnad, som genom åtalade beslutet Kongl. Maj:t och Kronan obehörigen tillskyndats, med tre riksdaler 36 öre.

Sedan Hanekinds Häradsrätt den 11 November 1845 meddelat inteckning uti ett mantal kronoskatte augementshemman Krokbränninge till säkerhet för ett af Jonas Öfvedsson och hans hustru den 22 nästförutgångna Oktober till Rikets Ständets Bank på ett tusen fyra hundra riksdaler banko med ränta och sextiosex riksdaler 32 skillingar samma mynt i låne-omkostnader utgifvet skuldebref, hvilken inteckning den 12 November 1863 af Häradsrätten förnyats för då återstående ett tusen två hundra fyratioen riksdaler 73 öre riksmünt, samt, med begäran om inteckningens förnyelse för ännu återstående kapitalbelopp jemte ränta och låne-omkostnader till Domhufvanden i nämnda härad, genom Konungens Befallningshafvande i Östergötlands län, öfversändts utdrag af Rådstufvurättens i Stockholm inteckningsprotokoll för den 15 Juni 1872 af innehåll, att Allmänna Hypotheksbankens Ombudsman, i afsigt att vid vederbörlig domstol erhålla förnyelse af beviljad inteckning, i hufvudskrift uppvisat omförmälda skuldebref, hvarå i kapital återstodo fyrahundra sjutiofyra riksdaler 25 öre, och

att Rådstufvurätten tillika meddelat præsensatium å skuldebrevet med anteckning om ändamålet med dess uppvisande; så hade bemälda Häradsrätt, enligt beslut den 17 Oktober 1872, enär tio år ännu icke förflutit sedan inteckningen senast förnyats, ytterligare upplifvat och förnyat samma inteckning dels för återstående kapitalet, fyra hundra sjutiofyra riksdaler 25 öre, och dels för låneomkostnader till belopp af ett hundra riksdaler, men då uti protokollsutdraget från Rådstufvurätten icke funnes intaget beloppet af den ränta, som förskrifvits, samt inteckning icke, och följaktligen ej heller förnyelse af sådan, finge ske utan för bestämdt belopp, förklarar förnyelse af den för ränta meddelade inteckning för det då varande icke kunna beviljas.

Öfver detta beslut, i hvad det angick vägrad förnyelse af den för räntan meddelade inteckning, har Ombudsmannen vid Hypotheksbanken hos mig fört klagan, under förmälan, att han icke haft tillfälle att i föreskrifven ordning söka ändring i beslutet, och med den anmärkning, att, då lagen i fråga om förnyelse af inteckning, icke medgäfvit domstolen att efterforska något annat, än huruvida tiden för förnyelse tilländagått eller icke, anhållit, att Häradsrättens för beslutet ansvarige ordförande måtte för det lagstridiga förfarandet varda under åtal stäld.

Efter erhållet tillfälle att i anledning af nämnda klagan sig yttra, har Häradsrättens ordförande i afgifven förklaring till en början erinrat, hurusom åtskilliga domstolar gjorde sig skyldiga till vissa ofullständigheter i protokollsutdragen öfver uppvisade skuldebrev, i thy att nämnda utdrag stundom ej utvisade beloppet af ränta, som förskrifvits, stundom ej innehölle uppgift å den socken, inom hvilken den intecknade fastigheten vore belägen — en ofullständighet, hvars betydighet lätt insåges, när känt vore, att flera fastigheter med samma namn finnas inom olika socknar — samt vidare hufvudsakligen anført, att han, som flera gånger förut på enahanda sätt förfarit, ansåge sitt handlingssätt lagligen befogadt, emedan, så vida icke inteckningsprotokollet hos den domstol, der förnyelsen meddelades och gravationsbevis skulle utfärdas, angäfvit räntebeloppet, domaren icke kunde i gravationsbeviset, som skulle grundas på de sista tio årens inteckningsprotokoll, utsätta beloppet af den ränta, för hvilken inteckning vore meddelad och förnyad, hvilket åter, helst ränta förskrefves efter hvarjehanda olika beräkningsgrunder, skulle oundgängligen erfordras för gravationsbevisets fullständighet, i följd hvaraf det ock måste åligga den domstol, som skulle meddela förnyelse, att i sitt protokoll anteckna räntebeloppet och, i fall utredning derutinnan ej kunde af ingifven handling vinnas, söka upplysning om beloppet eller ock för tillfället icke meddela för-

nyelse för räntan. Om protokollsutdraget öfver skuldebrevfets uppvisande vid annan domstol, hvilken det enligt lag ålåge att upptaga handlingens innehåll, vore ofullständigt, berättigade sådant icke inteckningsdomstolen att jemväl begå fel genom att icke utsätta räntebeloppet; hvarföre klagandens uppfattning af förnyelsedomstolens pligt i detta hänseende vore, enligt Ordförandens förmenande, lika bristfällig, som då klaganden syntes i öfrigt vilja antyda att, derest blott intyg blifvit lemnadt, att skuldebrevet inom laga tid uppvisats, förnyelsedomstolen icke ens skulle ega att förvissa sig om kapitalets belopp eller om den intecknade fastighetens namn och natur m. m., som erfordrades för dess serskiljande från andra.

I den skrifvelse till Advokatfiskalsembetet vid Kongl. Göta Hofrätt, i hvilken jag förordnade om åtals anställande emot ofvanbemälda Häradsrätts ordförande, yttrades, att jag vid anställd jemförelse trott mig finna, att ofvanberörda protokoll från Stockholms Rådstufvurätt till innehållet motsvarade de fordringar på ett slikt protokollsutdrag, 23 § Kongl. Förordningen den 13 Juli 1818, sådan denna § lyder i Kongl. Förordningen den 9 April 1861, uppstälde, vid hvilket förhållande samma protokollsutdrag, då det af fordringsegaren hos Häradsrätten företeddes, skulle enligt nämnde § anses så giltigt som om hufvudhandlingen der företedd blifvit, och Häradsrätten egde alltså icke något mera att fordra, för att inteckningsförnyelsen, sådan den söktes, bort beviljas. Den af Häradsrätten uppställda slutledning, att, emedan inteckning ej finge ske utan för bestämdt belopp, inteckningsförnyelse ej heller skulle kunna annorlunda försiggå, syntes mig sakna stöd så väl i tankelagen som i den borgerliga. Just den omständighet, att berörda stadgande måste iakttagas vid inteckningens beviljande, gjorde dess iakttagande vid inteckningens förnyande öfverflödigt, så snart frågan icke gälde att skapa någon ny rättighet, utan endast att fortfarande vid lif behålla en redan gifven. Uppstode åter vid förnyelsen fråga om förändring, t. ex. inskränkniug af den redan gällande inteckningen, då kunde tillämpning af merberörda stadgande vid förnyelsetillfället böra ega rum, men något sådant, hvad räntebeloppet anginge, hade i förevarande fall icke varit åsyftadt. Det vore väl i sin ordning, fortfor jag, att domstolen, hos hvilken inteckningsförnyelsen söktes, tillsåge, att det för sådant ändamål företedda protokoll från den domstol, der skuldebrevet i hufvudskrift uppvisats, innehölle sådana bestämningar rörande den handling, för hvilken nteckning blifvit beviljad, som erfordrades för att skilja denna handling ifrån andra, hvilka rörde samma eller annan fastighet; men någon tvekan i detta hänseende syntes uti förevarande fall icke hafva varit för handen. Förklarandens påstående, att räntebeloppets upptagande i förnyelsebeslutet vore af ^{en}nöden för möjligheten att, enligt de tio sist förflutua årens in-

teckningsprotokoll, utfärda gravationsbevis af den fullständighet, Förklaranden ansåge erforderlig, innebure mera, än hvad lagen fordrade, ty i allmänhet hade väl domaren icke skyldighet att lemna gravationsbevis, som vore fullständigare än inteckningsprotokollen. Om nu ofta åberopade 23 § i 1818 års nådiga Förordning icke föranledde dertill, att det i ett uppvisadt skuldbref föreskrifna räntebelopp ovilkorligen skulle i protokollet öfver uppvisandet utsättas, egde den domstol, der inteckningsförnyelsen borde ske, icke rätt att, för bristande uppgift om räntans belopp, vägra förnyelse af inteckningen, äfven i hvad hon rörde räntan, af det skäl att fullständigt gravationsbevis derförutan icke skulle kunna utfärdas, emedan af ett slikt beslut, som under nyss angifna förhållande måste anses sakna stöd af lag, långt större våda för allmän och enskild rätt uppstode, än som af ett uti nu ifrågakarande hänseende ofullständigt gravationsbevis kunde följa; och då Hanekinds Häradsrätts öfverklagade förfarande, hvilket skilde sig från hvad som, så vidt mig känt vore, i thy mål iakttoges vid andra domstolar i riket, sålunda störde den för rättssäkerheten så viktiga enheten i lagskipningen, på samma gång det tillskyndade dem, som i detta afseende nödages anlita Rätten, onödiga kostnader och, hvad värre vore, äfventyret att oförtänt gå miste om sin lagliga rätt, hade jag icke kunnat undgå att för nämnda förfarande ställa Häradsrättens ordförande till ansvar.

Efter föregången skriftvexling, under hvilken Advokatfiskalsembetet yrkat å Häradsrättens ordförande ansvar efter 25 kap. 17 § Strafflagen, meddelade Kongl. Hofrätten *utslag den 24 Juli 1873* af det innehåll, att, vid öfvervägande af hvad sålunda och i öfrigt förekommit, Kongl. Hofrätten väl ansåge protokollsutdraget från Stockholms Rådstufvurätt, på sätt Häradsrättens ordförande anmärkt, vara ofullständigt derutinnan, att det samna icke upptog, huru stor ränta som i ofvanderörda skuldebref blifvit förskrifven, men ehuru detta förhållande icke bort föranleda afslag å den sökta inteckningsförnyelsen, hvad anginge räntan, funne Kongl. Hofrätten dock det anmärkta förfarandet icke vara af den beskaffenhet att någon ansvarspåföljd derför borde Häradsrättens ordförande ådömas.

Sedan nämndemannen Per Nylander i Kettilsböle, Själevads socken, i egenskap af syssloman uti Olof Nylanders i Nyland konkurs, till 1869 års hösteting med Nordingrå tingslag låtit instämma Hemmansegaren Märten Ullsten i Hvalmsta under yrkande att utbekomma en på räkning grundad fordran jemte ränta och ersättning för rättegångskostnaderna, samt

svaranden vid målets handläggning å nämnda ting begärt uppskof för åstadkommande af bevisning i visst uppgifvet afseende, med bifall hvartill Häradsrätten förklarar sig låta målets handläggning anstå till nästa i tingslaget infallande lagtima ting, så har bemälde Per Nylander, uti en till Justitie-ombudsmans-expeditionen den 21 Mars 1873 ingifven skrift, förmält, att, då ifrågavarande mål sedermera vid 1870 års vinterting förekommit, Häradsrätten deri afkunnat utslag, hvarigenom klagandens hufvudman blifvit tilldömd den omstämda fordran jemte ränta och rättegångskostnadsersättning, men att klaganden under den derefter förflutna tiden icke lyckats, oaktadt tränga påminnelser, att få lösa Häradsrättens berörda utslag; om hvilken underlåtenhet å vederbörandes sida att på föreskrifvet sätt tillhandahålla tvistande parter tingsexpeditioner klaganden ansåge sig böra hos mig göra anmälan, med begäran om sådana åtgärders vidtagande, som kunde befordra rättelse af berörda förhållande, hvarjemte klaganden fordrade ersättning för de genom dröjsmålet, budskickningar och resor honom åbragta kostnader med tretio riksdaler.

Efter det jag fått utrönt, att en tillförordnad Domhufvande förrättat 1870 års vinterting med Nordingrå tingslag, lemnade jag denne tillfälle att afgifva yttrande i anledning af hvad uti berörda klagoskrift blifvit anmärkt; och inkom dylikt yttrande den 26 påföljande Maj, hvaruti tillförordnade Domhufvanden anförde, att han, efter upprepade meddelanden med den i Örnsköldsvik boende ständige Domhufvanden i tingslaget, dåmera blifvit öfvertygad, att skulden till det öfverklagade förhållandet hvilade på Förklaranden, i thy att vid öfverlemnandet till ständige Domhufvanden af domboken för 1870 års vinterting den tern deraf, i hvilken ifrågavarande mål funnes upptaget, af förbiseende icke kommit att medfölja; att någon ursäkt därför icke kunde af Förklaranden andragas, men att han dock ansåge sig böra nämna, att, då han icke förut fått mottaga någon under rättelse angående den i domboken förefintliga lucka, han, när denna expedition vid föregående tillfällen hos honom efterfrågats, förmenat sig ega full rätt att för densammas utbekommande, hänvisa till vederbörande domhufvande,; och skulle Förklaranden, så snart den begärda expeditionen blifvit klaganden tillställd, derom till mig öfversända bevis.

Som ankomsten af ett dylikt bevis icke inverkade på saken ur den synpunkt, hvarifrån densamma i min tanke borde betraktas, ansåg jag ärendets slutliga pröfning icke skäligen kunna i afvaktan derpå uppehållas, utan yttrade jag, i skrifvelse den 3 Juni 1873 till Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt, att jag funnit det ligga tillförordnade Domhufvanden till last, dels att icke inom den tid och i den ordning, Kongl. Förordningen

angående expeditionslösen den 30 November 1855 föreskrefve, hafva hållit vederbörande till handa ifrågakomna utslag och ej heller, oaktadt de upprepade förfrågningarna efter berörda expedition, låtit sig angeläget vara att, förrän anmälan om förhållandet skett hos mig och jag deröfver infordrat tillförordnade Domhafvandens yttrande, söka utreda anledningen dertill, att parten icke förut lyckats efter tillförordnade Domhafvandens anvisning utfå den begärda expeditionen, dels ock att icke hafva, såsom 26 punkten i Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807 förutsatte, i fullständigt skick till ständige Domhafvanden aflemnat den vid merberörda vinterting hållna konceptdombok, hvarföre jag uppdrog åt Advokatfiskalsembetet att för nu angifna fel och försummelser i domare-embetets utöfning lagligen tilltala tillförordnade Domhafvanden och å honom yrka ej mindre ansvar efter lag och sakens beskaffenhet än ock skyldighet att godtgöra de kostnader, klaganden uppgifvit sig hafva fått vidkännas i följd af det öfverklagade dröjsmålet, till hvilka kostnaders bestyrkande, derest invändning emot dem skulle göras, tillfälle och nödigt rådrum borde klaganden beredas; hvarjemte och då det syntes mig vara af nöden, att visshet erhöles derom, att omförmälda dombok åtminstone numera vore i fullständigt skick till Domhafvanden aflemnad, Advokatfiskalsembetet anmodades vidtaga de åtgärder, som för sådant ändamål erfordrades.

Uppå det åtal, Advokatfiskalsembetet i följd häraf anstält, har *Kongl. Hofrätten den 9 Oktober 1873* meddelat utslag och, enär tillförordnade Domhafvanden, jemlikt 14 § i Kongl. Förordningen angående expeditionslösen den 30 November 1855 varit pliktig föranstalta derom att Häradsrättens uti ifrågavarande mål vid vintertinget år 1870 hållna protokoll varit för klaganden, såsom kärande i målet, att tillgå, innan Domhafvanden efter tingets afslutande från tingsstaden afreste, eller ock, derest målet blifvit handlagdt samma dag, då tinget afslutades, inom fjorton dagar derefter utlemna berörda protokoll till den person inom tingslaget, som egde Domhafvandens uppdrag att mottaga och vederbörande tillhandahålla outlösta expeditioner; men tillförordnade Domhafvanden, enligt hvad han medgifvit, icke stält sig berörda föreskrifter till efterrättelse; alltså och då utredt vore, att tillförordnade Domhafvanden, hvilken, jemlikt 26 punkten i Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807, bort före midsommaren 1871 till ordinarie Domaren hafva aflemnat konceptdomboken för ifrågavarande ting, till Domaren aflemnat allenast en del af samma dombok, fält tillförordnade Domhafvanden, i förmågo af 19 § i nämnda Kongl. Förordning den 30 November 1855, 24 kapitlet 5 § Rättegångsbalken, sådan denna § lyder i Kongl. Förordningen den 18 April 1849, samt 25 kapitlet 17 och 22 §§ Strafflagen, att böta för dröjsmålet med omförmälda protokolls utlemnande

till klaganden tjugufem daler silfvermynt med tolf riksdaler femtio öre riksmünt, till tveskiftes mellan Kronan och Advokatfiskalen, och för sin underlåtenhet att till ordinarie domaren aflemna fullständig konceptdombok tjugu riksdaler, som skulle tillfalla Kronan: hvarjemte tillförordnade Domhafvanden förpligtades att godtgöra klaganden honom genom berörda dröjsmål tillskyndade kostnader med fordrade och obestridda tretio riksdaler: Och ålades tillförordnade Domhafvanden slutligen att inom två månader till Kongl. Hofrätten inkomma med bevis dels derom att ifrågakomna protokoll blifvit antingen klaganden tillstäldt eller ock till utlösen aflemnadt hos vederbörande kronobetjent inom Nordingrå tingslag, dels ock derom att konceptdomboken för omförmälda ting blifvit i fullständigt skick af tillförordnade Domhafvanden till ordinarie domaren aflemnadt, vid vite af etthundra riksdaler, om den tid försutes.

Något bevis, att det tillförordnade Domhafvanden sålundagifna föreläggandet blifvit fullgjordt, har emellertid icke, enligt hvad hos Advokatfiskalsembetet inhemtats, inkommit till Kongl. Hofrätten inom den i utslaget bestämda tiden.

Bryggmästaren A. ingaf till mig den 26 Juni 1872 en klagoskrift af följande hufvudsakliga innehåll:

Sedan lysning till äktenskap emellan A. och Enkan M. blifvit tre gånger från predikstolen i U. kyrka afkunnadt, hade Skraddaren P. A. Å., såsom, enligt uppgift, ombud för sin syster, M. C. Å., den 24 Februari 1872 hos Pastorsembetet i U. stads- och landsförsamling, hvilken sistnämnda A. tillhörde anmält jäf emot berörda äktenskap; hvarvid P. A. Å. likväl icke annorlunda styrkt sin behörighet att å sin bemälda systems vägnar handla, än genom företeende af ett telegram från systemen. Sjelfva jäfsanmälan hade ej heller innehållit uppgift om jäfvets beskaffenhet, utan endast begäran, att vigsel måtte nekas, tilldess A. uppfyllt M. C. Å:s hos honom gjorda anspråk på barnuppfostringshjälp. På grund af berörda anmälan hade vice Pastorn i nyssnämnda församlingar H. vägrat A:s sammanvigande med enkan M.; men, efter det M. C. Å. till U. Häradsrätt instämt A. med påstående allenast om utbetalande af uppfostringsbidrag för ett af henne framfödt barn, samt A. hos vice Pastorn H. företett ett af Häradsrättens tillförordnade ordförande utfärdadt bevis, dels att det instämnda påståendet vore sådant, som nyss blifvit omförmäldt, dels att A. icke kunnat åläggas ingå i svaromål å M. C. Å:s först under rättegången framställda yrkande angående äktenskapsjäf, dels ock att stämning rörande

dylikt jäf ej heller blifvit af annan person å A. uttagen, hade vice Pastorn H. förmåtts att den 15 påföljande April utfärda en attest af innehåll, att hinder då mera icke mötte för A:s och Enkan M:s sammanvigande, hvilken attest, underskrifven af v. Pastorn H., såsom tillförordnad Pastor, och försedd med Pastorsembetets sigill, af Enkan M. den 17 i sistnämnda månad öfverlemnats till tillförordnade Komministern i U. stadsförsamling H., hvilken efter attestens mottagande lofvat att förrätta vigseln nästpåföljande Söndag den 21 i samma månad, till hvilken dag klockan fyra eftermiddagen bröllopet ock blifvit utsatt, samt att för sådant ändamål infinna sig vid sagda tid å utsatt ställe.

Sedan de till bröllopet inbjudna gäster, till ett antal af omkring 80 personer, infunnit sig och vigselförrättarens ankomst i nära tre timmar afbidats, hade tillförordnade Komministern H. omsider anländt, åtföljd af vice Pastorn H., hvilken senare genast begärt ett enskildt samtal med A. Efter det derpå vice Pastorn H. och A. ingått i ett serskildt rum, dit på A:s anmodan Vaktmästaren J. A. W. medföljt, hade vice Pastorn förklaradt, att han, utan afseende på den redan utgifna vigselattesten, icke tilläte vigsel emellan A. och enkan M., förrän A. i barnuppfostringshjälp till M. C. Å., förutom de femhundra riksdaler, A. till henne redan utgifvit, utbetalte ytterligare sexhundra riksdaler eller å detta belopp utgäfve förskrifning samt dessutom förbunde sig att låta den af honom mot M. C. Å. instämnda talan om ansvar och ersättning för olaga äktenskapsjäf förfalla.

Till en början hade A. bestämdt vägrat att utfärda den äskade förbindelsen, men då vice Pastorn H. enträget fortfarit i sin vägran att tillåta vigseln, förrän de af honom föreskrifna villkor, på hvilka, efter hvad vice Pastorn sade sig veta, M. C. Å:s ombud, Skraddaren P. A. Å. vore villig ingå, blifvit fullgjorda, hade A. slutligen, för brudens och gästernas skull samt för att undvika skandal, sett sig tvungen att utgifva den fordrade skuldförbindelsen, i hvilken jemväl intagits A:s medgifvande, att ofvanberörda emot M. C. Å. instämnda talan finge förfalla.

Allt detta äfvensom huruledes vice Pastorn H. och tillförordnade Komministern H. undandragit sig att låta A. få afskrift af ofvanberörda, utaf vice Pastorn H. den 15 April 1872 utfärdade vigselattest, förmente A. vara styrkt af åtskilliga vid klagoskriften fögade handlingar och vittnesattester; tilläggande A. i sin skrift följande anmärkningar:

Ehuru således vid den ansökan om jäf emot A:s tilltänkta äktenskap med Enkan M., Skraddaren P. A. Å., å sin systers vägnar, hos Pastorsembetet framställt, P. A. Å. för sin behörighet till slik åtgärd endast haft att åberopa ett telegram, hvilket väl innefattade ett slags fullmakt, men lagligen icke bort för sådan få gälla, och fastän berörda an-

målan om äktenskapsjäf ej innehållit uppgift om beskaffenheten af jäfvet, utan endast en anhållan, att vigsel måtte förvägras, intilless A. uppfylt det emot honom framställda anspråk på barnuppfostringshjelp, så hade vice Pastorn H. likväl upptagit samma anmälan såsom gjord af behörig person och såsom en anmälan om äktenskapsjäf.

Det finge väl anses såsom i alla afseenden oriktigt, att prest tilläte sig förhindra vigsel af den anledning, att en qvinna gjorde anspråk på barnuppfostringsbidrag af den man, för hvilken lysning utfärdats. För att kunna uppehålla vigseln, skulle väl *äktenskapsjäf* anföras, och dermed kunde väl ej annat förstås än *anspråk på person* på grund af äktenskapslöfte, vare sig med eller utan häfdande eller kyrkotagning såsom fästeqvinna eller dylikt. Anspråk åter på barnuppfostringsbidrag vore endast en skuldfordran och kunde rimligtvis aldrig hänföras till äktenskapsjäf. I följd deraf och då M. C. Å. således i sjelfva verket icke anført något äktenskapsjäf, hade vice Pastorn H. icke bort fästa ringaste afseende på hennes anmälan.

Dessa af vice Pastorn H. begångna fel voro dock, fortfor A., obetydligheter mot vice Pastorns förfarande vid vigseltilfället den 21 April, dervid han, lånande sig till ombud åt M. C. Å. och hennes bror samt begagnande sig af det kritiska i A:s belägenhet för tillfället, brukat den makt och myndighet, hans embete förlänade honom, för att tvinga A. att ingå på de af M. C. Å., enligt vice Pastorn H:s uppgift, såsom vilkor för hennes förnöjande uppställda fordringar. Vice Pastorn hade dervid, enligt A:s förmenande, förfarit brottsligt såsom embetsman, och jemväl utan hänsyn till hans nämnda egenskap; och blottade detta förfarande en sådan våldsamhet i lynnet, ett sådant förakt för det lagliga och anständiga, att endast en allvarlig näpst kunde bibringa vice Pastorn insigt om nödvändigheten deraf, att embetets helgd finge lägga band på de personliga lidelserna.

Hvad beträffade tillförordnade Komministern H., ansåge A. honom hafva felat derutinnan, att han, hvilken åtagit sig viga A. och Enkan M. med stöd af den erhållna, utaf vice Pastorn H. utfärdade attesten, sedermera uppehållit vigseln, tilldess bemålde vice Pastor tvungit A. att ingå på de af M. C. Å:s vägnar uppställda vilkor, dem tillförordnade Komministern bort inse icke hafva varit af beskaffenhet, att vigselförrättningen rimligen kunnat göras af deras uppfyllande beroende.

På grund af hvad sålunda förekommit hemstälde A., att jag måtte yrka ansvar å vice Pastorn H., enligt 25 kap. 16 § Strafflagen, och å tillförordnade Komministern H., enligt 17 § i samma kapitel och lag; hvarförutan och då A. och hans hustru, som efter fullbordad lysning tänkt hålla bröllop i slutet af Februari eller senast den 3 Mars då innevarande år,

genom vice Pastorn H:s lagstridiga förfarande att förbjuda vigseln till följd af M. C. Å:s så kallade äktenskapsjäf tillskyndats icke allenast materiela förluster, denigenom att den tillagade bröllopskosten icke kunnat för ändamålet begagnas m. m., utan ock ledsamheter och lidanden genom den chikan, för hvilken de varit utsatte; A. påyrkade, å egna och sin hustrus vägnar, det vice Pastorn H. måtte varda ålagdt ersätta berörda förluster med ett hundra riksdaler samt nyssnämnda lidanden med tvåhundra riksdaler.

Öfver A:s klagoskrift infortrade jag yttranden af vice Pastorn H. och tillförordnade Komministern H., hvilka uti afgifna förklaringar hufvudsakligen anförde:

1:o vice Pastorn H:

Efter det skraddaren P. A. Å., å sin förrebemälda systers vägnar, den 24 Februari 1872 hos förklaranden anmält jäf emot A:s äktenskap med enkan M. af det skäl, att A. sammanafat ett barn med M. C. Å. och lofvat henne äktenskap samt att någon öfverenskommelse om äktenskapslöftets återgång eller förlikning om ersättning för barnets uppfostran icke träffats, och P. A. Å. derjemte hos vederbörande embetsmyndighet stält den i lagen föreskrifna borgen, borde det ej synas förunderligt, att förklaranden hyste stora betänkligheter mot att tillåta vigsel emellan A. och enkan M. Och sedan förklaranden efter oupphörliga öfvertalningsförsök, för att icke säga »tredskanden», ändtligen förmåtts att, kanske nog förhastadt, utfärda lysningsattesten, blefvo hans betänkligheter om möjligt ännu större, vid betraktandet deraf, att M. C. Å. äfven under sjelfva rättegången, såsom tillföre hos förklaranden, gjort anspråk på A:s person, till följd hvaraf förklaranden, såsom Kyrkolagen i dylika fall föreskrefve, vändt sig till sin närmaste förman, vederbörande Kontraktsprest, för inhemtande af haus yttrande i ämnét, hvilket dock af vissa omständigheter ej kunnat ske förr än söndagen den 21 påföljande April eller samma dag som bröllopet blifvit utsatt. Då Kontraktspresten ansett, att vigsel icke borde tillåtas förrän processen vore definitivt afslutad eller förlikning skett, hvarigenom det i laglig form gjorda äktenskapsförbudet återkallats, hade förklaranden först uppsökt Skraddaren Å. för att höra om denne vore villig att ingå förlikning och återkalla sitt gjorda äktenskapsförbud, derefter hade förklaranden begifvit sig till bröllopgården, der han ingalunda, såsom A. syntes vilja påstå, framfarit med pock och trug, utan sökt att på ett saktmodigt, stilla och vänligt sätt framställa sina betänkligheter att, såsom saken då stode, tillåta förestående vigsel men att en utväg till det önskade målets vinnande gäfves, nemligen förlikning med M. C. Å. Och då förklaranden derefter tillfrågats, huruvida han hade sig bekant, om och på hvad vilkor Å. kunde vilja ingå

en sådan förlikning, hade förklaranden omtalat förlikningsvilkoren utan att dervid tänka eller ana något ondt, och det så mycket mindre, som både A:s ombud och äfven enkan M., vid enskilda samtal med förklaranden yttrat, det A. vore villig erlägga 500 eller 600 riksdaler, om M. C. Å. ville dermed åtnöjas. Efter det A. en stund rådgjort med Stadsfiskalen C., hade, på A:s anmodan, den ifrågavarande förbindelsen å 600 riksdaler blifvit af den sistnämnde uppsatt. Utaf de många af A. ingifna mer och mindre oriktiga intyg, huru vid nämnda tillfälle tillgått, ville förklaranden fästa sig vid det af C. ingifna, såsom närmast med sanna förhållandet öfverensstämmande, och hoppades, att C., om han ville hålla sig till sanningen, skulle kunna intyga att det tillgått så, som sagdt vore, och att A. utan minsta tvång från förklarandens sida utfärdat ifrågavarande förbindelse, samt att A., sedan han fått det för sig klart, att alla tvistigheter i denna sak blifvit fullkomligt bilagda, till och med förmålt sig vara mycket belåten. Förklaranden nödgades således helt och hållet bestrida att, såsom A. påstått, något tvång vid tillfället utöfvats och att förklaranden yrkat, det A. skulle utbetala 600 riksdaler; utan hade förklaranden endast tillrädt förlikning och på tillfrågan omtalat Å:s framställda vilkor. Äfven ville förklaranden tillägga, det han medgifvit vigseln på grund deraf, att M. C. Å. med anledning af förlikningen återkallat sitt gjorda äktenskapförbud genom skriftligt intyg.

Uti klagoskriften, fortfor Förklaranden, syntes A. vilja serskildt framhålla, att förklaranden icke varit berättigad upptaga Skräddaren Å:s anmälan, såsom stödjande sig till en början blott på en »telegrafisk» fullmägt. Förklaranden ville tillstå, det han icke vore tillräckligt bevandrad i »lagiska» former för att veta hvilket värde en dylik fullmägt i rättsligt afseende tillmättes. För sin del ansåge förklaranden den fullt tillräcklig, då för densamma det obestridliga faktum låge till grund, att A. och M. C. Å. hade ett barn, för hvars uppfostran A. icke sörjt, och att denne för flere personer omtalat eller erkänt, att han lofvat M. C. Å. äktenskap. Serskildt fäste förklaranden uppmärksamheten dervid, att uti A:s klagoskrift »ej ens ett försök att förneka sig vara fader gjordes». Och att M. C. Å. i ett fall som detta varit berättigad föra sin klagan genom annan person, syntes af allmänna lagen 7 kap. 3 § Giftermålsbalken samt 15 kap. 26 § Kyrkolagen, hvilka lagrum jemte 19 § af sistnämnda kap. i Kyrkolagen förklaranden såsom stöd för sina åtgöranden åberopade.

Då A:s och enkan M:s vigsel den 21 påföljande April, hvilken varit den utsatta bröllopsdagen, försiggått, och någon annan bröllopsdag, förklaranden veterligen, ej varit utsatt, kunde han ej finna, att A. lidit någon skada eller förlust genom onödigtvis tillagad bröllopskost. Li-

kaså kunde förklaranden icke begripa hvad slags »lidande» A. och hans nuvarande hustru utstått, som skulle kunna godtgöras eller lindras derigenom att förklaranden till dem utbetalte tvåhundra riksdaler. Dessa ersättningsanspråk funne förklaranden således alldeles obefogade; och han ville ej tro att afsigten med hela skriften varit att aftvinga honom penningar.

Såsom oriktigheter dels uti A:s skrift dels uti de skriften åtföljande bilagor anmärkte förklaranden endast följande:

A. fäste sig dervid, att den hos förklaranden gjorda anmälan om äktenskapsjäf icke innehölle något om sjelfva jäfvets beskaffenhet, utan endast en anhållan att vigsel måtte nekas o. s. v., men A. hade här äfven bort meddela hvad Å. talat muntligen med förklaranden i denna sak, nemligen att A. hos förklaranden gjort anspråk på fullgörande af A:s gifna äktenskapslöfte. Härvid finge förklaranden äfven såsom förtydligande af sitt den 7 påföljande Mars utfärdade betyg om Å:s anförda jäf tillägga, att förklaranden med uttrycket: »samt såsom grund derför» etc. åsyftat endast hvad Å. lemnat förklaranden *skriftligen* men ej hvad han muntligen anført, enär A:s ombud vid detta tillfälle begärt intyg endast om det förra.

Då A. uppgifvit, att förklaranden yttrat, det han utan afseende å den utfärdade vigselattesten icke tilläte vigseln, hade A. äfven bort återgifva hvad förklaranden anförde såsom orsak, nemligen fruktan att tillåta en vigsel, genom hvilken förklaranden kunde blifva förlustig sitt embete, och ej såsom nu skett, söka gifva saken, tvärtemot sanna förhållandet, ett sådant sken som skulle förklaranden låtit sig ledas af lagstridiga och nedriga afsigter.

Till samma felaktighet gjorde äfven C. och isynnerhet W. sig skyldiga, då de i sina vittesberättelser förmälde, att förklaranden enkannerligen påyrkat, att A. skulle utgifva oftanämnda 600 riksdaler, ehuru sanna förhållandet varit, såsom förut blifvit anmärkt, att förklaranden på tillfrågen endast omtalade M. C. Å:s vilkor.

Äfvenså, tillade slutligen förklaranden, skulle det vittnat om större sanningskärlek, derest W. och S. i sina berättelser om besöket hos förklaranden vid öfverlemnandet af betyget från Häradsrättens ordförande äfven omtalat, hvilka betänkligheter förklaranden yttrat mot utfärdandet af den då äskade vigselattesten, enär förklaranden ej kunde anse saken definitivt afgjord, samt att förklaranden först efter mycket öfvertalande och nödgande af W. låtit förmå sig att utfärda sistnämnda betyg.

Efter anförande häraf hemstälde förklaranden till mitt bepröfvande, huruvida han, med fäst afseende på lagens ytterst stränga straffbestämmelser, i händelse vigsel tillätes utan noggrannt iakttagande af lagliga for-

maliteter, kunde anses hafva i detta fall gått tillväga på ett sätt, att ansvar derför borde honom ådömas. Efter att hafva inhemtat råd från den myndighet, under hvilken förklaranden närmast lydde, hade han ansett sig säkrare kunna gå tillväga med för mycken än med för liten försigtighet; uttryckande förklaranden med anledning häraf den förhoppning, att A:s klagoskrift icke måtte anses vara af den beskaffenhet, att något åtal borde på grund af densamma ifrågakomma.

2:o *Tillförordnade Komministern H.:*

Då Bryggmästaren A. anklagat förklaranden för försumlighet i tjensten och yrkat ansvar enligt Strafflagens 25 kap. 17 §, och då med försumlighet i tjenst, hvarå ansvar kunde yrkas, väl förstodes att utan lof, giltig orsak eller tillkännagifvet förfall afhålla sig från tjenstgöring; så tillbakavisade förklaranden en dylik anklagelse såsom obefogad på följande grunder:

a) Förklaranden hade haft giltig orsak att tills vidare underlåta att sammanviga A. med hans nuvarande hustru.

Förklaranden hade väl, på grund af en utaf församlingens tillförordnade vice Pastor H. utfärdad och till förklaranden inlemnad lysningsattest lofvat infinna sig å utsatt tid och ställe den 21 April 1872, för att viga A. och hans nuvarande hustru, men en kort stund innan Förklaranden skulle begifva sig till bröllopgården, hade bemälda vice Pastor tillkännagifvit, att utfärdandet af nämnda attest varit förhastadt och att förhållandena vore sådana, att han tills vidare ej tillåte vigseln samt att han först ville rådföra sig med vederbörande Kontraktsprest. Efter att hafva erhållit dennes råd och tillstyrkan att icke tillåta vigsel, till dess processen vore definitivt avslutad eller förlikning träffad, hade vice Pastorn förbjudit vigseln, samt återfordrat och återtagit den ogiltig förklarade attesten. Att denna icke längre egde betydelse för förklaranden, så att han kunnat derpå vidtaga någon embetsförrättning, och att förklaranden tvärtemot Pastors förbud, som, i och för sig bindande, blifvit det ännu mer genom Kontraktsprestens gifna råd, icke utan att blottställa sig för den i lag stadgade svåra straffbestämmelse, embetets förlust för prest, som viger sådana personer, hvilkas äktenskap för laga hinder måste återgå, kunde viga eller kunde tvingas dertill, vore tydligt, såsom ock att förklaranden således hade giltig orsak att afhålla sig från vigselförrättningen.

Nu hade visserligen A. anmärkt, att här icke funnits några sådana hinder, att för dem äktenskapet behöft återgå, likasom han ock sagt, att förklaranden bort hafva insett, att de af M. C. Å. uppställda villkoren ej varit af sådan beskaffenhet, att vigselförrättningen af dem rimligtvis kunnat anses beroende. -- Dervid finge förklaranden bekänna, att han

icke haft tid att sätta sig in i denna fråga och utröna, af hvilken beskaffenhet de anmälda hindren varit. Dessutom hade förklaranden ej funnit sig på minsta sätt skyldig att utreda det ena eller det andra, af den enkla orsak, att han icke varit *Pastor* i församlingen, hvilken ensam denna utredning tillkommit. För förklaranden hade det varit nog, att *Pastor* så föreskrifvit. Hvad förklaranden haft att göra, hade varit att viga, om *Pastor* det tillåtit, eller att låta bli, då han det förbjöd, så vida förklaranden ej velat ikläda sig *Pastors* ansvar; och detta senare hade han gjort om han vigit tvärtemot *Pastors* förbud, men att förklaranden varit dertill berättigad eller skyldig, trodde förklaranden icke kunna med något lagstadgande bevisas.

b) Förklaranden hade underrättat A., att han af giltig orsak ej kunde komma för att viga på utsatt tid; och

c) Så snart förklaranden erhållit nytt tillstånd att viga, förrättade han vigseln emellan de ifrågavarande personerna.

Och härmed ansåge förklaranden sig hafva anfört nog till bemötande af den mot honom gjorda anklagelsen för försumlighet i tjensteutföring.

Beträffande åter förklarandens ifrågasatta skyldighet att lemna afskrift af den utaf vice *Pastorn* H. utfärdade och till förklaranden inlemnade, men sedermera af bemälde vice *Pastor* ogiltigt förklarade och återtagna lysningsattesten, så anmärkte förklaranden, att dylika lysningsattester icke vore officiella handlingar af den karakter att de skulle förvaras i *Pastorsembetets* arkif, utan de vore den prestmans enskilda tillhörighet, som på grund af dem verkställt vigsel, och denne kunde alltså förstöra dem, om han så ville, eller behålla dem qvar till egen säkerhet och att försvara sig, i fall klagomål öfver olaglig vigsel skulle uppstå. Detta gälde om dylika attester i allmänhet, men med den här ifrågavarande inträffade det serskilda förhållandet, att den var af utfärdaren, vice *Pastorn* H., ogiltigt förklarad, hvarföre densamma ock af honom återtog. Innan detta skedde, hade emellertid attesten kommit att ligga hos förklaranden några dagar, och under den tiden hade *Stadstjenaren* W., för A:s räkning, begärt afskrift af densamma, men af ofvananförda skäl och för att icke inblanda sig i hvad som hörde till *Pastors* åligganden hade förklaranden vägrat att lemna den äskade afskriften och hänvisat W. att begära en sådan hos *Pastorsembetet*.

Då förhållandena vore sådana som nu visadt blifvit, hemställde förklaranden till mitt bepröfvande, huruvida han rimligen kunde anses hafva handlat värdslost eller försumligt i sin tjenst.

Vid öfvervägande af hvad sålunda förekommit fann jag angifvelsen emot tillförordnade Komministern H. för försummelse i tjensten i så måtto, att han under då för handen varande förhållanden icke förr, än som skett, sammanvigt A. och enkan M., äfvensom för det tillförordnade Komministern vägrat utlemna den förr omnämnda lysningsattesten, vare sig i hufvudskrift eller afskrift, i betraktande af hvad uti den ingifna förklaringen blifvit andraget, icke till åtal föranleda; likasom jag i afseende å enahanda klagan emot vice Pastorn H., för det han icke ånyo utlemnat meranämnda lysningsattest, icke ansåg någon talan kunna föras.

Hvad deremot vice Pastorn H:s förfarande i öfrigt vidkom, syntes mig den deröfver förda klagan i nedanöfvermälda hänseenden icke sakna befogethet.

Beträffande till en början frågan om den laga verkan, som bort tilläggas Skraddaren Å:s till Pastors-embetet ingifna ofvanöfvermälda skrift, måste svaret på denna fråga sökas i de lagens stadganden, som röra äktenskapsjäf. Dessa voro de af vice Pastorn H. åberopade, nemligen 7 kap. 3 § Giftermålsbalken och 15 kap. 26 § i gällande Kyrkolag, lydande förstnämnda lagrum, i hufvundsaklig öfverensstämmelse med det senare, sålunda:

»Vill man jäf göra mot äktenskap, å sina eller annans vägnar, gifve »det Kyrkoherden tillkänna i tvänne mäns närvaro; ställe ock straxt borgen hos Konungens Befallningshafvande för all skada och kostnad och »tage sedan stämning till nästa rättegångstima å den som jäf göres »mot». — —

Vid tillämpning af detta lagstadgande borde först eftersinnas, *hvad med äktenskapsjäf förstås*. Detta kunde icke vara annat, än ett sådant å »den som jäf göres emot» riktadt anspråk, hvilket genom hans äktenskap med en annan helt och hållet tillintetgjordes, det vill säga anspråk på att få till äkta make den person, mot hvars tilltänkta äktenskap med en annan jäfvet gjordes. Deremot kunde aldrig såsom lagligt äktenskapsjäf betraktas ett anspråk på att af en person, som ämnar ingå äktenskap, utfå uppfostringshjälp för ett med samma person förut sammanafadt barn, emedan ett slikt anspråk likasom annan skuldfordran kunde tillgodoses lika väl *efter* som *före* det tilltänkta äktenskapet. I afseende åter på *sättet för äktenskapsjäfs tillkännagifvande* heter det i nyssanförda lagrum, att det kan ske å egna eller »annans vägnar» men att det skall ske i »tvänne mäns närvaro». Hvad nu beträffade utförandet af ett slikt uppdrag »å annans vägnar», så låge det i sakens natur, att dertill måste fordras laglig fullmakt, och såsom sådan erkänner vår lagskipning ännu icke ett genom telegram gifvet be-myndigande. Vidkommande åter stadgandet om tvänne mäns närvaro vid

äktenskapsjäfs tillkännagifvande, skulle det väl kunna sägas, att detsamma afser uteslutande det fall, att tillkännagifvandet sker muntligen, så att en slik formalitet vore öfverflödig, när, såsom nu för tiden lärer vara vanligast, dylik anmälan göres skriftligen; men i allt fall måste ettdera iakttagas, antingen ett *skriftligt* anmälade, då de tvänne männen möjligen icke skulle behöfva vara tillstädes, eller ett *muntligt*, då dessas närvaro vore af nöden. Detta senare måste följaktligen ock erfordras, då det skriftliga tillkännagifvandet är ofullständigt eller oriktigt, och tillägg eller rättelse deri *muntligen* göres.

Imellertid hade, såsom ostridigt syntes vara, vice Pastorn H., — när Skraddaren Å., utan att, så vidt handlingarne gäfvo vid handen, två män närvarit och utan att Å. haft att förevisa annat bemyndigande till sin åtgärd än ett telegram, till pastorsembetet inlemnade en af honom sjelf undertecknad, till embetet stäld skrift, innehållande korteligen, att som M. C. Å. *ämnde* hos Pastorsembetet anmäla äktenskapsjäf mot Bryggmästarren A., så finge Å., såsom hennes ombud, anhålla, det vigsel måtte af bemälda myndighet, pastorsembetet, nekas, till dess A. uppfyllt af Å. hos honom gjorda anspråk på barnuppfostningshjälp, vid hvilken skrift var fogad ett diariibevis, som styrkte, det borgen hos Konungens Befallningshafvande blifvit stäld för den kostnad och skada, som kunde uppkomma genom nyssberörda äktenskapsjäf, — upptagit den sålunda gjorda anmälan såsom ett i laga ordning tillkännagifvet äktenskapsjäf, och i följd deraf någon tid uppehållit verkställigheten af A:s tilltänkta äktenskap.

Af det ofvananförda följde, att jag måste anse ett slikt förfarande stå i strid med lagens härförut återgifna stadgande och ej kunde såsom laga ursäkt godkänna vare sig vice Pastorn H:s uppgift om hvad Å. vid nämnda skrifs inlemnande muntligen andragit, då sådant icke visats hafva skett i tvänne mäns närvaro, än mindre hvad vice Pastorn förnälde sig hafva samtalsvis af andra personer inhemtat, såsom att A. erkänt sig vara fader till det ifrågavarande barnet, lofvat M. C. Å., äktenskap m. m. Härom hade vice Pastorn i detta fall icke någon behörighet att anställa undersökning, utan när Å. instälde sig i Pastorsexpeditionen och aflemnade meranämnda skrift, hade vice Pastorn haft att tillse, först huruvida Å. varit försedd med laga fullmagt att för annan uträtta ett slikt ärende, och, om detta befunnits vara förhållandet, undersöka och bedöma, huruvida den ingifna skriften innefattade verkligt äktenskapsjäf eller icke. Detta var allt som ålåg och tillkom vice Pastorn vid berörda tillfälle, och, efter hvad dervid företedde sig, egde han att handla, att lemna skriften utan afseende eller vidtaga de åtgärder, till hvilka den ansåges föranleda.

Det tjenstefel, hvartill vice Pastorn H., i min tanke, gjort sig skyldig genom att under ofvanangifna förhållanden såsom verkligt jäf emot A:s tilltänkta äktenskap antaga A:s meranämnda skrift, hade kunnat anses i någon mån afplanadt derigenom, att vice Pastorn sedermera utgaf en lysningsattest som undanröjde nyssnämnda olagligen tillskapade hinder för A:s vigsel, derest vid sistberörda åtgärd fått bero; men hvad derefter af vice Pastorn gjordes vid saken var just det som svårast låge honom till last.

I och med nämnda lysningsattests utfärdande var vice Pastorn H:s befattning med ifrågavarande ärende afslutad. Han hade derigenom på embetets vägnar intygat, att villkoret för det tilltänkta äktenskapets fullbordande var genom verkställd lysning uppfyllt. När attesten var utfärdad och utlemnad till A:s ombud, inträdde vice Pastorns ansvarighet ej mindre för den verkställda lysningens än ock för den förestående vigselns laglighet, så vidt äktenskapsjäf anginge, och var denna hans åtgärd förhastad, såsom vice Pastorn efteråt syntts hafva förestält sig, var den icke destomindre fullbordad och kunde icke göras om. Detta visade sig bäst deraf att, om A. med den honom tillhandakomna lysningsattesten vändt sig till prest å annan ort eller till prest, som icke stått under vice Pastorns lydno, vice Pastorn omöjligen kunnat hindra vigselns verkställande. Förgäfves sökte vice Pastorn för sitt förfarande efter lysningsattestens utlemnande något stöd i de råd, Kontraktsprosten skall gifvit, innan visadt blifvit, att Kontraktsprosten haft noggrannare kännedom om sakens rätta sammanhang, än hans afgifna, vid vice Pastorn H:s förklaring fogade intyg antydde. Detta intyg bekräftade egentligen endast, att vid det samtal, som om förevarande sak egt rum, »vice Pastor H. icke yttrat någon önskan att den ena eller »andra parten (fästehjonen eller den som mot deras äktenskap gjort för»bud) måtte vinna, utan endast ådagalagt bekymmer om hvad han borde »göra samt fruktan att möjligen blottställa sig för det svåra ansvar som »lag bestämmer för olaga vigsel».

Inom parentes anförde visserligen Kontraktsprosten, att »han så »mycket mindre kuude tillstyrka vigsel, som han ingalunda sjelf skulle i »sådan händelse som den uppgifna vågat eller ansett sig hafva rättighet att »utfärda lysning eller viga förr, än det i laga form gjorda äktenskapsför»budet blifvit återkalladt eller processen definitivt till fästehjonens fördel »afgjord;» men, såsom redan är anmärkt, det var icke tydligt och klart, om och huru sakförhållandet i förevarande fall blifvit för Kontraktsprosten framställt, huru vice Pastorn H. beskrifvit *den uppgifna händelsen*; om han företett de handlingar, på hvilka han grundat sin åsigt, att *ett äkten»skapsförbud i laglig form var gjordt*; om han tillkännagifvit, att han redan

utfärdat och till A:s ombud utlemnadt behörig lysningsattest m. m. Endast så mycket kunde af intyget skönjas, att för Kontraktsposten icke blifvit företedt Domhafvandens »betyg om den i målet uttagna stämningens beskaffenhet eller målets blifvande utgång.»

Hvad slutligen anginge uppträdet i brölloppsgården den 21 April 1872, voro väl uppgifterna i klagoskriften, de vid denna bilagda vittnesattesterna och vice Pastorn H:s förklaring i någon mån skiljaktiga, dock icke så väsentligt, att jag för utredandet af verkliga förhållandet aktade nödigt påyrka undersökning och vittnenas afhörande vid domstol.

Vice Pastorn H. kunde nemligen hafva, såsom han sjelf uppgifvit, »saktmodigt, stilla och vänligt,» eller med användandet af det slags tvång, klaganden antydde, framställt nödvändigheten af en förlikning med merbemälde M. C. Å., i fråga om det anmälda äktenskapsjäfvet, vice Pastorn kunde hafva sjelfmant eller på tillfrågan uppgifvit de vilkor, Å. uppställt för förlikningens tillvägbringande, det stode icke destomindre fast, att vice Pastorn vid ifrågavarande tillfälle, för att undanrödja verkningarne för honom sjelf af hvad han ansåg såsom en af honom vidtagen förhastad embetsåtgärd, använde sitt embetes makt och myndighet på ett otillständigt och för embetets anseende serdeles förnärmande sätt.

I skrifvelse till Domkapitlet i Hernösand den 30 September 1872 yttrade jag ock deröfver, efter redogörelse för handlingarne i ärendet och för min uppfattning af sakens beskaffenhet, att jag hos Domkapitlet tilltalade vice Pastorn H. för embetsfel i så måtto, att han ej mindre såsom laga äktenskapsjäf antagit skraddaren Å:s under ofvanbeskrifna omständigheter gjorda anmälan och på sådan grund någon tid hindrat A:s tilltänkta äktenskaps fullbordande genom vigsel, än ock, efter det han uttärdat lysningsattesten och således formligen tillstådt berörda vigsel, förfarit på sätt här ofvan förmäldes; och yrkade jag därför å vice Pastoru H. laga ansvar, hvars beskaffenhet jag, efter erhållen del af vice Pastorns förklaring öfver min anklagelseskrift, ville uti afgifvande slutpåstående närmare angifva.

Sedan jag derefter fått del af berörda förklaring med vid densamma fogade intyg af ofvanbemälde Kontraktspost, af Lektorn P. W. och af Kapellpredikanten C. S. H., aflät jag den 30 December 1872 förnyad skrifvelse till Domkapitlet, af innehåll, att jag, i betraktaude af de omständigheter, som omförmäldes i Lektorn P. W:s och kapellpredikanten C. S. H:s intyg, hvilka syntes gifva vid handen, att vice Pastorn H:s öfverklagade förfarande härflutit mera af obetänksamhet, än af argt uppsåt, ansåge mig kunna inskränka mitt slutpåstående dertill, att vice Pastorn H. måtte för

nämnda förfarande af Domkapitlet tilldelas sådan föreställning, som 1 § af Kongl. Cirkulärbrevet den 7 December 1787 omförmäldes, med tillagd förmaning att för framtiden ställa sig till efterrättelse hvad lag och författningar i mål som det nu ifrågakomna stadgade samt att för öfrigt uti sina åtgöranden såsom prestman noga akta på sitt embetes befogenhet och värdighet. Deremot ansåg jag A:s anspråk på ersättning hvarken till befogenhet eller till belopp vara så styrkta, att de kunde af mig understödjas.

Domkapitlet meddelade derpå utslag angående detta åtal *den 29 Januari 1873* af innehåll: att hvad först beträffade vice Pastorn H:s förfarande att såsom lagligt äktenskapsjäf upptaga Skräddaren P. A. Å:s gjorda anmälan, då han likväl hvarken kunnat förete fullt behörig fullmakt och icke heller, hvarken i sin till Pastorsembetet ställda skrifvelse i ämnet ej heller muntligen, enär sådant icke med vittnen kunnat styrkas, framställt sådana anspråk på A., att de för laga jäf bort anses, Domkapitlet funne vice Pastorn H. derutinnan hafva handlat obetänksamt och ådagalagt bristande insigt uti detta för pastoral-vårdens handhavande viktiga ämne, ehuru på samma gång Domkapitlet ansåge förseelsen uti ifrågavarande hänseende i någon mån förmildras deraf, att H. endast några år tjenstgjort som prest och likväl, i anledning af den inom Hernösands stift rådande prestbristen, måst bestrida pastoralvård, i U. folkrika församling; att hvad vidare anginge vice Pastorn H:s sätt att gå till väga sedan han utfärdat den begärda lysningsattesten i det han dels återkallade densamma, enär han ansåg dess utfärdande såsom en förhastad åtgärd, dels obehörigt inblandade sig uti de tvistande parternas angelägenheter och satte en öfverenskommelse mellan desse såsom vilkor för A:s sammanvigande med enkan M, Domkapitlet funne vice Pastorn H. derutinnan hafva uppträdt på ett synnerligen olämpligt och prestembetet mindre värdigt sätt; samt att Domkapitlet, i följd deraf och med stöd af Kongl. Cirkulärbrefven den 21 Augusti 1786 och den 7 December 1787 pröfvade skäligt, det skulle vice Pastorn H. för ofvannämnda sitt förfarande till Domkapitlet inkallas och erhålla föreställning för de fel, han låtit komma sig till last, samt en allvarlig förmaning att för framtiden ställa sig till noggrann efterrättelse hvad lag och författningar såväl i allmänhet som serskildt rörande mål som det nu ifrågakomna, stadgade äfvensom att i öfrigt så skicka sig såsom prestman, att han noga aktade på sitt embetes befogenhet och värdighet.

Sedan detta utslag vunnit laga kraft, var vice Pastorn H. den 23 April 1873 inkallad inför Domkapitlet och erhöll då den honom ådömda varning och förmaning.

Sedan Länsbokhållaren Bernhard Lindberg, å Kongl. Maj:ts och Kronans vägnar, uti ett till Landshöfdinge-embetet i Wester-Norrlands län afgifvet memorial yrkat att, då för åtskilliga af Sjökaptenen m. m. Johan Nyberg i Bollsta genom gåfvobref den 3 Maj 1866 till staden Hernösand donerade belopp bevilling borde utgå samt Kongl. Maj:t och Kronan tillkomma, Landshöfdinge-embetet måtte för sådant ändamål vidtaga nödiga åtgärder, och Landshöfdinge-embetet, med anledning deraf, efter Stadsfullmäktiges i Hernösand hörande, genom utslag den 6 Augusti 1873 förpligtat Hernösands stad att å en del af de donerade beloppen till Kongl. Maj:t och Kronan erlägga bevillningsafgift, samt detta utslag genom Magistraten i nämnde stad blifvit Stadsfullmäktige tillståndt mot fordrad och jemväl erlagd lösen, tre riksdaler, — så hade Läroverksadjunkten E. O. Holmberg, enligt honom af Stadsfullmäktige lemnadt uppdrag, hos mig fört klagan deröfver, att det för Stadsfullmäktige utfärdade exemplar af nämnda utslag blifvit belagd med lösen, för återbekommande hvaraf klaganden anhölle om min medverkan; och som, enligt 12 § i Kongl. Förordningen den 30 November 1855 angående expeditionslösen, Konungens Befallningshafvandes resolutioner eller utslag rörande debitering af utskylder skola utgifvas till vederbörande utan lösen, uppdrog jag genom skrifvelse den 18 September 1873 åt Advokatsfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att för den obehöriga debiteringen af lösen för ifrågakomna, från Landskoutoret utfärdade expedition tilltala vederbörande expeditionshafvande, Landskamereraren i länet, och att å honom yrka ej mindre ansvar efter lag och sakens beskaffenhet än och förpligtande att återbära den olagliga uttagna lösen.

Efter slutad skriftvexling meddelade Kongl. Hofrätten utslag uppå detta åtal *den 12 December 1873*; och som, jemlikt 12 § i ofvanåberopade Kongl. Förordningen den 30 November 1855, ifrågavarande utslag, hvilket anginge debitering af utskylder, bort utan lösen till vederbörande utgifvas, men Landskamereraren, hvilket det, enligt hvad ostridigt vore, ålegat att samma utslag expediera, för detsamma fordrat och uppburit omförmälda lösen, blefve, i förmågo af 20 § i nyssnämnda Kongl. Förordning samt 25 kapitlet 17 och 21 §§ Strafflagen, Landskamereraren för hvad honom sålunda till last kommit fäld att böta tjugu riksdaler, som sknlle tillfalla Kronan.

Under skriftvexlingen hos Kongl. Hofrätten upplystes, att Landskamereraren frivilligt till vederbörande återställt den obehörigen uppburna lösen.

Uti en till mig ingifven skrift hade Pigan Christina Carolina Eriksson förmält, att hon den 23 Oktober 1871 blifvit af Konstaplarna vid detektiva polisafdelningen i Stockholm Claes Ludvig Jonsson och Gustaf Larsson beskyld för stöld, hennes byrå ransakad och hon sjelf afförd till detektiva polisvaktkontoret, dit sedermera nämnda byrå blifvit hemtad, och der Eriksson kvarhållits, till dess hon, efter att hafva blifvit förhörd af dåvarande Polismästaren, påföljande dag på eftermiddagen afförts till Stockholms läns cellfångelse, hvarest hon förvarats till dagen derefter, då hon på aftonen blifvit utsläppt men fått sjelf från polisvaktkontoret låta hemforsla sin byrå, hvars läs voro sönderbrutna och ur hvilken under tiden borttagits ett fotografiort samt klagandens prestbevis; yrkande klaganden ansvar och ersättningsskyldighet å dåvarande Polismästaren, utan hvilkens goda minne det omförmälda våldet förmentes icke hafva kunnat utöfvas.

Efter erhållen del af nämnda klagoskrift insände bemälda Polismästare och åberopade dels Utdrag ur protokollet hos Öfverståhållare-embetet för polisärenden den 24 Oktober 1871, dels ock transumt af Stockholms Rådstufvurätts protokoll den 2 December nämnda år, hvilka handlingar skulle förklara Polismästarens öfverklagade åtgärder.

Af nyssberörda *utdrag ur Öfverståhållare-embetets protokoll den 24 Oktober 1871* inhemtades; att till Öfverståhållare-embetet samma dag ingifvits en af Poliskommissarien P. Cederborg undertecknad rapport, hufvudsakligen innehållande, att dagen förut till Cederborg från Guldsmeden F. i Norrtelje en skrifvelse ankommit, i hvilken omnämndes, att en tjensteflicka vid namn Carolina Eriksson, som innehaft tjenst å krogen i huset *N: 1* vid Nybrogatan här i staden, vore misstänkt att ega kännedom om en för omkring tre år tillbaka hos J. Anderssons enka i Weda, Länna socken af Stockholms län, hvarest Eriksson derförinnan innehaft tjenst, föröfvad stöld, vid hvilken tillgripits, bland andra sängkläder, 2 hopsydd blågråa och hvita bolstervar och 1 stoppadt täcke, äfvensom 4 silkesdukar, bland dem 1 röd, åtskilliga förkläden, bland dem 2 gula, diverse guldeffekter, bland dem några släta guldringar, en guldring med hårmatta »gjord att öppna» samt 1 par örhängen och slutligen flera linnepersedlar, bland hvilka några servietter omnämndes. Såsom skäl för misstankarna voro angifna följande omständigheter: att E., på sätt redan nämndt vore, innehaft tjenst hos bemälda enka kort före stöldens föröfvande; att några E:s släktingar, — bland hvilka hennes fader, för det då närvarande underginge bestraffning för tredje resan stöld, — voro misstänkte för den ifrågavarande stölden, ehuru bevisning för deras ställande under tilltal icke kunnat anskaffas; att E., efter hvad personer sett, innehaft bland sina tillhörigheter effekter af

ofvanbeskrifna slag, dem hon vinnlagt sig om att noggrannt dölja; samt att hon, under det hon, efter merberörde stölds föröfvande, tjenat i Norrtelje, derstädes sönderklippt en serviett för att med densamma laga ett henne tillörrigt snörlif, hvilken serviett hennes dåvarande husbonde icke kunnat såsom sin igenkänna.

Sedan, med anledning häraf, förfrågningar blifvit gjorda och upplysningar erhållits rörande E:s vistelse, så hade hon anträffats af Poliskonstaplarna Jonsson och Larsson hos Klädmäklerskan Å. boende i huset *N° 1* vid Benickebrinken härstädes. Vid anställd undersökning af E:s der befintliga tillhörigheter, hade befunnits, att hon innehade 2 hopsydda blå- och gråaktiga bolstervar, en silkesduk af öfvervägande röd färg, 2 gulaktiga bomullsförkläden och 1 stoppadt täcke med omfärgadt yttertyg, hvilka samtliga persedlar dock icke kunnat igenkännas, »enär den å de stulna effekterna lemnade beskrifningen blifvit alltför knapphändig meddelad».

Sedermera å detektiva polisafdelningens kontor hörd, hade E. bestämdt förnekat all kändedom om ofvannämnda stöld utöfver hvad hon genom rykten fått sig bekant, under det hon, efter det stölden skett, varit inneboende hos en båtsman W. i Westlösa i Länna socken; hvarjemte hon rörande åtkomsten af de bland hennes tillhörigheter anträffade persedlarna uppgifvit och påstått, att hon, under det hon bott hos bemälda båtsman, derstädes sjelf väfvit tyget till bolsterna af lin, det hon sjelf odlat, medan hon varit i tjänst hos numera affidne Jan Ersson i Isjö uti nyssnämnde socken, samt att hon jemväl hos båtsmannen W. af tre henne tillhöriga klädningskjortlar förfärdigat täcket, hvars yttertyg färgats bresiljerödt af E:s moder, som likaledes då varit inneboende hos W.; att E., troligen år 1863, under det hon innehaft tjänst i Stockholm, erhållit silkesduken till skänks af en numera affiden flicka med namnet Maria, hvilken tjenat i något vid Kornhamnstorg beläget hus, det E. dock icke kunnat utvisa; samt att E. köpt tyget till ett af förklädena i Norrtelje, under det hon der hade tjänst, och det andra i Wäsby, Länna socken. En tjensteflicka å krogen i huset *N° 1* vid Nybrogatan hade på tillfrågan förklarad, att hon, under det E. samtidigt med henne varit anställd i tjänst derstädes, vid flera tillfällen sett E. innehafva dels en slät guldring och dels en hårring med guldplåt, å hvilken funnits ingraveradt ordet »minne», samt dessutom, såsom vittnet velat erinra sig, ett par gyllene örhängen. — Detta oakadt hade E., derom tillfrågad, förnekat, det hon innehaft andra guldeffekter än en slät ring, hvilken hon under samma års försommar fått men sedermera återlemnad till en i Norrtelje boende sjöman, O.; hvarjemte hon påstått, det hon innehaft, i stället för hårring med guldplåt, en smal

klockring af silfver, samt, i stället för gyllene örhängen. ett par sådana af stenkoll eller svart glas, hvilka senare så väl som ringen hon då mera borttappat.

Enär värdinnan å förberörda krog uppgifvit, att hon, under den tid E. varit anstald hos henne, vid flera tillfällen trott sig hafva funnit skäl att misstänka E. för oärlighet, hvilket ock slutligen till stor del föranledt dennes skiljande ur tjensten, samt enär E. här i staden vore i saknad af bostad och sysselsättning, hade hon blifvit anhållen för att i Kongl. Poliskammaren inställas.

Förutom denna redogörelse för Poliskommissariens Cederborgs rapport innehöll nu ifrågavarande protokollsutdrag endast att, vid upprop af målet i Poliskammaren, E. föreheftats till förhör och dervid, efter rapportens uppläsande, vidhållit sina i densamma omförmälda uppgifter; hvar- efter då, enligt hvad ifrån detektiva polisafdelningen anmälts, vidare upp- lysningar i målet för det då närvarande icke varit tillgängliga, Öfverstå- hållare-embetet beslutit hänskjuta målets vidare handläggning till veder- börlig domstol inom Stockholms län, för hvilket ändamål handlingarne i målet skulle till Konungens Befallningshafvande i nämnda län öfversändas; hvarjemte E., hvilken, såsom saknande bostad och sysselsättning, förklarades skyldig tråda i häkte, skulle från hufvudstadens ransakningshäkte varda öfverlemnad till Stockholms läns cellfängelse.

Det af dåvarande Polismästaren likaledes insända *transumtet af Stock- holms Rådstufvurätts portokoll den 2 December 1871* gaf vid handen, att klaganden E. till samma dag uttagit stämning å Poliskonstapeln Jonsson, — under förmälan, att Jonsson och en hans kamrat, hvilkens namn icke blifvit för E. uppgifvet, måndagen den 23 förutgångna Oktober infunnit sig, hos Tullvaktmästaren Å., der E. tjente iuti en klädmäklarebod, hvilken Å:s hustru hyrde och E. i hennes ställe förestod, och tvungit E. att lemna boden och med dem uppgå på vinden, der de visiterat och ransakat i henn- es byrå efter gods, hvilket de påstått hafva tillgripits vid en stöld föröf- vad i Weda inom Länna socken, samt derefter medtagit E. till vaktkon- toret för detektiva polisafdelningen, der de förhört henne och hållit henne häktad hela tiden från måndags- till tisdagseftermiddagen, undantagandes den tid, då de tagit E. emellan sig och gått att hemta hennes byrå till vaktkontoret, — yrkat, att ej mindre Jonsson, än ock E. den, som vid uppgifna tillfället varit honom behjelpig och hvilkens namn Jonsson borde förpligtas uppgifva, måtte kännas skyldige till ansvar för det våld och de olagligheter, hon öfverklagat, samt att ersätta henne skadan å byrån och värdet af derur borttagna saker m. m., hvaruppå Rådstufvurätten meddelat det beslut, att som upplyst vore, det E. för det då närvarande vore stald under

tilltal för delaktighet i en stöld, hvilken skall hafva föröfvats vid lägenheten Weda inom Länna socken och Åkers skeppslags tingrätts domvärjo samt på utgången af berörda ransakningsmål vore beroende den talan, E. i detta mål förde mot Polis Konstaplarne Jonsson och Larsson, Rådstufvurätten förordnade, att med vidare behandlingen af det instämde målet skulle anstå, till dess förenämnda ransakningsmål blifvit genom laga kraftegende utslag afgjort; och skulle E. ega att med företeende af berörda utslag det instämde målet till fortsatt handläggning anmäla, om hon dertill funne sig befogad.

Sedan klaganden af ofvanstående handlingar, dem Polismästaren såsom förklaring i anledning af klagoskriften insändt, undfått del, afgaf hon påminnelser, vid hvilka till vederläggning af uppgifter att *hon skulle sakna bostad och sysselsättning* var fogadt ett intyg af Tullvaktmästaren Å., att klaganden sedan den 7 September 1871 varit och ännu vid intygets afgifvande den 22 Januari 1872 vore i tjänst hos Å.; och anförde klaganden vidare, att det alltså vore på grund af falsk uppgift, som hon blifvit häktad, hvarföre hon yrkade ansvar på vederbörande; och att likaledes de öfriga uppgifterna i förut intagna polisrapport vore sanningslösa: sålunda befunnes uppgiften, att värdinnan å merberörda krog för misstanka om oärlighet skilt E. ur tjänsten, så mycket mer ogrundad, som E. fyra gånger måst begära sina betyg, innan hon erhölet dem; likaså vore visserligen det uppgifna förhållandet med E:s fader sanningsenligt, men kunde icke läggas henne till last, då hon icke varit i föräldrahemmet sedan hon fyllt tolf år; och vore ej heller uppgiften, det E. stode under tilltal för stöld grundad, emedan något åtal ej varit anhängiggjort, när E. häktades, utan hade detta föranstaltats sedermera för att skydda vederbörande; förmodande E., att hon blifvit från samma åtal frikänd, emedan hon af Konungens Befallningshafvande i Stockholms län är vorden försatt på fri fot, dock förbehölle hon sig rätt att härom framdeles få förebringa bevisning; men som, efter hennes förmenande, brott emot lag blifvit begånget genom hennes häktande på grund af lögnaktiga uppgifter, att hon skulle sakna bostad och sysselsättning, så påyrkade hon emellertid åtal i denna del af målet.

Alldenstund af hvad dittills förekommit i detta ärende tillfredsställande utredning icke vunnits rörande några frågor, hvilka på sakens bedömande väsendtligen kunde inverka, såsom huruvida någon stöld vid den uppgifna tiden verkligt blifvit föröfvad hos J. Anderssons enka i Weda och om dervid sådana persedlar, som här ofvan omnämnts, blifvit tillgripna; i hvilken egenskap Guldsmeden F. — såsom målsegare eller angifvare — uppträdt i saken, och hvilket afseende följaktligen bort fästas på hans angivelse, helst denna varit af sådan beskaffenhet, att de såsom

stulna uppgifna effekterna icke kunnat igenkännas, enär den å dem lemnade »beskrifningen blifvit alltför knapphändigt meddelad»; samt slutligen att uppgift sagnades om grunden dertill att E. antagits vara utan bostad och sysselsättning, hvilka omständigheter varit så mycket viktigare att hafva utredda, som på detta förhållande och ej på misstanken för stölden beslutet om E:s inmanande i häkte syntes vara grundadt; fördenskull återlemnade jag handlingarne till Öfverståthållare-embetet, på det att vederbörande måtte blifva i tillfälle, att yttra sig öfver mina sålunda framställda anmärkningar.

Till dessas bemötande anförde dåvarande Polismästaren i ytterligare skrifvelse följande:

Beträffande anmärkningarne, att handlingarne icke utvisade, det någon stöld vid uppgifna tiden blifvit hos J. Anderssons enka i Weda föröfvad, samt att icke antydt funnes, i hvilken egenskap Guldsmeden F. uppträdt i saken och hvilket afseende följaktligen bort fästas på hans angivelse: så och då dessa anmärkningar hade med hvarandra ett visst sammanhang troddes de kunna gemensamt besvaras. Att ifrågavarande stöld föröfvats hade klaganden E, vid de förhör, som med henne egt rum, icke förnekat. Hon hade blott nekat att hon begått stölden och att hon om densamma egde annan kännedom, än hvad hon genom rykten fått sig bekant, under det hon, efter det stölden skett, varit inneboende hos en båtsmannen W. i Länna socken. Den person, som öfverlemnadt Guldsmeden F:s skrifvelse, hade visserligen uppgifvit, att han trodde sig veta, att tjuften och det stulna blifvit efterlyst i någon af Konungens Befallningshafvandes i Stockholms län Kungörelse för ått 1868, men det finge erkännas, att då icke något förekommit, som gjort angifvelsen osannolik eller misstänkt, spaningar för upptäckande af den misstänkta personen och tillrättaskaffande af godset genast vidtagits, utan att angifvaren först ändigats att styrka med hvad rätt han gjort angifvelsen, eller eftersökt blifvit, i hvilken kungörelse anmälan varit införd. Då brottet varit af beskaffenhet att höra under allmänt åtal, hade det icke ansetts nödigt att affordra F. fullmakt eller närmare efterforska anledningen till hans angivelse. Enligt erhållen upplysning från Länsmannen i den ort, der brottet skett, hade Stadsfiskalen i Norrtelje, på anmodan af målseganden, aflåtit skrifvelsen i fråga. Upplysningsvis finge Polismästaren äfven meddela, att anmälan om denna stöld funnes införd i Konungens Befallningshafvandes i Stockholms län Kungörelse den 14 Mars 1868, men det hade ansetts öfverflödigt att införa detta i Poliskammarens protokoll, då målet skulle handläggas vid domstolen i den ort, der brottet skett, och brottet icke varit obekant för åklagaren,

bemålde Länsman, hvilken begärt efterlysningen efter tjuften och det stulna.

Vidkommande åter anmärkningen, det uppgift saknades om grunden till antagandet, att klaganden E varit utan bostad och sysselsättning, erinrade Polismästaren, att vid förhöret i Poliskammaren åklagaren uppgifvit, att så varit förhållandet, *hvilket äfven af klaganden då medgifvits*, hvadan någon anledning till antagande af motsatsen icke förekommit. Klaganden hade, då hon anträffats, haft tillfällig anställning hos en Klädmäklerska vid namn Å., hvilken då förklarade, att hon ej ville hysa klaganden; hvarom Polismästaren återopade följande intyg:

»Sedan skrifvelse ankommit till detektiva polisafdelningen, att en »piga Carolina Christina Eriksson, som skulle innehafva tjenst å krogen i »*N° 1* Nybrogatan, skulle vara delaktig i eller ega kännedom om en stöld »inom Länna socken, hvilken skrifvelse för undersöknings anställande blifvit »till oss öfverlemnad, anmälde krögern å sagda krog, derom tillfrågad, »att hon varit nödsakad låta Eriksson aflytta före tjenstetidens slut, till »följe deraf, att hon för E., som varit skänkförestånderska, mistat allt för- »troende».

»Vid fortsatta undersökningar anträffade vi Eriksson hos en klädmäklerska, Eleonora Å., hvilken, då hon genom Erikssons skrik och oväsen »blef underrättad om anledningen till vårt besök, förklarade, att, ehuru hon »lofvat Eriksson, att denna skulle få vistas hos henne, hon under sådana »förhållanden icke ville tillåta detsamma, helst hon uppgaf sig derförutan »hafva serskilda skäl dertill, hvilka, såsom obestyrkta, hon dock icke kunde »uppgifva».

»Till följe häraf medtogo vi Eriksson till förutskrifna kontor, der »(vi), bland andra upplysningar vi erhållit, äfven afrapporterade ofvan- »skrifna förhållanden. Stockholm den 9 Februari 1872.

Claes Ludvig Jonsson, Carl Gustaf Larsson,
Poliskonstaplar.»

»Bevittnas äfvensom intygas, att jag Johansson till Herr Polismästaren rapporterat föreskrifna förhållanden.

Per Cederborg, A. M. Johansson
Poliskommissarie, Biträdande Poliskommissarie.»

Under tiden inkom Klaganden till Justitie-Ombudsmans-expeditionen med en ytterligare skrift, vid hvilken i afskrift voro fogade dels Konungens Befallningshafvandes i Stockholms län skrifvelse den 27 Oktober 1871 till förbemålde Länsman, innehållande, att polisrapporten jemte prestbetyg angående E. skulle öfversändas till Länsmannen, på det att han måtte vid-

taga de åtgärder, till hvilka nämnda handlingar lagligen föranledde, med tillagd underrättelse, att E., som vid förhör hos Konungens Befallningshafvande fortfarande förnekat all kännedom om ifrågakomna stöld blifvit stäld på fri fot och tillträdt tjänst hos hustru Å., boende i huset *N* 2 vid Bennickebrinken här i hufvudstaden; dels ock Länsmannens den 8 påföljande December i ämnet afgifna memorial, hvaruti tillkännagafs, att någon laglig åtgärd icke kunnat för det då närvarande emot E. vidtagas, hvarföre prestbetyget till Konungens Befallningshafvande återställdes, för den händelse att detsamma borde till E. återgifvas; och förmälde klaganden i sistnämnda skrift, efter att hafva anmärkt, att det i Konungens Befallningshafvandes nyssberörda skrifvelse begagnade uttrycket, att E. *tillträdt* tjänst hos hustru Å., icke riktigt uttryckte rätta förhållanaet, enär E. icke *tillträdde*, utan återinträdde i nämnda tjänst, den hon sedan den 7 förutgångna September innehaft, och att såväl de uti anklagelseskriften omförmälda poliskonstaplar som den föregifne målsegaren Anders Jonsson i Weda af Länna socken tillika med fjerdingssmannen Lindstedt anstält förnyad ransakan hos Eriksson, hvarvid Anders Jonsson förklarar, att bland E:s saker ej funnits något, som han kunde påstå vara honom tillhörigt, och att E icke varit illa känd den tid, hon tjente hos honom.

Vidare lät klaganden sedermera ingifva ett af vederbörande Mantalskommissarie utfärdadt intyg, att hon för år 1872 vore mantals- och skattskrifven hos Vaktmästaren Akerström i huset *N* 2 kvarteret Medea i S:t Nicolai församling.

Sedan jag sålunda, med den utförlighet och noggrannhet, hvilka äro af nöden för bedömande af så beskaffade saker som den förevarande, upptagit alla till densamma hörande, i handlingarne vidrörda omständigheter, kunna i en mera kortfattad framställning återgifvas de hufvudpunkter deruti, på hvilka åtalet grundades.

Från en okänd person i landsorten hade till en underordnad polistjenstensteman här i hufvudstaden ankommit skriftlig anmälan om en för flera år sedan i landsorten begången stöld af uppgifna persedlar, så beskifna, att kännetecknen på dem passade på otaliga andra persedlar af samma slag, och en person angifvits såsom delaktig i eller medveten om besagda stöld. Genast anställdes, antagligen på nämnde tjänstemans tillskyndelse, efterspaningar, och då den angifne personen tillrättafanns, företogo sig två spanande poliskonstaplar, såsom det syntes, på eget bevåg, husransakan i den misstänkta hem, utan att, på sätt § 16 mom. 7 i Kongl. Förordningen om nya Strafflagens införand och hvad i afseende derå iakttagas skall den 16 Februari 1864 förutsätter, rätter målsegande hos behörig myndighet begärt slik ransakans anställande och med något slags

bevisning sökt styrka de skäl emot den misstänkta, som kunnat enligt nyss-åberopade lagrum berättiga till eu dylik åtgärd; utan att målsegaren sjelf varit tillstädes och kunnat närmare beskrifva och igenkänna hvad han mist, och, om detta icke igenfunnits, fullgöra skyldigheten att edligen be-tyga, det han sitt mist hafver och ej af illvilja ransakning sökt; och slutligen utan att de personer, som företogo sig ifrågavarande busransakan, voro under några förhållanden till slik förrättning behöriga, enär § 7 i instruktionen för polispersonalen i Stockholm uttryckligen förstår, att busransakan skall verkställas af *polisbefäl* i två tillkallade trovärdige och ojäf-vige mäns närvaro — hvilken sistnämnda föreskrift rörande vittnen jem-väl lemnats å sido. När denna förrättning var slutad, som, enligt de obe-höriga förrättningsmännens förklarande, aflopp så, att samtliga de persedlar, hvilka — såsom varande af samma slag som de hvilka uppgifvits hafva blifvit stulna — togos vid ransakan i betraktande, icke kunde igenkännas, »enär den å de stulna effekterna lemnade beskrifningen blifvit alltför knapp-händigt meddelad», afförde icke destomindre konstaplarna så väl den miss-tänkta personen som hennes byrå till detektiva polisafdelningens kontor. Här förhördes hon, antagligen af vederbörande Poliskommissarie, och un-der förnekande af all delaktighet i den ifrågavarande stölden, om hvil-ken hon endast försport rykten, redogjorde hon nu för åtkomsten af de saker, hvilka hos henne anträffats. Wid detta förhör syntes i öfrigt ej hafva förekommit annat, än de uppgifter af värdinnan och pigan på förut-nämnde krog, hvilka här ofvan i polisrapporten omförmäldes, utan att af sistnämnda handling kunde utrönas, huruvida dessa personer varit vid för-höret närvarande och vittnat eller deras yttranden återgifvits af konstap-larne. Efter förhöret fick den misstänkta ej återvända till sitt hem, och hon var följaktligen häktad. Dagen derpå föreheftades hon inför Polis-mästaren, »och vidhöll hon efter polisrapportens uppläsande sina deri om-förmälda uppgifter,» hette det uti det vid tillfället inför Öfverståthållare-embetet förda protokoll. Någon vidare undersökning tycktes då icke hafva egt rum. Hvarken poliskonstaplarna ej heller förrbemälda vittnen hör-des; men märkvärdigast vore dock, att angående bostad och sysselsättning icke någon fråga ställes till den misstänkta, och att hustru Å., som i detta afseende kunnat lemna det tillförlitligaste besked, icke hördes. Derom syntes ej heller hafva uppstått någon fråga vid förhöret i detektiva polisafdelningens kon-tor. Detta allt efter protokollets och rapportens ordalydelse. Polismästarens eller Öfverståthållare-embetets beslut blef, såsom ofvan är nämndt, att, då vidare upplysningar i målet, *efter hvad från detektiva polisafdelningen an-mäldes*, icke för det då närvarande vore tillgängliga, målets vidare be-handling hänskjöts till vederbörlig domstol, och den misstänkta, hvilken, såsom

saknande bostad och sysselsättning, förklarades skyldig träda i häkte, skulle öfverlemnas till Stockholms länsfängelse. När hon derefter varit i förhör inför Konungens Befallningshafvande i sistnämnda län, ställes hon på fri fot, och då allmänna åklagaren i den ort, der den ifrågakomna stölden varit begången, undfått genom Konungens Befallningshafvande i länet del af Öfverståthållareembetets protokoll med den deri intagna polisrapporten samt befallning att vidtaga de åtgärder, till hvilka samma handling lagligen för- anledde, svarade han, att någon laglig åtgärd för det då närvarande icke kunde emot E. företagas; och då slutligen rätte målseganden med biträde af förutnämnde poliskonstaplar gjorde förnyad ransakning hos E., förklarade han sig icke kunna igenkänna någon af de effekter, som skulle varit från honom stulna.

Imedertid hade E. blifvit störd i sin hemfrid genom olaga husrans- sakan, i följd hvaraf hon kunnat gå miste om »bostad och sysselsättning», hvilket, enligt hvad polismyndigheten utan närmare undersökning antagit, jemväl skulle hafva inträffat, ehuru genom senare tillkommen bevisning är vordet ådagalagdt, att nämnda antagande var ogrundadt; och vidare hade E. suttit häktad i fyra dagar, hvilket tvifvelsutän i framtiden komme att verka menligt för hennes goda namn och rykte; hafvande sålunda en person, som *kunnat* vara oskyldig, redan fått och vore för framtiden utsatt för att få lida det, som bort drabba endast den skyldige, och detta derigenom, att hvad lag stadgar till den oskyldigas värn och skydd blifvit af polismyndig- heten dels öfverträdt dels försummadt.

Efter öfvervägande af hvad i denna sak sålunda förekommit, aflät jag den 25 April 1872 skrifvelse till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt och anförde, att jag funnit dåvarande Polismästaren i större eller mindre mon ansvarsskyldig i afseende på de rättsförnärmelser, som i ofvan- beskrifna måtto tillskyndats klaganden, och för hvilka hon sökt upprättelse.

Enligt gällande instruktion ålåge det nemligen Polismästaren i Stockholm att omsorgsfullt vårda sig om, att allmän ordning och säkerhet till person och egendom inom hufvudstaden upprätthölles; och, såsom närmast under Öfver- ståthållaren utöfvande chefskapet öfver poliskorpsen, hade samme Polis- mästare skyldighet att tillse, det de till nämnde korps hörande tjänstemän och betjente i öfverensstämmelse med instruktion och arbetsordning nog- grannt fullgjorde sina åligganden. Det hade följaktligen varit Polismästa- rens pligt, att, då han af ofvannämnde rapports innehåll hade anledning att misstänka, om icke rentaf antaga, det husransakan hos klaganden verkstälts af andra personer och i annan ordning, än lag och gällande instruktion för polispersonalen i Stockholm föreskrefve, derom genast anställa undersökning och för den lagöfverträdelse, som egt rum, befordra vederbörande till laga

ansvar; och om ej visas kunde, att Polismästaren derutinnan så förfarit, måste en dylik underlåtenhet betraktas såsom fel i embetets utöfning. Vidare ansåge jag, det ligga Polismästaren till last att, ehvad klagandens inmanande i häkte varit föranledt af misstanke om hennes delaktighet, i en eller annan måtto, uti den ifrågavarande stölden, eller deraf, att hon saknat bostad och sysselsättning, hafva icke allenast lemnat opåtalad vederbörande Poliskommissaries åtgärd att, efter slutadt förhör å polisvaktkontoret, derstädes kvarhålla klaganden, utan ock — hvad ännu svårare måste anses — att hafva sjelf, å Öfverståthållare-embetets vägnar, meddelat beslut om klagandens inmanande i häkte, utan att laga skäl till häktning i någotdera af nyssuppgifna afseenden förefunnos; ty om klagandens delaktighet i stölden var icke ringaste bevisning åstadkommen, och rörande den omständighet, att klaganden skulle hafva saknat bostad och sysselsättning, det ville väl säga, laga försvar, hade, i min tanke, behörig undersökning icke föregått beslutet, då jag ej kunde tillmäta laga vitsord åt Polismästarens i förklaringen lemnade uppgift, att klaganden skulle vid förhöret i poliskammaren erkänt, det hon saknat bostad och sysselsättning, alldenstund detta förhållande icke omförmäldes i det vid tillfället inför Öfverståthållare-embetet förda protokoll och ej heller vore på annat sätt styrkt, utan tvärtom det förhållande blifvit efteråt ådagalagdt, hvilket genom hennes uppgifna husbondes förhörande genast kunnat utrönas, nemligen att klaganden vid häktningstillfället innehade sådan laga tjänst på kortare tid, som § 1 af gällande Legostadga tillstädjer, och jemväl fullgjort den der omförmälda förbindelsen, att »till nästföljande flyttnings-tid (och äfven längre) deri förblifva», i det hon för då innevarande år blifvit på samma ställe, hos Tullvaktmästaren Å., såsom piga mantals- och skattskrifven; hvarföre jag måste anse Polismästaren hafva i denna del af ifrågavarande ärendes behandling försummat hvad till en anhängig saks behöriga utredning erfordrats och förthy gjort sig skyldig till ansvar för det af slik anledning tillkomna olagliga beslutet om klagandens inmanande i häkte.

För hvad jag sålunda lade dåvarande Polismästaren till last, anmodades derfor Advokatfiskals-embetet att honom hos Kongl. Hofrätten lagligen tilltala samt att dervid å honom yrka ej mindre ansvar efter lag och sakens beskaffenhet än ock skyldighet att godtgöra Christina Carolina Eriks-son för det lidande och den skada, henne genom den olagliga häktningen tillskyndats, i hvilket afseende tillfälle borde henne beredas att få framställa sina anspråk, dem Advokatfiskals-embetet hade att i mån af befogenhet understödja.

Under fortgången af det åtal, hvilket i följd deraf anställdes mot bemälda Polismästare, yttrade Advokatfiskals-embetet i afgifvet slutpåstående, att

Embetet, under åberopande af innehållet i 1 Kap. 7 § i gällande Instruktion för polispersonalen i Stockholm derom, att husransakan, der sådan lagligen finge ega rum, skulle verkställas af polisbefäl, i närvaro af två tillkallade trovärdige och ojäfvige män, tilltalade Polismästaren derföre, dels att han, ehuru inseende, att vederbörande Poliskommissarie, som anbefalt den hos Christina Carolina Eriksson verkställda husransakan, derigenom gjort sig skyldig till tjänsteförseelse, uraktlåtit att densamma i Öfverståthållare-embetet beifra och genom serskildt till dess protokoll afsagdt beslut ådöma den skyldige laga ansvar, utan i stället, på sätt Polismästaren uppgifvit, låtit bero blott vid en Poliskommissarien, såsom det syntes, enskildt gifven tillrättavisning, dels att Polismästaren underlåtit att beifra polisbetjeningens förfarande att afföra Christina Carolina Eriksson från hennes bostad till ett af polisvaktkontoren och henne derstädes till följande dag kvarhålla, dels ock att han, å Öfverståthållare-embetets vägnar, med åsidosättande af all närmare undersökning rörande dit hörande omständigheter, förklarar Christina Carolina Eriksson, ehuru icke ens skäligen misstänkt för det ifrågakomna brottet, skyldig att tråda i häkte blott på grund af ett obestyrkt förhållande, som för öfrigt icke på beslutet i denna del lagligen kunde något inverka, eller att bostad och sysselsättning icke för tillfället skulle varit för Christina Carolina Eriksson att tillgå; i anseende hvartill Advokatfiskals-embetet yrkade, att Polismästaren, för hvad han i anförda hänseenden felat, måtte dömas till ansvar af böter, enligt grunderna i 25 Kapitlet 17 och 21 §§ Strafflagen, äfvensom förpligtas att till Christina Carolina Eriksson, hvilkens vistelseort vore okänd och som icke närmare bestämt sina ersättningsanspråk, lemna godtgörelse med det belopp, hvilket framdeles kunde varda i laga ordning bestämdt, för det lidande och den skada, som genom häktningen henne tillskyndats.

Kongl. Hofrätten meddelade sedermera utslag i målet *den 17 December 1873* af innehåll, att Kongl. Hofrätten, med afseende å i målet förekomna omständigheter, funne hvad Advokatfiskals-embetet anmärkt emot Polismästaren derutinnan, att han allena t medelst tillrättavisning bestraffat den polisförman, på hvars befallning ifrågavarande husransakan hos Christina Carolina Eriksson skett, icke vara af beskaffenhet att böra såsom tjänstefel läggas Polismästaren till last; i följd hvaraf åtalet i denna del icke kunde bifallas; men att, beträffande åtalet i öfrigt, så när vid den polisundersökning, hvilken till följd af den mot Christina Carolina Eriksson gjorda angivelse egt rum, icke förekommit sådana omständigheter, att misstanka om Christina Carolina Erikssons delaktighet uti den ifrågakomna stölden borde anses hafva varit på sannolika skäl grundad; alltså och då vid sådant förhållande, om än, såsom Polismästaren påstått,

Christina Carolina Eriksson varit i saknad af bostad och sysselsättning, laga anledning till beslutet om hennes inmanande i häkte icke förefunnits, samt Polismästaren följaktligen vid fattande af nämnda beslut förfarit oriktigt, Kongl. Hofrätten, som ansåge Polismästarens uraktlåthenhet att beifra polisbetjeningens förfarande att afföra Christina Carolina Eriksson från hennes bostad till ett af polisvaktkontoren och henne derstädes till följande dag qvarhålla, icke kunna till serskildt ansvar föranleda, dömde, i förmågo af 25 Kapitlet 17 § Strafflagen, Polismästaren att för omförmälda felaktighet i Polismästare-embetets utöfning böta femtio riksdaler, som skulle Kronan tillfalla; och lemnades det Advokatfiskals-embetet öppet att å Christina Carolina Erikssons vägnar framdeles, om fog dertill förefunnnes, mot Polismästaren framställa och fullfölja det ersättningsanspråk, hvar till Christina Carolina Eriksson i följd af häktningsåtgärden kunde anses berättigad.

Då jag under 1872 års embetsresa besökte Rådstufvurättens i Arboga arkif, yppade sig åtskilliga anledningar till anmärkning vid domböcker och magistratsprotokoll, såsom dels att vissa domböcker icke voro behörigen afslutade och underskrifna, dels att i andra påträffades luckor samt afbrott i paragrafernas nummerföljd, dels ock att magistratsprotokollen icke voro så ordnade, att utrönas kunde, huruvida de blifvit fullständigt uppsatta. Jemte det jag meddelade dåvarande tillförordnade Borgmästaren dessa anmärkningar, lemnade jag honom tillfälle att inom utgången af nämnda år afhjelpa de befunna bristerna; hvarförutan jag sedermera åt den under tiden utnämnde Borgmästaren uppdrog att i sammanhang med den inventering af Rådstufvurättens arkif, som i följd af hans tillträde till embetet komme att företagas, meddela bevis deröfver, huruvida omförmälda domböcker och protokoll blifvit i fullständigt skick till arkifvet öfverlemnade.

Med skrifvelse den 14 Februari 1873 insände Borgmästaren dertill mig instrumentet öfver en å serskilda dagar i näst förutgångna Januari månad hållen inventering af nämnda arkif imellan ofvanbemälda tillförordnade Borgmästare, såsom afträdare, och den nyutnämnde Borgmästaren, såsom tillträdare; och tillkännagaf Borgmästaren i berörda skrifvelse, att, på sätt inventeringsinstrumentet ock utvisade, vid nämnda förättning saknats, bland viktigare handlingar, Rådstufvurättens domböcker och Magistratens protokoll för åren 1869, 1870, 1871 och 1872 samt de så kallade småprotokollen för åren 1835, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841, 1846 och 1872, af hvilka senare dock sistnämnda års inteckningsprotokoll

efter inventeringens slut bekommit; anhållande Borgmästaren slutligen, att åtgärder måtte af mig vidtagas för nyssuppräknade felande domböckers och protokolls infordrande till Rättens arkif.

På grund af hvad sålunda förekommit och då Rådmanen och Magistratssekreteraren E. vore skyldig ej mindre att till Rättens arkif öfverlemna i fullständigt skick de felande domböckerna och protokollen för den tid, han före den senast utnämnde Borgmästarens tillträde till embetet på förordnande bestridt borgmästarembetet, En ock att, såsom den der i egenskap af tillförordnad Borgmästare haft arkifvet under sin vård, ansvara för tillrättaskaffandet af öfriga domböcker och protokoll, hvilka vid inventeringen saknats, uppdrog jag genom skrifvelse den 19 Februari 1873 åt Advokatfiskalsembetet i Kongl. Svea Hofrätt att vidtaga de åtgärder, som kunde vara erforderliga för att lagligen tillhålla bemälda Rådman att inom lämpligen kortaste tid fullgöra sin omförmälda skyldighet; hvarvid Advokatfiskalsembetet, derest omständigheterna föranledde dertill, att särskildt ansvar för underlåtenhet af tjenstepligt eller försummelse i embetet ansåges böra ifrågakomma, skulle ega att dylik talan mot vederbörande i laga ordning utföra.

Sedan Advokatfiskalsembetet derefter lemnat mig del af Rådmanen E:s förklaring öfver det af bemälda embete mot honom till Kongl. Hofrätten afgifna anmärkningsmemorial, yttrade jag, i skrifvelse till Advokatfiskalsembetet den 26 Augusti 1873: att, då beträffande de felande småprotokollen för åren 1835, 1837, 1838, 1839, 1840, 1841 och 1846 Rådmanen E. bestridt, att han under sin tjenstetid någonsin från arkifvet utlånat, begagnat eller ens haft behof att begagna dessa handlingar, om hvilka han derföre icke vore i tillfälle att meddela någon upplysning, samt då det icke torde kunna utredas, att desamma funnos i arkifvet förvarade vid den tid, då Rådmanens ansvarighet för arkifvets vård inträdde, jag ausåge de af mig i min skrifvelse den 19 sistlidne Februari förordnade åtgärder böra för närvarande förfalla, så vidt fråga vore om sist uppräknade småprotokoll, hvaremot jag funne hvad Rådmanen E. till sitt urskuldande andragit rörande öfriga vid inventeringen saknade handlingar icke vara af beskaffenhet att i någon mån ursäkta den efterlåtenhet af tjenstepligt, hvartill Rådmanen gjort sig skyldig genom att icke hafva fullständigt nppsatt, avslutat och till Rättens arkif aflemnat domböcker och protokoll för en så lång tid tillbaka, som från och med år 1869.

Uppå det åtal, Advokatfiskals-embetet i enlighet med det erhållna uppdraget sedermera utfört, har Kongl. Hofrätten meddelat utslag *den 17 December 1873*, hvarigenom Kongl. Hofrätten, emedan Rådmanen E. såsom ofvan förmälts, underlåtit att, på sätt honom lagligen ålegat, i behörig ord-

ning till Rådhusarkivet aflemna Rådstufvurättens domböcker och Magistratens protokoll för åren 1869, 1870, 1871 och 1872 äfvensom de så kallade småprotokollen för sistnämnda år, dömt Rådsmannen, i förmågo af 25 kap. 17 och 22 §§ Strafflagen, att för omförmälda embetsförsummelse böta ett hundra riksdaler, som skulle tillfalla kronan, samt tillika ålagt honom att, inom nästföljande Januari månads utgång, vid vite af femhundra riksdaler, till Kongl. Hofrätten inkomma med bevis af Borgmästaren i Arboga, att ifrågavarande domböcker och protokoll i fullständigt skick blifvit till Rådhusarkivet behörigen aflemnade.

Enligt hvad Advokatsfiskals-embetet i Kongl. Hofrätten sedermera anmält, har Rådsmannen E. redan aflemnat förrberörda domböcker och protokoll i fullständigt skick till Rådstufvurättens arkif.

Sedan Stockholms Rådstufvurätt, hvarest Christian Hägerbäcks hustru Magdaléna Hägerbäck, född Lind, från Ryttaressen inom Amnehärads socken af Skaraborgs län varit tilltalad för stöld, genom utslag den 28 November 1872, jemte det hustru H. förklarades ej kunna till ansvar i målet fällas, tillika förordnat, att hon, hvilken varit häktad, icke vidare skulle för berörda mål i häkte hållas; samt Öfverståthållare-embetets kansli genom remiss påföljande dag den 29 November öfverlemnat hustru H. till Poliskammarens vidare förordnande; så hade Öfverståthållare-embetet för polisärenden, efter det, med anledning häraf, hustru H. blifvit samma dag till förhör i Poliskammaren instäld, samt biträdande Chefen för detektiva polisafdelningen, å tjenstens vägnar, hemställt, att hustru H. måtte såsom försvarslös behandlas och i sådant afseende öfverlemnas till vidare förordnande af Konungens Befallningshafvande i Skaraborgs län, hvarest hon hade sitt hemvist, men hustru H. och hennes jemväl tillstädesvarande man, under uppgift, att mannen egde en hemmansdel inom Amnehärads församling, anhållit, att, enär han på grund deraf måste anses behörig att lemna hustrun laga försvar, denna genast måtte varda från häktet frigifven, *dels genom beslut berörde 29 November* yttrat, att enär det ej kunde tillkomma Öfverståthållare-embetet att pröfva och afgöra, huruvida H., hvilken såväl som hans hustru hade sitt hemvist inom nyssberörda församling i Skaraborgs län och blott tillfälligtvis uppehölle sig i hufvudstaden, finge, på grund af sin eganderätt till en inom nämnda församling belägen hemmansdel, hvars användbarhet till förskaffande af nödigt lifsuppehälle åt honom

och hans familj vore för Öfverståthållare-embetet obekant, anses behörig att lemna hustrun laga försvar, samt i öfrigt icke visats några i hustru H:s hemort förefintliga förhållanden, som lagligen kunde åt henne bereda försvar, utan i sådant afseende fastmera förekommit, att hustru H. långtifrån att i hemorten hafva gjort sig känd såsom den der iakttog ordning och sedlighet i sitt lefverne samt sökte att efter förmåga sig ärligen försörja, tvärtom, enligt intyg af vederbörande presterskap, vore derstädes ansedd såsom för allmänna säkerheten vådlig; ty, och då hustru H. ej heller annorstädes och minst i hufvudstaden veterligen egde något lofligt näringsfång, funne Öfverståthållare-embetet hustru H. ej kunna af Öfverståthållare-embetet annorlunda än såsom försvarslös anses och behandlas; hvarjemte Öfverståthållare-embetet, som på det åklagaren måtte få tillfälle forete af honom återopade handlingar, uppskjutit ärendets vidare handläggning till den 2 påföljande December, förklarar, att som hustru H., med afseende så väl å innehållet af förutnämnde intyg som å hvad i öfrigt blifvit hos Öfverståthållare-embetet om henne upplyst, måste anses såsom en för allmänna säkerheten vådlig person, hon skulle under tiden i häkte förvaras; *dels*, efter det Öfverståthållare-embetet tagit kännedom om ifrågavarande handlingar, *genom beslut nyssberörde 2 December*, med återopande af § 3 mom. 1 och 2 af Kongl. Stadgan den 29 Maj 1846 angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer, föreskrifvit, att hustru H. skulle med först afgående fångtransport försändas till Mariestad och öfverlemnas till Konungens Befallningshafvandes i Skaraborgs län vidare förordnande; *dels*, sedan hustru H. imellertid i häktet insjuknat samt mannen H. förnyat sin anhållan, att hon genast måtte frigifvas och öfverlemnas till mannen, som ville lemna henne i enskild vård, *genom beslut den 4 December*, med hänsyn till sitt den 29 derförutgångne November meddelade beslut, förordnat att hustru H. skulle för erhållande af nödig vård afföras till provisoriska sjukhuset här i staden samt efter utskrifning derifrån, åter i Kongl. Poliskammaren inställas till Öfverståthållare-embetets vidare förordnande; *dels* och slutligen efter det hustru H. blifvit den 14 December från sjukhuset utskrifven och med mannen H. åter förnyat sin ofvanberörda anhållan, *genom beslut samma dag* förklarar, att hustru H. skulle med näst afgående fångtransport förflyttas till Mariestad och Konungens Befallningshafvandes i Skaraborgs län vidare förordnande; hvarefter hustru H. den 17 i samma månad med fångtransport afsändts till länshäktet i nyssnämnda stad, der hon dagen efter sin ankomst eller den 19 i nämnde månad blifvit af Konungens Befallningshafvande utlemnad till mannen.

Öfver nu omförmälda af Öfverståthållare-embetet för polisärenden meddelade beslut och vidtagna åtgärder förde mannen Hägerbäck klagan hos mig i två serskilda skrifter, hvilka ingåfvos, under det ärendet var hos Öfverståthållare-embetet anhängigt.

Dessa skrifter meddelades Polisintendenten, som å Öfverståthållare-embetets vägnar handlade ärendet; och i det yttrande, han deröfver afgaf, återopade han Öfverståthållare-embetets här ofvan anförda beslut med de grunder, å hvilka desamma stöddes, samt tillika

dels innehållet af Stockholms Rådstufvurätts utslag den 28 nästföretgånga November, att ehuru besvärande omständigheter mot hustru H. förekommit, det hon föröfvat åtalade stölden, Rådstufvurätten likväl, enär hon, mot sitt nekande, ej blifvit derom lagligen förvunnen, funnit henne icke kunna till ansvar i målet fällas;

dels det tillägg, som förekomme uti det för hustru H. utfärdade prestbetyg, — som i öfrigt innehölle, att hon vore till frejden utan anmärkning — att betygets utgifvare, såsom nyligen flyttad till orten, ej hade personlig kännedom om hustru H., men att af trovärdige vitnen styrktes, det hon vore mindre väl känd och ansåges vådlig för allmänna säkerheten;

dels att hustru H. varit jemväl under år 1870 här i staden tilltalad för olofligt tillgrepp samt att Rådstufvurätten i utslag den 8 Augusti sistnämnda år, ehuru till stöd för angifvelsen åtskilliga uppgifna omständigheter förekommit, likväl, enär hon förnekat all delaktighet i det angifna brottet, och hvad i målet förekommit icke emot hennes nekande utgjorde full bevisning, funnit henne icke kunna till ansvar fällas;

dels två af Chefen för detektiva polisafdelningen i Stockholm afgifna rapporter rörande de närmare omständigheterna vid det brott, för hvilket hustru H. senast varit vid Rådstufvurätten tilltalad;

dels en skrifvelse från Stadsfiskalen i Upsala, innehållande hufvudsakligen, att hustru H. derstädes vistats några dagar under den då nyligen slutade höstmaknaden men plötsligen försvunnit, sedan hon blifvit skäligen misstänkt att hafva begått en uppgifven stöld;

dels ock slutligen en rapport från Länsmännen i Hofva distrikt af Skaraborgs län — till hvilket distrikt Amnehärads socken hörde — af innehåll, att hustru H. esomoftast sällskapet med mindre väl kända personer, under en lång följd af år varit fruktad för sin skicklighet i ficktjufsyrket samt besökt de flesta marknader och andra ställen, der folksamling förekommit, utan att, enligt hvad antagas måste, ega annat

mål för sina resor än bedrifvandets af fickstöder, för hvilket slag af brott hon jemväl för något år sedan skulle hafva varit häktad i Stockholm, ehuru hon blifvit i brist af full bevisning om sin brottslighet frikänd.

Uti den skrifvelse till Advokatfiskals-embetet i Kongl. Svea Hofrätt, genom hvilken förevarande åtal förordnades, upptogos, granskades och vederlades de nyss berörda serskilda omständigheter, som skulle tjena att rättfärdiga Öfverståthållare-embetets öfverklagade åtgärder, men af hvad sålunda anfördes torde, vid den utgång åtalet fått, ej mera behöfva här återgifvas, än den sammanfattning deraf som bemälda embete framställt i slutpåståendet till Kongl. Hofrätten. Uti detta slutpåstående — i sammanhang hvarmed till Kongl. Hofrätten ingåfvos ej mindre en skrifvelse från Stockholms stads Ombudsman, i hvilken denne yrkat, att staden måtte varda ersatt med två riksdaler 25 öre för kostnaderna vid hustru H:s qvarhållande i stadens häkte under sex dagar, än äfven en skrift från mannen H., uti hvilken denne fordrat godtgörelse dels för den resa, som han företagit från hemorten till Stockholm i afsigt att vårda och hemforsla sin hustru, dels för hustruns vård å provisoriska sjukhuset under elfva dagar, dels ock för det hustrun, i följd af hemforslingen, under påföljande vinter varit sängliggande sjuk, med tillhoppa två hundra sjutton riksdaler, rättegångskostnaderna i målet deruti inbegripna, — har Advokatfiskals-embetet anfört: att som Öfverståthållare-embetet, då mannen H. den 29 November 1872 förklarade sig kunna lemna hustrun laga försvar, ej var i tillfälle att pröfva mannens förmåga i detta hänseende, eller huruvida han kunde fortfarande iakttaga sin naturliga pligt så väl som rätt att försvara och vårda sin hustru, och följaktligen vid det tillfället icke kunde afgöra, att hustrun, hvilken lefnadsomständigheter för öfrigt varit tillfyllest kända, saknade laga försvar, så hade det ovilkorligen ålegat Öfverståthållare-embetet att, med bifall till mannens derom framställda anhållan, förordna om hustruns frigifvande ur häktet, och att, då så icke skett, utan Öfverståthållare-embetet i stället, änskönt i okunnighet, huruvida hustru H. hos sin man hade laga försvar, icke desto mindre förklarar henne försvarslös och skyldig att i häkte afbida ytterligare utredning i ärendet, Öfverståthållare-embetet brutit så väl emot allmän rättegångsordning som mot grunderna i 1846 års Stadga angående försvarslöse och till allmänt arbete förfallne personer, äfvensom att Öfverståthållare-embetets sedermera i ärendet fattade beslut af den 2, den 4 och den 14 December 1872 vore af enahanda skäl lagstridiga; i anseende hvartill Advokatfiskals-embetet yrkat att Polisintendenten, såsom för ifrågavarande beslut ansvarig, måtte, för i hvad i afseende å dem blifvit lagdt Öfver-

ståthållare-embetet till last, dömas till ansvar i enlighet med grunderna i 25 kap. 17 och 21 §§ Strafflagen, samt dessutom jemlikt 6 kap. i samma lag förpligtas att så väl till mannen H. utgifva skäligt skadestånd, som äfven godtgöra dels Kongl. Maj:t och kronan utgiften för hustru H:s afförande till Mariestad och en dags underhåll i länshäktet derstädes med elfva riksdaler 65 öre dels ock Stockholms stad ofvanomförmälda underhållskostnad med två riksdaler 25 öre.

Häruppå har Kongl. Hofrätten *den 19 December 1873* meddelat utslag; och som mannen H., på sätt ofvan förmäldes, under uppgift, att han var hemmansegare och förthy behörig att lemna hustrun laga försvar, hos Öfverståthållare-embetet anhållit om hennes utlemnande ur häktet, samt vid sådant förhållande och då anledning ej förekommit, att mannen H., hvilken vistades på fri fot, skulle vara utan laga försvar, hustru H. icke lagligen varit underkastad behandling såsom försvarslös; alltså funne Kongl. Hofrätten Öfverståthållare-embetet, vid fattandet af ofvanberörda den 29 November samt den 2, den 4 och den 14 December 1872 meddelade beslut, hvarigenom vållats, att hustru H. utan laga skäl hållits häktad sex dagar och blifvit med fängstransport härifrån afsänd, äfvensom att utgifter tillskyndats dels Stockholms stad för hennes underhåll under berörda dagar dels Kongl. Maj:t och Kronan för hennes förpassande till Mariestad och en dags underhåll i länshäkte derstädes, hafva oriktigt förfarit, i följd hvaraf Kongl. Hofrätten dömde Polisintendenten, hvilken vore för beslutet ansvarig, att, jemlikt 25 kap. 17 § Strafflagen, för de felaktigheter i utöfningen af sitt embete, han sålunda låtit komma sig till last, böta tjugufem riksdaler, som tillfölle kronan, äfvensom att för oförmälda utgifter godtgöra Stockholms stad med två riksdaler 25 öre samt Kongl. Maj:t och Kronan med elfva riksdaler 65 öre; och skulle det derjemte åligga Polisintendenten att ersätta mannen H. för hans kostnader i målet med tjugufem riksdaler; hvaremot mannen H:s öfriga ersättningsanspråk lemnades af Kongl. Hofrätten utan afseende. —

Härmed är redovisningen för åtalen afslutad.

Angående *lagskipningens tillstånd*, hvarom, enligt instruktionens bud, en utredning bör inflyta i hvarje embetsberättelse, har jag denna gång först att oförmäla, det Kongl. Förordningen angående *ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 Maj 1872*, hvilken utan tvifvel skall på lagskipningen utöfva icke ringa inflytande,

under det sistförflutna året börjat tillämpas. Omfånget och beskaffenheten af detta inflytande är det ännu för tidigt att bedöma, men, efter hvad jag under årets embetsresa och i öfrigt erfarit, emotses i allmänhet goda verkningar af lagförändringen. Samtidigt har jag likväl förnummit, att olika åsikter yppat sig vid författningens tillämpning; och det kan möjligen vara icke utan sin nytta att här framställa de skiljaktiga åsigtorna med deras skäl och motskäl, på det att, efter deras tillbörliga afvägning emot hvarandra, en allmänna mening om författningens rätta förstånd må bildas och stadga sig samt från början leda till enhet i lagens tillämpning.

En och annan domare har ansett, att hvarje Rättens sammanträde vore att betrakta såsom ett afslutadt ting och i det afseendet expedierat saköreslängd för hvarje sådant sammanträde, under det de flesta hållit före, att alla sammanträden imellan tjugonde-dag jul och midsommar vore ett ting och de som hölles emellan September månads början och Thomedag ett ting, hvarföre de endast vid nämnda tings slut utfärdat saköreslängder. Den sistnämnda åsikten är utan tvifvel den riktiga i fråga om tingens antal, men flera omständigheter tala för saköreslängds utfärdande efter hvarje sammanträde. Sålunda kan det hafva sin nytta med sig, att parter, som försuttit förelägganden, få vetskap derom; åtskilliga ådömda böter, såsom t. ex. för oloflig bränvinsutskänkning, kunna ej snart nog uttagas, om de skola vara verksamma för sitt ändamål; och i allmänhet är kronobetjeningen bättre i tillfälle att å rätt tid fullgöra sina exekutiva åtgärder, när saköreslängderna efter hand utlemnas, än då de endast två gånger om året expedieras. Besväret åter för domaren blifver i det närmaste enahanda; och således bör det vara att förvänta, det praxis blifver, att för hvarje Rättens sammanträde saköreslängd expedieras.

På ett ställe fann jag af domboken, att ständige domaren, som hållit första sammanträdet under vårtinget men erhållit ledighet från det andra, icke destomindre inställt sig vid tingsstället å den dag, då andra sammanträdet skulle börja, och, innan den tillförordnade domaren, som skulle hålla detta sammanträde, intagit domaresätet, afkunnat utslag i de mål, hvilka vid föregående sammanträdet blifvit öfverlemnade till doms; hvarefter den tillförordnade domaren fortsatt sammanträdet. Ett sådant förfarande synes mig icke vara med god ordning förenligt. Vid ett dylikt ombyte af domare lärer väl fortfarande böra iakttagas, att den domare, som med laglig befogenhet förrättar tinget, afdömer de mål, som skola vid tinget slutligen handläggas, äfven om hand-

läggningen inskränker sig till att endast afkunna utslaget. Detta kan väl synas oegentligt och äfven vara med svårigheter förenadt, när det inträffar, att ny domare af en eller annan anledning får sitt förordnande straxt före sammanträdet; men ännu oegentligare måste det dock anses att, när en domare är förordnad att hålla ett sammanträde, en annan dervid utöfvar något slags domare-verksamhet. Det här anmärkta förfarandet skulle hafva något sken af berättigande, derest lagen tilläte att så kalladt slutting finge hållas imellan sammanträdena; men sådant strider uppenbarligen emot 1 mom. i 7 § af ofvanberörda nådiga Förordning, som bjuder, att när mål å allmänt sammanträde blifvit till slut fördt, skall dom afkunnas vid sammanträdet, — — men eljest å *nästa allmänna sammanträde* under tinget; från hvilket stadgande endast det undantag göres att, när mål, som blifvit till slut fördt å *sista* allmänna sammanträdet, ej kunnat då afgöras, med doms afkunnande och tingets avslutande må anstå till *seerskildt* sammanträde, hvilket dock ej må hållas senare än medlet af Juli månad för vårtinget och December månads slut för hösttinget. Då i andra fall uttrycket *seerskildt sammanträde* icke begagnas uti den nådiga förordningen, lära de Rättens sammankomster, som imellan de allmänna sammanträdena måste hållas, t. ex. för ransakning med häktade personer, när någon begär förnyelse af inteckning af den orsak, att tiden för slik förnyelse tilländagår före nästa lagtima sammanträde o. s. v., icke få betraktas såsom lika beskaffade med sådana extra rättegångsdagar, som på flera ställen förekommit och förekomma under tiden mellan de egentliga rättegångsdagarne och den s. k. domsdagen af lagtima tingen efter gamla ordningen, utan äro de att anse för urtima ting hvarom 4 kap. Rättegångsbalken handlar. Här af följer, att vid en sådant Rättens sammanträde icke lagligen kunna, såsom någon gång lärer skett, handläggas ärenden, hvilka tillhöra lagtima ting, såsom intecknings beviljande, lagfart af fastighetsköp m. m. d. Dessa sammankomster torde ock derföre rätteligen böra, till förvillelses undvikande, benämnas urtima ting och upptagas i den föreskrifna förteckningen å extra förrättningar. —

I den utredning af lagskipningens tillstånd, som lemnades uti den senast afgifna embetsberättelsen, omförmäldes det menliga inflytande på rättssäkerheten, som härflöte deraf, att högsta domstolsinstansen i dömande nog litet toge hänsyn till förut i samma instans uti likartade rättsfrågor gifna domslut, eller s. k. prejudikat. På samma gång uppgafs antydningssvis ett sätt att slita tvisten mellan de mot hvarandra stående rättsåsigterna och bereda enhet och stadga i lagbudens tolkning och rättsgrundsatsers tillämpning för framtiden. Detta skulle

bestå deruti att, så snart omröstningen på någon division i Högsta Domstolen visade det resultat, att genom *en* röst utöfver de röstandes halfva antal eller genom äldste ledamotens utslags-röst en rättsfråga skulle komma att afgöras, domstolen borde sammanträda in pleno för att medelst gemensam omröstning alla domstolens ledamöter imellan bestämma utslaget i saken, hvilket utslag jemte domstolens protokoll vid tillfället omedelbart derefter skulle genom tryck offentliggöras t. ex. i Svensk Författningssamling. Detta förslag var till hufvuddragen hemtadt från hvad som finnes stadgadt för konungariket Preussen, genom Kabinettsordres den 1 Augusti 1836, ehuru jag då för tillfället icke hade tillgång till denna handling och ej kunde meddela de närmare bestämningar, den innehåller. Jag återkommer derföre nu till detta ämne, sedan jag förskaffat mig samma handling, och återgifver ur densamma följande hufvudsakliga stadganden:

Till undvikande deraf, att olika åsikter i förekommande rättsfrågor må skapa osäkerhet i rättsförhållandena och till åstadkommande i möjligaste måtto af enhet i rättsgrundsatsernas tillämpning i domsluten såväl inom Högsta Domstolen (das Geheime Ober-Tribunal) som ock i de underordnade instanserna, skola ej allenast alla domar och utslag, meddelade i den förstnämnda instansens serskilda afdelningar, (die drei Senate des Geheimen Ober-Tribunal) antecknas i derstädes hållna protokoll utan ock i serskilda præjudikatsamlingar (Spruchrepertorien) upptagas alla beslut öfver stridiga rättsfrågor, hvilka samlingar, genom ömsidiga meddelanden domstolsafdelningarne imellan, fullständigas på hvar och en af dem, så att hvarje afdelning har en fortlöpande kännedom om de bägge andras beslut i hithörande frågor. När det så händer, *att en domstolsafdelning genom öfvervägande röstetal fattar beslut afvikande från en dittills iakttagen rättsgrundsats eller från en af afdelningen sjelf eller af annan afdelning ända dittills iakttagen tolkning och tillämpning af ett lagbud, så skall den härigenom tvistig vordna rättsfrågan dragas under pröfning af domstolens alla afdelningar, samlade in pleno, och, på föredragning der af två referenter, valda från andra afdelningar, än den, som till plenum hänskjutit frågan, afgöras; skolande detta pleniutslag lända vederbörande domstolsafdelning till efterrättelse i det mål, hvarom fråga är. Skulle sedermera inträffa, att samma rättsfråga ännu en gång på nyssbeskrifna sätt komme under Pleni pröfning och detta då fattade ett från det föregående afvikande beslut, då bör domstolen hos Justitie-ministern begära lagförklaring. Det samma eger Högsta Domstolen göra äfven vid första pröfningen af en på ofvanberörda sätt till domstolens plenum hänskjuten fråga, när dertill förefinnes ett stort prak-*

tiskt behof, och när det visat sig, att vid någon af första eller andra instansens domstolar en mot Högsta Domstolens grundsatser stridande rättsåsigt blifvit antagen. Alla sådana plenibeslut, som här blifvit omförmälda, öfverlemnas i utdrag ur protokollet och ur præjudikatsamlingen till Justitie-ministern, på hvilken det ankommer att meddela dem åt öfverrätterne i landet, och att, om flere bland dessa förklara någon lagstiftningsåtgärd i följd deraf nödig eller önskvärd, vidtaga de ytterligare åtgärder, som deraf föranledas.

Denna framställning, som förtydligar och utvecklar mitt ofvan nämnda förslag, visar tillika, bland annat, huruledes i Preussen domaremakten är stäld i ett närmare förhållande till den lagstiftande, än hon är det hos oss. Så är det der högsta domaremakten, som, när behof deraf yppar sig, väcker fråga om förklaringar och ändringar i gällande lagar; och medgifvas måste, att icke någon annan myndighet kan göra det med större sakkunskap och urskilning.

Hvad beträffar kungörandet af sådana Plenibeslut, som här äro i fråga, förefinnes den skillnad imellan mitt förslag och den preussiska lagen, att den senare föreskrifver, det sagda beslut skola meddelas endast öfverrätterna i landsorten, då enligt mitt förslag de skulle kungöras i offentligt tryck. Jag ansåg detta senare bättre öfverensstämma med våra förhållanden och tidens skick; men i sjelfva verket är skillnaden af ringa betydelse, ty om ock lagen föreskrifver, att besluten skola meddelas endast öfverrätterna, är det likväl att antaga, det så viktiga tilldragelser inom lagskipningen icke komma att lemnas obemärkta vare sig af den juridiska literaturen eller af pressen, så att de på dessa vägar i alla fall komma till allmänhetens kunskap.

Men ehuru det förslag, hvartill utkastet gjordes i min senaste embetsberättelse, i följd af nyss anförda meddelanden framträder i fullständigare form och bättre motiveradt, torde dock, för sakens nyhets skull, tiden icke vara inne för att det med hopp om framgång nu skulle kunna göras till föremål för någon lagstiftningsåtgärd. Det är ej heller omöjligt att, när saken under tiden hunnit mognare begrundas, något bättre förslag kan uppstå eller, hvad lika önskligt vore, all vidare lagstiftning i ämnet göres obehöfzig, derigenom att inom högsta domstolsinstansen sådana mått och steg vidtagas, som aflägsna och tillintetgöra alla anledningarne till den nu förda klagan. Bland sådana åtgärder tillåter jag mig serskildt påpeka införandet af en præjudikatsamling, sådan som den här ofvan beskrifna. Detta blefve en lämplig inledning till förestående nödiga reformer i vår lagskipning.

På ett till lagskipningen närgränsande område, nemligen i fråga om verkställighet af utslag i en del af brottmål, har lagstiftningen under det förflutna året infört förändringar uti förut bestående förhållanden genom två förordningar, hvilka jag har att anmäla; och då redan angående dessa förordningars rätta tillämpning någon villrådighet visat sig, har jag trott mig böra beledsaga denna anmälan med några erinringar:

Kongl. Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbete i enrum, den 30 Maj 1873 stadgar:

»Den, som är dömd till straffarbete på viss tid utöfver två år, skall, »der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum en sjettedel »af den ådömda strafftiden, dock icke under sex eller öfver tolf må- »nader. Uppkommer vid bestämmande af tiden för cellstraffet brutet »månads- eller dagantal, tages detta icke i beräkning. För den tid »straffet sålunda verkställas i enrum skall från återstående strafftiden »afdragas en tredjedel af den tid, hvarmed cellstraffet öfverskjuter tre »månader; uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, »räknas en tredjedels månad till tio dagar».

»Den, som är dömd till straffarbete på listid, skall ock, der så »ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum tolf månader;» och

Kongl. Kungörelsen, angående Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes och Tillsyningsmans vid kronohäkte skyldighet att å till dem för verkställighet inkommande utslag angående häktade personer göra vissa anteckningar, den 3 Oktober 1873 föreskrifver:

att Kongl. Maj:t Befallningshafvande, då utslag, hvarigenom någon å länshäkte förvarad blifvit till frihetsstraff dömd, till verkställighet befordras, skola, ehvad ådömda straffet skall i länshäktet eller i allmänt straffängelse verkställas, å utslaget utsätta dagen så väl för straffets början, som för dess slut, i senare afseendet dock med de i nådiga cirkuläret den 7 Mars 1855 stadgade förbehåll^{*)}, samt att enahanda skyldighet skall åligga Tillsyningsman vid kronohäkte i fråga om utslag, som till honom omedelbarligen för verkställighet ankomma och röra fångar, hvilka i sådant häkte förvaras.

Vid tillämpningen af dessa författningar har, efter hvad jag förnummit, tvekan i några fall yppat sig; hvilket föranledt mig att här

*) I detta afseende stadgar det åberopade nådiga cirkuläret: att derest den till frihetsstraff dömd genom rymning eller eljest själf vållar hinder i hans afsändande till straffängelset eller straffets verkställighet afbrytes, den tid, hvarunder ett sådant hinder eller afbrott eger rum, icke må å strafftiden afräknas.

närmare utveckla min uppfattning af de anförda föreskrifternas rätta förstånd och tolkning.

Först och främst har uttrycket i den förra förordningen, att vid bestämmande af tiden för cellstraffet *brutet månads- eller dagatal icke skall tagas i beräkning* befunnits dunkelt och svårfattligt. Det har syntts orimligt, att den, som är dömd exempelvis till tre år och fem månader, eller tillhoppa fyratioen månaders straffarbete, skall undergå endast sex månaders cellstraff, emedan det brutna månadstalet, fem sjettedelar, som vid divisionen uppkommer, icke tages i beräkning, men deremot den, som är dömd till tre år och sex dagars eller tillhoppa tretiosex månaders och sex dagars straffarbete, deremot undergå sex månaders och en dags cellstraff, derföre att divisorn sex uppgår jemnt i såväl månads- som dagatalet och således icke något brutet tal vare sig af månad eller dag finnes att utelemna vid beräkningen. Detta kan icke vara lagstiftarens mening. Om brutet månadstal skall afräknas, måste dagar, hela eller brutna, vara deri inbegripna, ty det brutna månadstalet är icke annat än dagar eller brutet tal af dagar. Detta framgår ock af stadgandet i nästföljande moment, der det heter, att för den tid straffet verkställs i enrum skall från återstående strafftiden afdrages en tredjedel af den tid, hvarmed cellstraffet öfverskjuter tre månader, och om vid detta afdrags bestämmande, *brutet månadstal* uppkommer, en tredjedels månad räknas till tio dagar. Här talas endast om brutet månadstal, men kunde cellstraffet bestå i både månads- och dagatal, så skulle vid detta afdrag kunna uppkomma jemväl brutet dagatal. Om nemligen cellstraffet vore bestämdt till sex månader och fyra dagar, så öfversköte detta de tre månaderna, med tre månader och fyra dagar, och tredjedelen deraf skulle blifva en månad, en och en tredjedels dag och följaktligen någon föreskrift finnas, huru med helt och brutet dagatal skulle förfaras. Det nämnda uttrycket *brutet månads- eller dagatal* måste alltså tolkas såsom stode der *endast brutet månadstal*.

Föreskriften i den senare förordningen, att Konungens Befallningshafvande eller Tillsyningsman vid Kronohäkte skall utsätta dagen såväl för straffets början som för dess slut, lærer vållat ovisshet, först huruvida början och slutet ej allenast af straffet i sin helhet utan ock begynnelsesdagen och slutdagen af cellstraffet bör utsättas, i hvilket sistnämnda fall tvifvelaktigt kunde vara, huru den bestämningen borde blifva, när den straffskyldige icke komme att undergå cellstraffet i det häkte, der han sutte, då han dömdes, utan skulle sändas till annat häkte, på längre eller kortare afstånd från det förra. Det har nemligen förekommit oegentligt att antaga, det den straffskyldige skulle kunna

anses utstå cellstraff de dagar han färdades från det ena fängelset till det andra, hvilka dagar komme att blifva alltför olika till antalet för t. ex. den fänge, som förflyttades från kronohäktet i Haparanda till straffängelset å Långholmen emot för den, som forslades från länshäktet i Stockholm eller Upsala till nyssnämnda straffängelse. Denna oviss-
het bör dock försvinna, vid erinran derom, att den nådiga Förordning-
en icke stadgar, att dagen för början och slutet af både cellstraffet
och det öfriga straffet skall utsättas, utan endast dagen för strafftidens
begynnelse och för densammas slut i allmänhet. Jag föreställer mig
alltså, att förordningen efterlefves och den nämnda betänkligheten un-
darrödjes, om påskriften å det till verkställighet insända utslaget ut-
sätter dagen, då straffet börjar, och den, på hvilken det tager slut, med
tillägg, att under den sålunda utsatta tiden, straffängen skall förvaras
i enrum så och så många månader, innan straffet i gemensamhetsfän-
gelset vidtager.

En annan betänklighet emot utsättandet på förhand af dagen, så
för straffets begynnelse som för dess slut, har hemtats från det för-
hållande, att straffängen utom frihetsstraffet fått sig ålagda böter, rö-
rande hvilka det blifvit föreskrifvet, att om straffängen saknar tillgång
att den gälda, de skola aftjenas med så eller så många dagars ytter-
ligare straffarbete, i hvilket fall det lätteligen kunde hända, att Konun-
gens Befallningshafvande eller Tillsyningsmannen, vid det tillfälle då
dagarne för straffets början och slut skola bestämmas, icke hade sig be-
kant, om straffängen egde eller icke egde tillgång till böterna, när
straffet började, eller om han möjligen under strafftiden kunde erhålla
sådan tillgång. Denna svårighet åter synes mig kunna afhjelpas der-
med att, i de fall, då straffängen, utom det urbotta straffet, har sig
ålagdt ett ytterligare, som skall gå i verkställighet endast i den hän-
delse att ådömda böter icke kunna betalas, det tillägg göres i före-
skriften om dagarne för straffets början och slut, att, derest straffän-
gen erlägger sagda böter, straffet slutar den eller den dagen, i stället
för den eljest bestämda slutdagen. Härförutan måste naturligtvis uti
den ifrågavarande påskriften å utslaget alltid åberopas förbehållet i
1855 års cirkulär, att, derest straffängen genom rymning eller eljest
sjelf vållar hinder i hans affärdande till straff-fängelset eller straffets
verkställighet afbrytes, den tid, hvarunder ett sådant hinder eller af-
brott eger rum, icke må å strafftiden afräknas.

På det att dessa bestämmingar må kunna i föreskrifven ordning
granskas, blifver det af nöden icke allenast att Konungens Befallnings-
hafvande i länshäktenas och Tillsyningsmännen i kronohäktenas fäng-

förteckningar införa de påskrifter rörande verkställigheten, som å utslagen blifvit tecknade, utan ock att Direktörerna vid straffängelserna intaga samma påskrifter i de vid dessa fängelser förda fångförteckningar, med tillkännagifvande, hvilken Konungens Befallningshafvande eller Tillsyningsman i hvarje fall meddelat påskriften, så att fullständigt besked i detta afseende kan inhämtas af de månadsrapporter, som från sistnämnda fängelser insändas till Justitiekanslers-embetet och Justitie-ombudsmannen.

I nedanomförmälda ämnen har jag under det sist förflutna året hos Kongl. Maj:t gjort underdåniga hemställanden:

1:o. Den 19 och 26 Oktober 1872 besökte jag Kongl. Kammarrätten för att göra mig underrättad om beskaffenheten af arbetenas anordning inom detta arbetsverk. Hvad som dervid ådrog sig min synnerliga uppmärksamhet var saknaden inom verket af en arbetsordning, hvilken närmare föreskref så ledamöternas som de underordnade tjänstemännens skyldigheter och med nödiga tidsbestämningar regelbunde arbetets gång, till ledning icke mindre för de arbetande sjelfva, än för den eller dem, som hade skyldighet att öfvervaka arbetets behöriga gång. I den för Kammarrätten gällande nådiga instruktion af den 15 Oktober 1831, hänvisade 39 § till Arbetsordningen inom verket, och på efterfrågan förevisades mig jemväl en dylik, upprättad, såsom det syntes, inom verket år 1816. Under den sedermera förflutna långa tidrymden af mer än femtio år hade emellertid många förändringar inom verket försiggått och nya förhållanden uppstått, så att nämnda arbetsordning omöjligen kunde, och ej heller, efter hvad jag erfor, ansåges lända till efterlemnad. Hon upptog t. ex. tjänstemän i verket, som icke vidare funnes, men hvilken eller hvilka tjänstemän, som numera borde sköta deras åligganden, kunde hon naturligtvis icke föreskrifva, än mindre de iakttagelser, dem sedermera tillkomna förändringar i föredragnings- och expeditionssättet gjort nödiga. Jag ansåg mig derfore pligtig att, såvidt på mig ankomme, söka få nu antydda brist för framtiden afhulpen eller att, med andra ord, få en lämplig och tidsenlig arbetsordning för Kammarrätten utfärdad, hvarvid jag jemväl förestälde mig, att det borde vara af Kongl. Maj:t som en dylik arbetsordning skulle fastställas, lika som förut skett i fråga om Rikets Hofrätter, enär en arbetsordning i detta fall vore af *den* vikt och

betydelse icke blott för verket sjelf, utan ock för det allmänna samt för hvar och en enskild, vare sig kommun eller person, hvilkas rätt och bästa ofta nog i icke oväsentlig mån berodde på ärendenas ej onödigtvis fördröjda behandling hos Kammarrätten, att besagda ordningsupprättande icke borde lemnas beroende endast på verkets egna åtgöranden och de åsikter i ämnet, som der kunde göra sig gällande, utan öfverlåtas till Kongl. Maj:t, på det att dels ämnet måtte erhålla en mångsidigare pröfning, än det underordnade embetsverket kunde åstadkomma, dels ock de föreskrifter, som befundes nödiga, skulle blifva öfverensstämmande med dem, som i andra likartade verk gälde, dels slutligen, på det att derigenom åt en sådan ordningsstadga måtte vinnas den större helgd, som tillkomme en från högsta lagstiftande makten utgången författning.

I skrifvelse den 13 November 1872 till Herr Presidenten i Kammarrätten, uti hvilken skrifvelse jag jemväl framstälde andra anmärkningar, hvartill jag vid mitt besök i Kammarrätten funnit anledning, anförde jag, beträffande ofvan omförmälda fråga, att, då Kongl. Maj:t tvifvelsutan förväntade en framställning om beredande af arbetsordning för Kammarrätten i främsta rummet från embetsverket sjelft eller dess chef, jag derutinnan icke ville gå i förväg, utan med full tillförsigt till Herr Presidentens behjertande af den angelägenhet, för hvilken jag sålunda gjorde mig till målsman, öfverlemnade saken i hans händer; utbedjande mig underrättelse om det beslut och de åtgärder, min framställning kunde finnas påkalla.

Å denna min skrifvelse aflät Herr Presidenten svar under den 11 Januari 1873, deri Herr Presidenten, efter att hafva utförligen yttrat sig angående de serskilda af mig gjorda anmärkningarna, slutligen öfvergick till bemötande af min framställning om beredande af en ny arbetsordning för Kammarrätten i stället för den nu befintliga förältrade af år 1816.

Att den åsigt, jag uttalat om lämpligheten af arbetsordningens utfärdande af Kongl. Maj:t äfven tillföre varit hyllad inom Kammarrätten utmärkte, hette det i Herr Presidentens yttrande, ett ännu i behåll varande gammalt koncept till arbetsordning, hvilket skall blifvit författadt af dåvarande Kammar-rättsrådet E. G. Nordblad och hade till öfverskrift: *Kongl. Maj:ts för Dess och Rikets Kammarrätt i nåder utfärdade arbetsordning, gifven i Stockholm den — — —*; men sedan uti nådigt bref den 21 Juni 1814, med öfverlemnande till Kammarrätten af ny instruktion, bland annat, förordnats i 7 punkten, att Presidenten skulle ega att i samråd med ledamöterna upprätta den arbetsordning, han för ärende-

nas gång ansåge nyttig, hade denna åsigt måst öfvergifvas, och, efter det ett annat jemväl förvaradt koncept till arbetsordning blifvit uppgjortt och underkastadt åtskilliga ändringar och rättelser, hade slutligen arbetsordningen af den 16 April 1816 blifvit utfärdad, till hvilken sedermera genom tid efter annan meddelade protokollsutdrag fogats flera tillägg och rättelser. Då uti 33 § af den förnyade, ännu gällande instruktionen för Kammarrätten hänvisning lemnades till den för verket serskildt utfärdade arbetsordning, men hvarken i berörda instruktion ej heller i det nådiga bref, hvarmed densamma till Kammarrätten öfverlemnades, något förekomme derom, att denna arbetsordning skulle upprättas i annan ordning, än förut varit föreskrifvet, hade Kammarrättens då varande President och ledamöter ansett, att i afseende deruppå skulle förfaras på enahanda sätt, som förut varit vanligt, och derföre icke allenast genom protokollsutdrag den 6 Februari och den 18 Oktober 1832 meddelat sådana bestämmelser, som till följd af den nya instruktionen funnits erforderliga, utan ock på sätt ett i Herr Presidentens förvar befintligt, efter hvad innehållet utmärkte, imellan åren 1832 och 1836 upprättadt förslag utvisade, gjort försök med upprättande af en fullständig, ny arbetsordning, ehuru detsamma af anledning, som vore Herr Presidenten obekant, icke ledt till något resultat. Några med framlidne Presidenten A. von Hartmansdorffs kända handstil gjorda anteckningar å ett uti den i Herr Presidentens embetsrum befintliga chiffonier qvarliggande halft ark conceptpapper gäfvade anledning till den förmodan, att äfven under bemålde Presidents embetstid ett försök egt rum att åstadkomma en ny arbetsordning för Kammarrätten; men det syntes Herr Presidenten ej osannolikt, att de svårigheter, hvilka mött »vid att till en redan då i många delar föråldrad instruktion foga en tidsenlig arbetsordning» föranledt försökets öfvergifvande. För Herr Presidenten hade åtminstone framstått klart det mindre lämpliga häruti, då han vid sitt inträde i Kammarrätten sökt göra sig reda för de förändringar, som den då 27 år gamla instruktionen undet den föregående tiden undergått och hvaruppå det förmodades vara tillräckligt att såsom exempel åberopa dem, som egt rum med de uti instruktionen omnämnda embets- och tjenstemän, af hvilka vice Presidentsbefattningen försvunnit år 1836, Öfverkommissarie-tjensten i Öfverrevisions-departementet indragits genom nådiga brefvet den 13 Februari 1845, Prototariernas tjenstgöring förändrats genom nådiga brefvet den 17 Mars 1837 och Kammarrättens derpå grundade beslut den 21 derpåföljande April samt sjelfva deras benämning utplånats vid den genom nådiga Brefvet den 5 Mars 1858 påbudna förändrade organisation af kansliet,

hvarförutan genom sistnämnda nådiga bref förordnats, att vice Advokatfiskaltjensten skulle indragas och kanslipersonalen förminskas från 2 protonotarier, 2 notarier och 5 kanslister till 3 notarier och 4 kanslister, kanslisten i Advokatfiskalskontoret oberäknad. Med afseende härupå och då dertill komme, att just vid nämnda tid Kongl. Maj:t funnit för godt tillsätta en Komité för behandlingen af frågan om förändrad organisation af styrelseverken, och att något tvifvel derom, att det åt bemälda Komité lemnade uppdrag jemväl afsåge Kammarrätten, så mycket mindre kunde förefinnas som till ledamot i Komitén jemväl insattes en af Kammarrättens äldste och mest bepröfvade ledamöter, hade Herr Presidenten ansett nämnde tidpunkt icke vara den rätta till företagande af en omarbetning af Kammarrättens arbetsordning; och som denna fråga fortfarande kvarstode på dagordningen olöst, så hade Herr Presidenten hittills funnit sig böra afvakta förrberörda frågas lösning, helst nödiga föreskrifter rörande arbetets gång inom Kammarrätten och kontroll deröfver icke saknats. De förnämsta deraf funnos nemligen intagna i instruktionen, och af hvad 1816 års arbetsordning innehölle vore äfven icke litet ännu tillämpligt och gällande, hvarförutan Kammarrätten, då brister i föreskrifterna yppats, sökt genom tid efter annan gjorda tillägg desamma afhjelpa, såsom exempel hvarpå hänvisades till införande af en utaf mig med godkännande omnämnd expeditiionslista, som nu blifvit, på sätt jag föreslagit, kompletterad. Af sådana i senare tider tillkomna föreskrifter innefattades de väsentligaste i Kammarrättens protokoll under åtskilliga uppgifna dagar. Om utaf dessa föreskrifter icke finnes någon samling, som åt besökande erbjöde en lika lätt tillgänglig och klar öfverblick som den, hvilken expeditiionslistan lemnade öfver arbetets gång, så vore de dock dels genom häfd innötta hos Kammarrättens ledamöter och tjenstemän, dels ock till sitt innehåll af dem noggsamt kända. Det hade därför syntts Herr Presidenten mer angeläget att under en tid, då den ständigt vexande mängden af mål toge Kammarrättens arbetskrafter odelade i anspråk, lägga sig vinn om att vaka öfver arbetets fortgång, än att, till hinder deruti, låta Kammarrätten nedlägga arbete på en arbetsordning, som, derest den äfven, i motsats med de förut gjorda försöken, skulle lyckats att vinna tillämpning, likväl ej kunde hafva att påräkna någon längre framtid; och ville Herr Presidenten hoppas, att den som toge kännedom af Kammarrättens arbetsberättelse vid den tidpunkt, då presidentsembetet åt Herr Presidenten anförtröddes, och den för de senare åren, skulle kunna öfvertyga sig om, att dessa bemödanden icke varit alldeles utan frukt. Dessa berättelser utvisade nemligen, att då vid förstnämnda tid,

eller år 1858, hela antalet af inkomna mål utgjorde 1,917 och af afgjorda sådana 1,959, så inkommo år 1872 3,133 och afgjordes 3,191 mål, samt uppgick år 1871 antalet af inkomna mål till 3,199 och af afgjorda till 3,364; att härutaf det antal, som till ledamöternas föredragning inkommit, uppgått år 1858 till 1,560, år 1870 till 2,764 och år 1871 till 2,814, hvaribland lottade balans-fiskaliska aktions-, fattigvårds- och bevillnings- med flera mål belöpt sig år 1858 till ett antal af 752, år 1870 af 1,559 och år 1871 af 1,414, samt att dessa mål handlagts af Kammarrättens till ett antal af sex uppgående ordinarie ledamöter, utan annan förstärkning än att under vår- och höstsessionerna år 1871 Kammarrätten haft biträde af två adjungerade ledamöter, för hvilkas aflöning kostnaden utgjort så ringa belopp, att den vid jemförelse med hvad af statsmedel för likartadt ändamål utgifvits, till exempel till rikets Hofrätter, ej ens förtjenade att omnämnas. Men om imellertid en omarbetning af Kammarrättens arbetsordning ansåges af den vigt, att densamma borde, utan afseende på de af Herr Presidenten anförda omständigheter genast företagas, så borde, enligt Herr Presidentens åsigt, sådant ske i sammanhang med en omarbetning af instruktionen, hvarom Kongl. Maj:t förmodades i nåder förordna, då Kongl. Maj:t så för godt funne.

Detta var hvad Herr Presidenten hade att invända mot mitt förslag om införande af en ny arbetsordning för Kammarrätten.

Sammanfattades nu hvad i ämnet sålunda blifvit anfördt, så befinns *första* invändningen gälla den åsigt, att arbetsordningen borde af Kongl. Maj:t utfärdas; den *andra* åter hafva sin grund i svårigheten att utarbete en arbetsordning, som skulle öfverensstämma med en redan föräldrad instruktion, hvilken bland annat innehölle stadganden rörande embets- och tjänstemän, som icke vidare funnes m. m., i följd af hvilken svårighet flera tid efter annan gjorda försök till ny arbetsordnings upprättande skola öfvergifvits; den *tredje* föranledas deraf, att under tiden fråga uppstått om förändrad organisation af styrelseverken, hvilken fråga förmodades jenväl hafva afsett Kammarrätten, enär uti den Komité, som skulle behandla samma fråga, insatts en af Kammarrättens äldste och mest bepröfvade ledamöter och att denna frågas lösning följaktligen borde afvaktas; och slutligen den *fjerde* stödjade sig derpå, att nödiga föreskrifter funnes rörande arbetets gång inom Kammarrätten och kontrollen deröfver dels i instruktionen, dels i 1816 års arbetsordning, dels ock i åtskilliga tid efter annan gjorda tillägg till nämnda instruktion och arbetsordning; och att. ehuru af dessa föreskrifter icke förefunnes någon samling, som åt besökande kunde erbjuda klar öfver-

blick öfver desamma, de likväl vore genom häfd innötta hos Kammar-rättens ledamöter och tjenstemän och vore af dem väl kända.

Den *första* af ofvanberörda invändningar skulle kunna förbigås, helst Herr Presidenten vid densamma icke syntes fästa synnerlig vigt; men så mycket kunde dock derom yttras, att då de i förklaringen omnämnda förnyade, men alltid misslyckade försöken inom Kammarrätten att åstadkomma en arbetsordning nogsamt ådagalade ej blott behovet af en dylik ordning utan ock Kammarrättens oförmåga att detta behof afhjelpa, och då denna oförmåga, enligt hvad likaledes i förklaringen antyddes, härledt sig från svårigheten att sammanjemka arbetsordningen med föreskrifterna i en föråldrad instruktion, hvilken det åter tillkomme Kongl. Maj:t ensam att förändra och förnya, torde deraf följa, att hvilken lagstiftningsrätt Kammarrätten i detta hänseende egde, en ny arbetsordning i allt fall icke kunde komma till stånd utan Kongl. Maj:ts mellankomst. Jag hade således, ehuru jag förut var okunnig om det återopade stadgandet i den gamla instruktionen af år 1814 och om de nämnda försöken inom Kammarrätten att upprätta en arbetsordning, likväl i min skrifvelse ej fordrat annat, än hvad som visat sig vara af omständigheterna påkalladt.

Något större vigt syntes Herr Presidenten tillägga inkastet att, emedan vid den tid, då Herr Presidenten tillträdde presidentbefattningen i Kammar-rätten, Kongl. Maj:t fann för godt tillsätta en komité för behandling af frågan om förändrad organisation af styrelseverken, Herr Presidenten ansett sig böra afvakta berörda frågas lösning, innan någon åtgärd vidtoges beträffande meranämnda arbetsordning. Härvid trodde jag mig böra först och främst erinra om hvad som omöjligen kunnat vara obekant för Herr Presidenten, den der sjelf tagit del i ett serskildt utskott, inom Riksdagen tillsatt för behandling af nyssnämnda organisationsfråga, nemligen att så af nämnda komité som af en föregående, så af serskilda utskottet vid 1823 års riksmöte, som vid 1868 års riksdag, Kammar-rätten betraktats såsom ett af de verk, hvilka borde bibehållas; och äfven, om så icke varit, skulle väl den omständighet, att en fråga blifvit väckt af den beskaffenhet, som den nämnda, hvilkens omfång och genomgripande natur ej kunde undgå att hos en hvar, som hade någon bekantskap med gången af dylika frågor i vårt land, alstra den föreställning, att årtionden måste erfordras för densammans utveckling och mognad, kunna urskulda underlåtenheten att inom de verk, hvilkas förändring eller upphörande, vore i fråga, vidtaga de anordningar, som under tiden funnes af-nöden för ärendenas behöriga handläggning, afgörande och expedierande? Skulle t. ex.

Kammar-kollegium eller Kommers-kollegium, hvilka verks omorganisation varit af samtliga ofvanberörda komitéer och utskott ifrågastäld, kunnat stå till svars med att under den tid af mer än femtio år, som organisationsfrågan varit å bane, i afvaktan på densammas lösning åsidösätta alla de anordningar af nyssberörda art, som af omständigheterna påkallats? Ännu mindre borde då detta skäl få gälla såsom giltig ursäkt för dylik underlåtenhet inom ett verk, hvars upphörande eller förändring, såsom sagdt vore, icke ingått i planen för den organisation, som åberopats.

Men till försvar för samma underlåtenhet anfördes ytterligare, att nödiga föreskrifter rörande arbetets gång inom Kammar-rätten och kontrollen deröfver icke saknats, och att, ehuru af desamma icke finnes någon samling, som kunde erbjuda »besökande» en lätt tillgänglig och klar öfverblick öfver arbetets gång, de dock vore dels »genom häfd innötta» hos Kammar-rättens ledamöter och tjänstemän, dels ock af dem noggsamt kända», hvarföre Herr Presidenten ansett det vara mera angeläget att under en tid, då den vexande mängden af mål tagit Kammar-rättens arbetskrafter odelade i anspråk, lägga sig vinn om arbetets fortgång, än att, till hinder deruti, låta Kammar-rätten nedlägga arbete på en arbetsordning, som, derest den äfven, i motsats med de förut gjorda försöken, skulle lyckas att vinna tillämpning, likväl icke kunnat hafva att påräkna någon längre framtid. Detta var den fjerde och sista invändningen.

Förut hade jag erinrat, att de upprepade försöken att åstadkomma en ny arbetsordning noggsamt ådagalade det kända behovet af en sådan. Det följde nu i ordningen att tillse, om och i hvad mon sagda behof, på sätt Herr Presidenten antydde, blifvit tillgodosedt. Om nu ock en samling af de hos Kammar-rättens ledamöter och tjänstemän »innötta» föreskrifterna, om hvilkas innehåll de, — såsom det hette — tillika egde kännedom, icke behöft göras för de »besökandes» bekvämlighet, tycktes dock en sådan samling hafva kunnat vara nyttig för yngre tjänstemän, när de inträdde i verket, ty om en dylik samling funnits att sätta dem i händerna, hade det alltid varit möjligt att af dem fordra kännedom om deras skyldighet tidigare, än sådant kunnat ske, då den tid, som erfordrats för en slik kännedoms »innötande», måst afvaktas. Detta vore en af de fördelar en god arbetsordning medförde. När vidare dessa föreskrifters värde skulle bedömas, berodde mycket derpå om de, fastän oordnade, voro *fullständiga* och sålunda fylde behovet af en arbetsordning. — I min skrifvelse anmärkte jag, såsom nämndt vore, att för Kammar-rätten saknades en arbetsordning,

som med nödiga tidsbestämningar regelband arbetets fortgång, och att, efter hvad jag erfarit, icke någon föreskrift der gälde, som motsvarade den i Hofrätternas arbetsordning intagna, att Rättens protokoll skulle inom sex veckor sedan det hållits justeras och derförinnan alla i protokollet omnämnda mål och ärenden vara expedierade. I förklaringen vederlades icke dessa mina anmärkningar; och om deraf finge slutas, att den gamla arbetsordningen med de sedermera tillkomna föreskrifterna icke innehölle några tidsbestämningar i ofvanantydde hänseenden, kunde de ej heller i min tanka ersätta saknaden af en fullständig arbetsordning, ty det tillhörde tvifvelsutän en sådan bland annat att bestämman icke allenast ordningen, utan ock tiden för de serskilda tjänsteförrättningarnes verkställande, så att både tjänstemännen visste, hvad de hade att iakttaga, och deras förmän och kontrollanter kunde bevisa, när tjänsteförsummelse inträffat. Detta allt hade utan tvifvel bort betäckas, när det gälde att afgöra huruvida en ny arbetsordning, ja, till och med endast en samling af redan gifna föreskrifter, skulle åvägbringas eller i stället »Kammar-rättens krafter odelade egnas åt ärendenas fortgång.» Vid ett dylikt tillfälle tycktes ock hafva bort komma i betraktande, huruvida icke de omnämnda misslyckade försöken att åstadkomma en dylik ordning hvar för sig utgjort en anledning att hos Kongl. Maj:t begära utfärdandet af den nya arbetsordningen, och, om detta skett, hade denna angelägenhet icke behöft försummas, och Kammar-rättens krafter ändock kunnat odelade egnas åt ärendenas fortgång. Men så har icke skett, det senare hade blifvit gjordt, det förra underlåtet, och följden blifvit ett vackert resultat i — arbetsberättelserna. Med dessa i handen visade Herr Presidenten, huru målens och ärendenas antal ökats från hans tillträde till presidentsbefattningen intill år 1872, med 50 till 100 procent efter ärendenas olika slag, och huru dessa alla blifvit afgjorda af sex ledamöter med förstärkning endast för år 1871 af två adjungerade ledamöter, hvilkas aflöning utgjort så ringa belopp, att det ej förtjente nämnas i jämförelse med hvad af statsmedel för likartadt ändamål utgifvits t. ex. till Hofrätterna. Detta tycktes vara kärnpunkten af Herr Presidentens försvar för sin åsigt. Han hade sökt och lyckats vinna stor arbetsprodukt för godt pris, och dermed var han nöjd; men just i denna punkt tyckte jag mig finna grunden till det mindre tillfredsställande sätt, hvarpå, enligt min tanka, arbetet inom Kammar-rätten bedrifvits, när nemligen tillbörligt afseende fästes å det allmännas samt enskilda rättsökandes skäligen anspråk.

Det vore utan all fråga aktningvärdt och förtjenstfullt af Styresmannen för ett verk att lägga sig vinn om att hålla de underordnade

embets- och tjänstemännen inom verket till deras pligters fullgörande och att af deras krafter uttaga den största möjliga arbetsprodukt, så att om ock göromålen ökats, en för det allmänna kostsam förstärkning af arbetskrafterna ändock kunnat undvikas; men för en sådan nitälskan finnes likväl gränser, som icke borde öfverskridas, finnes olika sätt att tillvägagå, hvilka medförde olika följder.

Den stora tillökning i göromål, som obestriddigen inträffat i Kammar-rätten under de senaste årtiondena, härledande sig derifrån, dels att statsförvaltningen skjutit nya grenar, dels ock att de förut befintliga erhållit ytterligare utsträckning — jag nämnde endast jernvägsbyggnads- och trafikväsendet, telegrafinrättningen m. fl. — hvilkas hushållning och räkenskaper skulle af Kammar-rätten granskas och kontrolleras, måste, efter vanligt sätt att se, hafva fordrat förstärkning i nämnda embetsverks arbetskrafter. Om, såsom Herr Presidenten uppgaf, år 1858 inkommo 1,917 och afgjordes 1,959 mål, men år 1870 inkommo 3,133 och afgjordes 3,191 mål, om bland dessa det till ledamöternas föredragning inkomna antal mål uppgått år 1858 till 1,560 och år 1870 till 2,764 och bland dem lottade balansmål, fiskaliska aktioner, fattigvårds- och bevillnings m. fl. mål belöpte sig år 1858 till 752 och år 1870 till 1,559 mål; så ville det synas som — om äfven de sex ledamöterna i Kammar-rätten haft för litet att göra år 1858, till hvilket antagande dock icke någon grund förefunnes, — de obestriddigen haft för mycket år 1870. Det vore ej möjligt, att arbetet varit afpassadt efter arbetskrafterna vid dessa olika tider, och när arbetsberättelserna visade, att med få undantag icke allenast antalet af inkomna, utan ock af afgjorda mål oupphörligt och i så betydlig mån ökats under de senare åren, framställer sig naturligen den frågan, huru hade samma arbetskrafter kunnat åstadkomma en sådan tillökning i arbetsprodukten? Denna fråga kunde icke fullständigt besvaras, utan en granskning af nämnda arbetsprodukters beskaffenhet, en granskning, som äfven om jag egde förmåga att den utföra, skulle leda till en alltför stor vidlyftighet; men *en* förklaringsgrund till ifrågavarande förhållande trodde jag mig hafva med mina anmärkningar lagt i dagen, den nemligen, att expeditionen af Kammar-rättens beslut och utslag fått stå tillbaka för föredragningen. Derigenom hade det varit möjligt att uppdrifva den senare och öka antalet afgjorda mål i arbetsberättelsen. Detta var nemligen det enda, hvartill en sådan ärendenas föredragning kunde tjena, med hvilken expeditionen af besluten icke hölle jemna steg, ty för dem, som haft mål och ärenden hos Rätten, hade någon vinst af nämnda förfaringssätt ej uppstått, enär för dem målen förblif-

vit oafgjorda, intill dess besluten expedierats, de må aldrig så länge förut hafva stått i arbetsberättelsen och rotlar antecknade såsom »föredragna och afgjorda.» Men, utom det att en föredragning, som icke omedelbart åtföljdes af beslutens expedierande, såsom nyss antydde, icke medförde någon verklig nytta, måste densamma ofelbart verka menligt på arbetets gång och — jag vågade påstå det — jemväl på beskaffenheten af arbetets produkter. Jag förestälde mig — då jag skulle göra mig reda för möjligheten af ofvanberörda genom arbetsberättelserna ådagalagda förhållande af ständigt ökade produkter, åstadkomna af samma arbetskrafter — att i Kammar-rätten på senare tiden så tillgått, att i den mån de handläggning kräfvande målens och ärendenas mängd mer och mer tilltagit, i samma mån hade verkets nitiske styresman mer och mer pådrifvit ärendenas föredragning. Dag på dag hade mål på mål föredragits, beslut på beslut fattats och de stunder på dagen, då session ej hållits, ledamöternas tid uteslutande varit upptagen med inläsning af mål till följande dagars föredragning. Sedan på detta sätt en tid fortgått, hade det ändtligen befunnits nödigt, att tänka på de många beslutens vidare handläggning, justering och expedierande. Utan tvifvel måste då hafva inträffat, att när föredraganden skolat med de i afgörandet delaktige ledamöterna i Rätten justera de många besluten, han tidt och ofta nödgats ånyo läsa handlingarne för att vara säker att icke under sin egen föredragning af andra mål eller åhörandet af kamraternas föredragning af mål, som under mellantiden blifvit afgjorda, hafva förgätit den serskilda beskaffenheten af det, som då vore i fråga, och lika ofta, om icke oftare, torde det händt, att de, med hvilka beslutet skulle justeras, förlorat sammanhanget af saken, så att det varit nödigt för föredraganden, att i kamraternas minne återkalla hufvudpunkterna af densamma, d. v. s. ånyo föredraga saken till justering. Efter justeringen komme sedan besluten i stor mängd på en gång till de fåtaliga expeditionshafvandena för utskrifning af de inneliggande exemplaren, hvilket arbete af nyss antydde orsak, tagit sin runda tid; och lyckan hade varit god, om icke, när, efter nämnda tids förlopp, det utskrifna exemplaret af utslaget eller beslutet legat framför den i sakens afgörande delaktige rättsledamoten till underskrift, denne ännu en gång måst gå tillbaka till handlingarne, för att återkalla den föreställning om sakförhållandena, han hade i afgörandets stund. Denna upprepade föredragning och handlingarnes omläsande gång efter annan skulle kunnat anses böra hafva ledt till sakernas så mycket grundligare öfvervägande och pröfning; men när dessa voro många, ja, för många i förhållande till ledamöternas antal, måste ett slikt arbetssätt,

på samma gång det föranledde tidsspillan, öfver höfvan slita på de arbetandes krafter och verka slappande på deras uppmärksamhet. Redan den första föredragningen af ett mål, påverkad af den rådande brådskan, finge gå fortare än nyttigt vore för de dervid förekommande omständigheternas noggranna upplysning och begrundande samt beslutets mogna öfvervägande, grundliga motiverande, tydliga och klara affattande; och hvad derutinnan bruste, godtgjordes icke lätteligen vid justeringen, när dervid sakernas öfverväldigande mängd vore densamma, brådskan lika stor och återupprepadet af sakernas under tiden förgättna hufvudomständigheter inkräktade på den ändock knappt tillmätta tiden för beslutens granskning. Om följden häraf — hvad jag dock af förnt anförda skäl icke ville undersöka och följaktligen ej heller påstå — blifvit mindre väl begrundade, motiverade och affattade beslut, borde sådant icke väcka förundran.

Hade jag icke irrat mig i den förutsättning jag sålunda bildat mig om arbetenas bedrifvande inom Kammarrätten — och jag har dervid icke tillåtit mig teckna på fri hand, om ock den ledning jag i detta afseende kunnat förskaffa mig ej varit så fullständig som jag önskat — så måste jag ock hafva rätt i det omdöme, att ett dylikt arbetssätt, utan att åstadkomma någon verklig nytta, endast tjänat att för mycket slita på arbetskrafterna och menligt inverka på arbetsproduktens beskaffenhet. Hvad som funnes aktningsbjudande i ändamålet med ett sådant arbetets ordnande hade jag redan erkänt, men sträfvandet till nämnda mål hade, så vidt jag förstod, gått utöfver de tillbörliga gränserna, och tagit en väg, som ledt till de mindre tillfredsställande följder, som visat sig. Om deremot inom Kammarrätten funnits en arbetsordning, som med nödiga tidsbestämningar regelbundet ärendenas behandling, om endast den enkla föreskriften funnits, att Rättens protokoll skolat justeras inom sex veckor sedan det blifvit hållet och inom den tiden alla deruti upptagna beslut varit expedierade; så skulle expedierandet hållit någorlunda jemna steg med föredragningen och beslutens fattande, arbetet fortgått jemnt och ostördt af alla förryckningar, erfarenheten steg för steg visat, huruvida arbetskrafterna varit vederbörligen afpassade efter göromålens mängd och vikt, eller icke, och, om behof dertill yppats, förstärkning kunnat i tid anskaffas, så att öfveranstängning och den menliga verkan en sådan alltid måste utöfva på arbetsprodukten kunnat undvikas. Det vore ett sådant normalt tillstånd inom verket, jag åsyftat att åstadkomma, då jag ifrågasatt upprättandet af en ny arbetsordning för detsamma.

Med anförande af dessa jemte andra skäl, hvilka enligt mitt för-

menande ådagalade behovet af en ny arbetsordning för Kammarrätten och lämpligheten af densammas utfärdande af Kongl. Maj:t, hemstälde jag i underdånig skrifvelse den 20 Mars 1873, att Kongl. Maj:t täcktes låta, såsom i fråga om Hofrätterna redan skett, utfärda arbetsordning för Kammarrätten, särskildt eller i sammanhang med förnyad instruktion för samma embetsverk. —

2:o) Kongl. Förordningen angående indrifning och redovisning af böter och viten den 29 Januari 1861 stadgar i § 1 mom. 1:

»Böter, som af domstol eller annan embetsmyndighet åläggas, »skola, utan undantag och till fulla beloppet, upptagas i saköreslängd, »som skall utvisa dagen, då böterna blifvit ålagda; den pliktfälde samt »målseparens och åklagarens namn och hemvist; förbrytelsen, för hvilken »böterna ålagts; deras belopp, och i serskilda kolumner utförda fördelning, samt hvad derutöfver kan vara nödigt till upplysning om hvem, »som till böterna är berättigad och det belopp honom tillkommer».

De i enlighet med denna föreskrift upprättade *saköreslängder*, som utan tvifvel motsvara det ändamål, för hvilket de tillkommit, nemligen det, att tjena till ledning vid indrifvandet och redovisandet af böter och viten, när till dessas gäldande tillgång finnes hos de pliktfälde, hafva deremot, då slik tillgång saknats och fråga alltså uppstått om den pliktfälde befordrande till det emot böterna svarande frihetsstraff, visat sig vara i väsentlige delar ofullständiga och derigenom vållat eller åtminstone icke kunnat förebygga misstag, hvilka i sin ordning medfört rättsförmåelser för enskilde och onödiga kostnader för det allmänna.

Huru detta tillgått och fortfarande tillgår, åskådliggöres bäst genom exempel:

Vid Rådstufvurätten i Hernösand dömdes genom utslag den 10 December 1870 häktade Arbetaren Abraham Nordqvist från Nordingrå socken till urbota bestraffning för misshandel å annan person samt derjemte till böter för fylleri. Genom samma utslag förordnades ock, att böterna skulle, vid bristande tillgång hos den bötfälde till böternas gäldande, öfvergå till fängelsestraff, som med det för misshandeln omedelbart ådömda straffet förenades; och detta sammanlagda straff utstod Nordqvist, innan han lemnade häktet. Någon tid derefter ankom till Kronofogden i den orten, der Nordqvist hade sitt hemvist, en så lydande handling: »utdrag ur saköreslängden vid Hernösands Rådstufvurätt för år 1870: Dec. 10 fälde Arbetaren Abraham Nordqvist i Nordingrå att för fylleri böta 10 riksdaler». Kronofogden anbefalde vederbörande länsman att hos Nordqvist uttaga nämnda bötesbelopp eller, om tillgång dertill saknades hos Nordqvist, befordra honom till under-

gående af det frihetsstraff, som motsvarade böterna. Länsmannen, som icke fann några tillgångar att utmäta hos Nordqvist, införpassade honom förr nyssberörda straffs aftjenande till det flera mil från Nordingrå belägna länscellfängelset i Hernösand. Först vid Nordqvist ankomst till nämnda fängelse och under det förhör, som med honom egde rum inför Konungens Befallningshafvande, uppptäcktes det, att Nordqvist undergått det emot fylleriböterna svarande fängelsestraff i sammanhang med det straff, som i öfrigt genom samma utslag var honom ådömdt.

Hade i detta fall saköreslängden innehållit någon antydning derom, att de ifrågavarande böterna blifvit ådömda genom samma utslag som den urbota bestraffningen, så skulle utan tvifvel Länsmannen föränlåtits att efterhöra, huruvida icke böterna öfvergått i sistnämnde straff och tillika med detta blifvit aftjenade, innan han företagit sig att till länsfängelset införpassa Nordqvist.

Andra exempel på olägenheter, som kunna härflyta från ofullständighet i saköreslängden, förekomma i de fall, då personer, häktade och tilltalade för gröfre brott, vid ransakningens slut icke kunna sakfällas för dessa, men deremot dömas till böter för ringare förbrytelser, såsom för snatteri, oskickligt uppförande inför rätta, fylleri m. m. Det är icke ovanligt, serdeles i hufvudstaden, att sådane bötfälde när de sakna tillgång till böterna, sjelfve begära att få och jemväl tillåtas att undergå det böterna motsvarande frihetsstraff, innan de utgå ur häktet. Efter någon tids förlopp anlända till exekutoren saköreslängder, upptagande just nyssberörda böter, emedan den myndighet, som ådömt dem, är okunnig om, att de redan blifvit aftjenade, och i samma okunnighet befinner sig jemväl underexekutoren, till hvilken saköreslängden från domstolarne på landet omedelbart försändes. Den bötfälde eftersökes då; träffas han men saknar tillgång till böterna, så kan han visserligen undgå insändande till fängelset genom att styrka, det han redan undergått det frihetsstraff, som motsvarat böterna; men han kan nästan aldrig åstadkomma en sådan bevisning, och det beror således på underexekutorens skön, om denne vill genom brefvexling söka utreda saken eller han föredrager att till fängelset införpassa den bötfälde; träffas åter icke denne i den ort, han rätteligen tillhör, så öfverflyttas besväret med böternas indrivande efter saköreslängden på underexekutoren i den ort, der den eftersökte veterligen vistas, och om denna ort återigen icke är känd, får personen efterlysas o. s. v. I alla händelser är denne, när och hvarest han ertappas, underkastad samma behandling, som här ofvan är beskrifven, med den skillnad endast, att han i de senast uppgifna fallen vållat flera myndigheter besvär och det allmänna större

kostnader. I hufvudstaden äro naturligen spaningar efter bötfälde ännu besvärligare än i landsorten, ej mindre för stadens folkrikhet än ock förnämligast för den omständighets skull, att den lösa befolkningen, bland hvilken de flesta medellösa bötfälde äro att finna, så ofta ombyta hemvist och dessutom icke så sällan hafva lika namn.

Om nu i sist omförmälda fall saköreslängderna varit i så måtto fullständigare, än gällande föreskrifter fordra, att de upptagit jemväl det förhållande, att de bötfälde personerna varit häktade när böterna dem ålades, skulle kanske i de flesta fall det besvär, hvarom nyss är taladt, kunnat besparas exsekutorerne. De hade nemligen i besagda förhållande haft en gifven anledning att ur fångförteckningen vid de häkten, der den bötfälde förvarades då han bötfäldes, skaffa sig nödig visshet, huruvida de böter, saköreslängderna upptogo, varit aftjenade eller icke, innan åtgärder vidtagits till de bötfäldes efterspanande.

Genom nu anförda exempel torde det vara ådagalagdt, att rättsförnärmelse mot enskilde och onödiga kostnader för det allmänna med nu gällande lagbestämmelser uti ifrågavande ämne antingen icke kunnat förebyggas eller ock att till deras förebyggande erfordras en omtänksamhet hos vederbörande exekutiva myndigheter, en omtänksamhet, hvilkens åsidosättande ej skulle, efter mitt omdöme, kunna med något hopp om framgång göras till föremål för åtal. Ansvar för rättsförnärmelserna och ersättning för de förnärmades lidande och för onödigt använda omkostnader kunna således under närvarande förhållande i slika mål icke med med lagens tillhjälp utverkas.

På ett sådant, otillfredsställande sakernas skick har jag ansett mig pliktig fästa Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet med underdånig hemställan, att genom lagstiftningens mellankomst de anmärkta olägenheterna måtte varda afvärjda, för så vidt det kan ske genom afhjelpande af de här ofvan antydda ofullständigheter i 1861 års nådiga förordning. Dermed skulle visst icke all fara för misstag af ofvanbeskrifna art vara undanröjd. Så länge det tillåtes — hvad väl icke lärers kunna förbjudas — att en bötfäld, helst när han redan är i häkte, får, vid bristande tillgång till böternas gäldande, genast och utan afbidan af saköreslängdernas expedierande undergå det frihetsstraff, som emot böterna svarar, sedan detta blifvit af vederbörande bestämdt; och så länge det är lag att, när en person på en gång dömes till urbota bestraffning och till böter, dessa icke ovilkorligen utan endast i det fall att böterna icke kunna uttagas, skola öfvergå till fängelsestraff och med det öfriga straffet förenas, måste, af det skäl, att den myndighet som ådömer böterna, icke kan på förhand veta, huruvida dessa kunna

utgöras af den bötfälde eller icke, i saköreslängden upptagas böter, som redan kunna vara aftjenade, hvarigenom alltid fara för misstag kvarstår; ty, för att hon skall kunna fullständigt undanrödjas, är det oundgängligen af nöden att de dömande och verkställande myndigheternas åtgärder sättas i det samband med hvarandra, att det icke vidare blefve möjligt att redan aftjenade böter i saköreslängd antecknas. Till åstadkommande åter af ett sådant samband erfordras omfattande ändringar i så väl allmän lag som i en mängd af författningar — hvilka ändringar måhända först i förening med en ny domstolsorganisation lämpligen låta sig genomföras.

Helt enkelt deremot och utan omgång blefve de ifrågakomna o-lägenheterna afhjulpna, om det kunde antagas, att det ålåge den bötfälde att från äfventyret att genom misstag två gånger få lida straff för samma förbrytelse sjelf värja sig på det sätt, att han förskaffade sig vederbörligt intyg att han utstått det frihetsstraff, hvartill böterna blifvit förvandlade, likasom han tvifvelsutän förser sig med qvitto, när han i reda penningar utbetalar böterna. Emot ett dylikt antagande finnas dock ganska allvarsamma betänkligheter. En sådan är den från äldre tider hos allmänheten inrotade föreställningen, att i detta och dylika fall det är myndigheterna som skola tänka och handla för den enskilde. Denna föreställning har skapat ett förtroende till myndigheterna, som naturligen minskat den egna omtänksamheten. Vidare har genom den senare tidens lagstiftning sättet för en straffarts öfvergång till en annan blifvit genom stadganden om straffdagars multiplicerande, dividerande och subtraherande så inveckladt, att myndigheterna ofta nog derpå förvilla sig; så mycket snarare måste detta kunna inträffa med den enskilde i dylika ämnen alldeles oförfarne. Häraf förklaras det ingalunda sällsynta förhållandet, att personer, som varit på en gång dömda till urbot a bestraffning och böter, hvilka förvandlats till frihetsstraff, icke veta när det ena af dessa straff slutat och det andra börjat, och då de sedermera kommit på fri fot, varit sjelfva osäkra, huruvida de aftjenat böterna eller icke. Ett exempel derpå är den ofvan omnämnde arbetaren Nordqvist; ty det har mer än sannolikhet för sig, att han ej skulle hafva blifvit insänd till länsfängelset, utan förut gjord förfrågan, derest han vetat och kunnat bestämdt uppgifva, att han redan aftjenat de böter, för hvilka han efter saköreslängden kräfdes. Om det nu blefve i lag stadgad, att det tillhörde den bötfälde att, på sätt här ofvan antyddes, sjelf medelst företedt afstraffningsbevis värja sig från att ännu en gång utstå frihetsstraff för redan aftjenade böter, och det ändock hände, att de sålunda straffade af bristande omtänksamhet

underlåte att förskaffa sig eller att förvara och hafva till hands ett dylikt afstraffningsbevis, när de, flera månader efteråt, för samma böter kräfdes enligt saköreslängden, blefve sista villan värre än den första; ty antalet obehöriga häktningar för böters aftjenande komme utan tvifvel att ökas i samma mån som exekutorernes ansvarsskyldighet för begångna misstag i detta afseende minskades, och följderna af misstagen blefve icke mindre känbara derföre att de vore sjelfförvållade.

Vid öfvervägande af dessa betänkligheter synes all fråga om någon lagstiftningsåtgärd i senast antydda riktning böra förfalla, och vederbörande myndigheters skyldighet att öfvervaka och ansvara för att vid böters indrifning eller de bötfäldes befordrande till frihetsstraff, när bötestillgång hos dem bruste, i hela sin nuvarande utsträckning tills vidare bibehållas. Men på det att, så vidt det utan alltför omfattande lagförändringar kan ske, några i ögonen fallande svårigheter vid nämnda skyldighets fullgörande må undanröjas och ofrivilliga misstag dervid förekommas, vågade jag, på sätt redan är antydt, underdånigst hemställa, att § 1 i 1861 års ofvan åberopade Förordning kunde erhålla ett nytt moment, som finge sin plats näst efter det första momentet, och hade ungefärligen följande lydelse:

Är den, som pliktfälles, häktad, eller dömes han genom ett och samma utslag till böter och fängelse eller straffarbete, så att böterna, jemlikt 4 kap. 7 § Strafflagen, öfvergå till fängelsestraff, som med det öfriga straffet förenas, skall sådant i saköreslängden antecknas.

Efter det nyss anförda underdåniga hemställan blifvit till Kongl. Maj:ts afgifven, har till mig inkommit en skrift, undertecknad af personer, som förmålt sig utgöra Landsstatstjenstemännens beredningsutskott, i hvilken skrift anføres, att, då Rikets Landsstatstjenstemän senast vore församlade i Augusti månad år 1872, en fråga kommit under öfverläggning, som nära berörde så väl uppbördsmanuens förmåga att, såsom sig borde, redovisa ådömda vitesböter, som ock statens rätt i fråga ej mindre om att utfä sin andel i slika böter, än äfven att, i afseende på så beskaffade böter, hvilka i brist af tillgång måste med fängelse aftjenas, åbringas minsta möjliga kostnad för den bötfäldes införande till fängelset.

Under öfverläggningen rörande denna fråga hade yppat sig det förhållande att, då några bland Konungens Befallningshafvande i Riket genast, när bevis företeddes om bristande tillgång till böterna, medde-

lade beslut om dessas förvandling, ansåge sig deremot andra af lag hindrade att vidtaga dylik åtgärd förr än slutligt utslag i målet blifvit meddeladt af den domstol som ådömt vitesbeloppet; hvilken senare åsigts tillämpning medförde mångartade olägenheter, hvilkas afhjelpande, i den mån sådant kunde ske, utgjorde ett önskningsmål för landsstatstjenstemännen, ej blott för deras enskilda del, utan jemväl i det allmännas interesse.

Den minsta af ofvan antydda olägenheter, ehuru den beredde uppbördsmännen i de län, der bötesförvandlingen meddelades först sedan slutligt utslag fallit, icke ringa besvär, vore den, att räkenskaperna i dessa län belastades med en mängd af balanser, för hvilka uppbördsmännen i andra län ginge fria, hvarigenom omdömet om stigande eller nedgående balans från ett år till ett annat af uppbörden i ena eller andra länet missleddes och blefve oriktig.

För uppbördsmännen åter funnes, vid det förhållande att vitena, tid efter annan alltefter som de ådömdes, upptoges i saköreslängden, men icke kunde vid bristande tillgång serskildt förvandlas, icke någon ledning för att bestämma, när tiden vore inne att söka desammas förvandling. I civila mål, i hvilka vitesböter kunde hafva blifvit ådömda, finge uppbördsmanen af saköreslängden, som vore den enda handling, efter hvilken han i detta fall hade att rätta sig, icke ringaste antydning, när målet vore slutligen afdömdt, och enahanda vore förhållandet med brottmål, uti hvilka den tilltalade först ådömdes vitesböter för o-hörsamhet emot domstolens föreläggande om inställelse, men sedermera i det slutliga utslaget befriades från ansvar i målet. Och om än saköreslängden visade, att en person, som i uppbördshandlingarne funnes restförd för ett eller flera vitesbelopp, blifvit vid ett följande ting dömd till bötesstraff, så utgjorde detta icke säkerhet för att dessa böter afsåge samma mål, i hvilka han förut blifvit dömd till de restförda vitesböterna, hvilket kunde hafva egt rum i ett helt annat, civilt eller kriminelt mål; hvadan alltid och i hvilket fall som helst om de på sådant sätt balanserade vitesböterna måste uppstå en vidlyftig skriftvexling med domare och Konungens Befallningshafvande, hvilket esomoftast föranledde försenad verkställighet af straff samt äfven dertill att, enär verkställighet af ett gifvet och bestämdt straff icke finge uppehållas, en person, sedan han undergått fängelse för straffböter, måste åter gripas och till fängelse införas för att aftjena vitesböter, ådömda i ett annat mål.

I fall domarena enades derom, att först vid det slutliga utslagets meddelande yttra sig om tillämpningen af försutna viten, komme dessa att uppföras i saköreslängden på samma gång som straffböterna samt,

i hvilket fall som helst, först sedan målet vore vid domstolen utageradt; och då hade uppborrdsmannen äfven klart för sig, när rätta tiden vore inne, att begära böternas förvandling; nu förhölle det sig, efter hvad allmänt känt vore, så, att då en del domare förfar, såsom nyss nämndes, ådöma deremot andra genast försutna viten, hvilka ock då genast i saköreslängden upptagas.

Enär sålunda skiljaktiga begrepp hos de respektive myndigheterna rådde i afseende på lagens tillämpning så väl hvad beträffade vitesbötters ådömande och införande i saköreslängderna, som ock i fråga om förvandlingen af samma böter, borde bemälde utskottsledamöter, i enlighet med landsstatstjenstemännens fattade beslut, fästa min uppmärksamhet på förhållandet med begäran, det jag måtte taga under pröfning, huruvida en till enhet och sammanhang i lagskipningen verkande förklaring af lagen kunde genom min embetsåtgärd vinnas.

Vid pröfning af de sålunda anförda beaktansvärda förhållandena, hvilka förut vid mina besök under embetsresorna å åtskilliga landskanslier varit föremål för min uppmärksamhet och föranledt erinringar än i ett, än i ett annat afseende, har jag funnit desamma icke föranleda någon underdånig hemställan om lagförklaring. Jag anser det nemligen oförtydligt följa af redan gifven lag, att Konungens Befallningshafvande icke kan efter saköreslängdsutdrag förordna om förvandling till frihetsstraff af viten eller böter, hvilka blifvit någon ålagde i mål, som ännu icke blifvit slutligen afdömdt, eller då utslaget icke vunnit laga kraft eller den dömde icke förklarat sig dermed nöjd, än mindre kan Konungens Befallningshafvande derförinnan låta verkställa slikt förvandlingsstraff; och det finnes mer än ett exempel på, att Konungens Befallningshafvande, som häremot handlat, blifvit tilltalade och till ansvar dömd. När så är, skola Konungens Befallningshafvande, så snart deras uppmärksamhet blifvit fäst derpå, otvifvelaktigt alla i gemen och hvar och en i synnerhet ställa sig lagens rätt förstådda bud till efterrättelse, och den önskvärda enheten i lagtillämpningen hos dessa myndigheter ernås.

Hvad underdomstolarne åter angår, så finnes klar och tydlig lag derpå, att den som käres till i brottmål, skall på Rättens bud till svars komma, och att, om han det ej gör, han må genom Kronans eller Rättens betjente till Rätten hemtas, så att föreläggande af vite för inställelse i dylika mål icke lagligen kan ega rum. Och iakttages detta, kommer ett icke ringa antal af vitesböter att ur saköreslängderna försvinna. Lika klar lag är ej att åberopa i fråga om det önskningsmålet, att dessa domstolar måtte uppskjuta tillämpningen af försutna viten till dess att i målet slutligen dömes, men ett slikt förfarande, eller

åtminstone uppskof med dylika vitens tillämpning intilldess sig visat, att den, som fått sig vitet förelagdt och detsamma försutit, icke gittat, vid nästa ting å landet eller inom en månad i stad, ådagalägga, att han egt laga förfall, plägar af försigtiga domare iakttagas. Det är sannt, att derigenom förloras utvägen att genom fällande till redan stadgadt vite och föreläggande af förhöjdt vite nödga en tredskande part eller ett försumligt vittne att sig inställa, men då, såsom redan är anmärkt, ett sålunda ådömdt vite ej kan vid bristande tillgång hos den sakfælde förvandlas till frihetsstraff och detta till verkställighet befordras, innan målet blifvit slutligen ådömdt, kan i allt fall nämnda utväg icke med framgång användas mot andra än parter och vittnen, som kunna med penningar gälta det försutna vitet; och när Rätten har sig bekant att part eller vittne befinna sig i sådana förmögenhetsvilkor, är ej hinder för att begagna sagda utväg. Detta låter då sig göra utan sådan olägenhet för underexekutor, hvarom här ofvan är taladt.

För att slutligen befria underexekutor eller uppborrdsmannen från den betungande skriftvexlingen i ändamål att få utredt, huruvida ett utslag vunnit laga kraft eller icke, erfordras ej ny eller förändrad lagstiftning. Det är nemligen icke tvifvel om att, när fråga uppstår, om en bötfäld person, som saknar tillgång till böterna, skall kunna befordras till motsvarande frihetsstraff, det är denne sjelf som skall styrka, det utslaget, som ålagt honom böterna, icke är laga kraftvunnet, eller hvad annat hinder han har att förebära emot straffets verkställande. Det undseende med denna skyldighets åsidosättande, hvarom i näst föregående uppgift talas, måste upphöra i den mån upplysningen stiger och enhvar lär sig inse både sina rättigheter och skyldigheter.

Om ock, på nu anförda skäl, ofvanintagna framställning icke kunnat föranleda någon lagstiftningsåtgärd, har hon dock väsentligen framkallat de följder i den åsyftade riktningen, denna korta utredning af hithörande förhållanden kan medföra.

Rörande de klagomål, som under år 1873 varit föremål för Justitie-ombudsmannens handläggning, meddelas här följande öfversigt:

Vid 1873 års början voro af förut inkomna klagomål förtfarande under handläggning	6.
Under år 1873 inkommo klagomål till ett antal af	63. *)
Summa klagomål under handläggning år 1873	69.

Af dessa hafva:

Återkallats	2.
Utan åtgärd lemnats	31.
Efter vederbörandes hörande fått förfalla	23.
Vid 1873 års slut såsom förtfarande under handläggning balanserats	5.
Till åtal föranledt	8. 69.

Under året hafva dessutom åtal förordnats för embetsfel och försummelser, upptäckta:

Under fångförteckningarnes granskning	5.
» embetsresor eller inspektioner eller af annan orsak	2.
Hvartill komma de under året förordnade åtal, som föranledts af förd klagan	8.

Då summan af åtal, anställda under år 1873, blifver 15.

Årets embetsresa har omfattat delar af Södermanland, Nerike, Öster- och Westergötland, Halland, Skåne och Småland. Under densamma hafva Häradsrätternas och Stadsdomstolarnes, likasom Läns- och Stiftsstyrelsernas och Kongl. Göta Hofrätts arkif och diaries granskats samt Läns-, Krono- och Häradsräkten tillika med Straff- och Arbetsfängelserna i Warberg, Landskrona och Malmö blifvit besökta.

Några väsendtligare anmärkningar hafva härvid icke förekommit. Vid ett och annat Landskansli och Landskontor har dröjsmål i några få måls behandling påpekats, hos en del af Häradsrätter och Stadsdomstolar erinran framstälts om underlåtenhet att tillhålla förmyndare att fullgöra deras i lag föreskrifna redovisningsskyldighet samt Rät-

*) Af de under året inkomna klagoskrifterna hafva *fem* innefattat upprepande af klagomål, hvilka under föregående år utgjort föremål för Justitie-ombudsmannens pröfning och då likasom nu förklarats icke kunna till åtal föranleda. Vidare hafva *ett* klagomål varit riktadt mot en Konungens rådgifvare, *ett* gällt embetsåtgärd af utländsk myndighet och *ett* utgjort anmälan om ett begånget tjänstefel, som redan var föremål för åtal enligt förordnande af Konungens Justitie-kansler.

tens ombudsmän i konkurser att inlemna de i 127 § af gällande konkurslag omförmälda årliga uppgifter rörande vittagna åtgärder för konkursförvaltningens bringande till slut; och i två häradsarkif har jag funnit domböcker och andra till rättsskipningen hörande handlingar för tiden före år 1736 ännu kvarliggande och derföre om deras insändande till Kongl. Riksarkivet, på sätt Kongl. Cirkuläret den 28 September 1869 hujder, så väl muntligen som skriftligen påmint.

Hvad fängelserna angår, befinnas läns- och krono-cellfängelserna i det goda skick, jag förr haft tillfälle att vitsorda. Äfven vid straff-fängelserna pågå och förestå arbeten för deras omskapande till lämpliga och tidsenliga förvaringsrum åt fångar, så vidt sådant låter sig göra med bibehållande till väsentlig del af de gamla för helt andra ändamål afsedda byggnaderna. Häradshäktena äro dock på många ställen knappast användbara, men på de flesta af dessa ställen har lättheten att medelst nutidens fortkomstmedel försla fångarne till närmaste läns- eller kronohäkte gjort häradshäktet obehöfligt, vid hvilket förhållande jag ansett någon åtgärd för iståndsättande eller nybyggande af det förfallna häktet obehöflig. Men deremot har jag funnit mig böra göra framställning om anskaffande af lämpligare tingslokal på ett och annat ställe, der sådant, bland annat, för häradsarkivens förvarande ansetts oundgängligen nödjgt.

Hvad i öfrigt under embetsresan förekommit, inhemtas af det öfver resan förda diarium, hvilket tillika med Justitie-ombudsmans-expeditionens diarium och registratur kommer att öfverlemnas till Riksdagens Lagutskott.

Från Hans Excellens Herr Justitie-statsministern har uppå framställd förfrågan det svar erhållits, att någon förklaring öfver lagen i den ordning 19 § Regeringsformen bestämmer icke blifvit meddelad under tiden från början af sistförflutna Riksdag.

Till fullgörande af den i 14 § af instruktionen för Justitie-ombudsmannen lemnade föreskrift om afgifvande af en redogörelse för behandlingen af Riksdagens hos Kongl. Maj:t annälda beslut och i underdånighet gjorda hemställningar, har jag från Kongl. Statsdepartementen förskaffat mig uppgifter:

Just.-Ombudsmannens Embetsberättelse till 1874 års Riksdag.

dels om de af Riksdagen år 1873 aflätna underdåniga skrivelser samt om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna; varande, i enlighet med dessa uppgifter, en förteckning jemväl upprättad öfver de genom nyssnämnda skrivelser anhängiggjorda ärenden, som icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande;

dels ock rörande sådana genom de sednaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflätna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i min till nästlidna Riksdag afgifna embetsberättelse upptogos såsom i sin helhet eller till någon del oafgjorda; varande angående dessa ärender uppgifter meddelade om de åtgärder, som med dem blifvit vidtagna under tiden efter afgifvandet af min sednaste embetsberättelse.

Omförmälda uppgifter tillika med en tabell öfver de underdåniga skrivelser, som nästlidna års Riksdag till Kongl. Maj:t aflät, finnas intagna i bilagan till denna berättelse.

Stockholm i Januari 1874.

N. A. FRÖMAN.

O. R. Themptander.

BILAGA

till

RIKSDAGENS JUSTITIE-OMBUDSMANS EMBETS-BERÄTTELSE

till 1874 års Riksdag.

I.

*Uppgifter från de särskilda Kongl. Stats-Departementen på de af Riksdagen år 1873 aflättna underdåniga skrifvelser, jemte anteckningar om de åtgärder, som i anledning deraf blifvit vidtagna. *)*

1:o Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Riksdagens underdåniga skrifvelse den 15 Februari 1873, angående beslutade förändringar i Ríkets Grundlagar. (1.)
- 1873 den 28 Februari meddelades nådigt svar å Ríkssalen.
- 2:o af den 19 Februari 1873, angående verkställd omröstning öfver Högsta Domstolens ledamöter. (2.)
- 1873 den 28 Februari i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarne.
- 3:o af den 1 Mars 1873, angående val af Justitie-Ombudsman och hans suppleant. (4.)
- 1873 den 14 Mars i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarne.
- 4:o af den 22 Mars 1873, om ändring i gällande bestämmelser rörande ersättning till vittnen i brottmål. (8.)
- Kongl. Maj:t har, sedan Högsta Domstolen blifvit hörd, den 9 sistlidne September låtit utfärda Kungörelse i ämnet.
- 5:o af den 16 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Ríkssatens Andra Hufvudtitel. (46.)
- 1873 den 23 Maj i Stats-Rådet anmäld och föreskrifter i ämnet vederbörande meddelade.
- 6:o af den 16 Maj 1873, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående förändrad bestämmelse i fråga om nedgrafven skatt, bottenfynd eller annat dylikt, hvartill egare ej finnes. (58.)
- 1873 den 30 Maj nådig Förordning utfärdad.

*) De vid slutet af hvarje rubrik inom parentes utsatta siffteral visa skrifvelsens nummer i Tionde Samlingen af Bihaget till Riksdagens protokoll.

7:o af den 16 Maj 1873, angående utsträckning af den förvaltningsrätt, som enl. 15 kapitlet 5 § Ärfda Balken, sådan den lyder uti Kongl. Förordningen den 30 Mars 1835, uppdrages god man, som af domare förordnas att iakttaga frånvarande arfvings rätt. (60).

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:t, med bifall till Riksdagens förslag, låtit den 31 sistlidne Oktober utfärda Författning i ämnet.

8:o af den 16 Maj 1873, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition med förslag till Förordning angående lagfart å fång till fast egendom m. m. (59.)

1873 den 30 Maj i Stats-Rådet anmäld och lagd till handlingarne.

9:o af den 23 Maj 1873, om förändringar i de vid meddelande af tillåtelse för utländing att här i Riket förvärfva och besitta fast egendom eller idka bergsbruk m. m. hittills följda grundsatsar. (78.)

1873 den 12 Juni i Stats-Rådet anmäld och förordnade Kongl. Maj:t, dels att behandlingen af ifrågavarande framställning, så vidt den afser tillåtelse för utländing att här i Riket idka bergsbruksrörelse eller att bedriva skogsafverkning utan förening med eganderätt till jord, skulle till Civil- och Finans-departementen öfverlemnas, dels ock att Justitie-Stats-Ministern skulle anbefalla Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande att införskaffa och till Kongl. Maj:t inkomma med upplysning om de fastigheter å landet, hvilka, belägna inom det hvarje Befallningshafvande anförtrödda län, tillhöra utländske män, samt dervid tillika uppgifva såväl fastigheternas taxeringsvärden samt huruvida egarne äro i Riket boende eller ej, som ock hvad i öfrigt rörande deras sätt att sköta fastigheterna och särskildt hushållningen med skogarne, äfvensom förhållandet till underhafvande och arbetare m. m. kunde på bedömandet af fördelarne eller olägenheterna af Svensk jords upplåtande åt utländsk man hafva inflytande. Sedan de sålunda äskade uppgifterna, med undantag allenast för Norrbottens län, inkommit, har inom Justitie-departementet blifvit utarbetadt ett förslag till Förordning angående de vilkor, hvarunder utländing må förvärfva eganderätt till fastighet i Sverige. Högsta Domstolen, till hvars granskning förslaget hänskjutits, har ännu ej deröfver sig utlåtits.

10:o af den 24 Maj 1873, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition med förslag till dels Förordning angående ändring i vissa delar af Kyrkolagen med dertill hörande Författningar, dels ock Förordning angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning. (87.)

Sedan allmänna Kyrkomötet samtyckt till förstnämnda författningsförslag, sådant det af Riksdagen affattats, samt Högsta Domstolen i ämnet utlåtits sig, har Kongl. Maj:t i Stats-Rådet den 31 sistlidne Oktober med bifall till Riksdagens förslag låtit utfärda Förordningar i öfverensstämmelse dermed.

11:o af den 24 Maj 1873, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition med förslag till Förordning angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag. (89.)

1873 den 30 Maj nädig Förordning utfärdad.

12:o af den 24 Maj 1873, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition, med förslag till Förordning angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställeland i enrum. (90.)

1873 den 30 Maj nådig Förordning utfärdad.

13:o af den 24 Maj 1873, angående ändring af 2 kapitlet 19 § Strafflagen. (91.) Kongl. Maj:tt har, efter det Högsta Domstolen blifvit hörd, den 31 sistlidne Oktober bifallit ifrågavarande förslag och är Förordning i ämnet under samma dag utfärdad.

14:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det s. k. progressiva fängelsesystemet. (92.) Kongl. Maj:tt har anbefallt Fångvårdsstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket afvaktas.

15:o af den 24 Maj 1873, angående frejdebetyg om personer, hvilka före 1865 års början blifvit för brott dömda. (93.)

Sedan Högsta Domstolen afgifvit inforordadt utlåtande i frågan, blef nådig Författning i ämnet den 28 sistlidne November utfärdad.

16:o af den 24 Maj 1873, angående ändringar i Lagen för Rikets Ständers bank af den 1 Mars 1830. (98.)

Efter Högsta Domstolens hörande har Kongl. Maj:tt med bifall till förslaget den 26 sistlidne Augusti latit utfärda Författning i ämnet.

Stockholm den 23 December 1873.

Ex officio

C. F. W. Lamberg.

2:o Kongl. Utrikes-departementet.

17:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 16 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Tredje Hufvudtitel. (47.)

1873 den 30 Maj i underdånighet föredragen och befordrad till verkställighet *).

3:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

18:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 16 Maj 1873, angående afsöndring af jord från ryttmästarebostället vid Skånska Dragonregementet Östra Sallerup, för utvidgning af Östra Sallerups församlings i Malmöhus län kyrkogård. (36.)

*) Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Utrikes-Statsministern i embetskrifvelse af den 16 December 1873.

Hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen härvid beslutit har under den 30 Maj blifvit Arméförvaltningen och Kammar-kollegium till kännedom och efter rättelse samt vederbörandes förständigande meddeladt.

19:o af den 16 Maj 1873, angående befrielse för Tygskrifvaren C. F. Mellbin från betalning af ett honom ådömdt ersättningsbelopp. (44.)

Kongl. Maj:ts med Riksdagen i detta ärende fattade beslut har under den 30 Maj blifvit Arméförvaltningen och Kammar-rätten till kännedom och efter rättelse samt vederbörandes förständigande meddeladt.

20:o af den 16 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (48.)

I underdanighet föredragen den 30 Maj och delgafs i sin helhet Arméförvaltningen och Statskontoret till kännedom och efter rättelse i hvad hvardera rörde, hvarjemte, der sådant af Riksdagens beslut eller anvisade anslag, påkallades, särskilda föreskrifter i afseende å verkställigheten meddelades ej mindre Arméförvaltningen än andra vederbörande embetsmyndigheter.

I anledning af Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts Proposition angående förlängning af nu gällande hästvakans-kontrakt med rusthållarne vid de afsutna rusthållsregementena, anbefaldes Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande att genom allmän kungörelse förelägga viss tid, inom hvilken det skulle åligga de rusthållare, som icke ville med erläggande af nu utgående hästvakansafgifter fortfara utöfver innevarande års utgång och intill dess annorlunda kunde varda af Kongl. Maj:t förordnadt, att sådant inför Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förklara; och borde genom samma kungörelse tillkännagifvas, att, der rusthållare vägrade att hästvakansafgiften fortfarande erlägga, rusthållet komme att, efter rustnings- och augmentsräntornas indragning, roteras.

21:o af den 21 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (53.)

1873 den 6 Juni anmäld genom Finans-departementet och transsumt af skrifvelsen, i hvad Landtförsvars-departementet angick, detta Departement meddeladt.

Föredrogs genom Landtförsvars-departementet den 25 Juni; och blef underrättelse om de af Riksdagen å allmänna indragningsstaten beviljade pensioner för åtskilliga löntagare under Fjerde Hufvudtiteln vederbörande till de ifrågavarande personernas delgifvande meddelad, äfvensom cirkulär med underrättelse om det af Riksdagen anvisade anslag till understöd åt ännu från 1808 och 1809 års krig kvarlevande i behof stadda landtvärnsmän på vanligt sätt utfärdades till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen; hvarjemte 17:de punkten i skrifvelsen delgafs Direktionen öfver Arméns Pensionskassa till kännedom om de för år 1874 anvisade kreditiv till upprätthållande af pensionskassans egen pensionering och för fyllnadspensioner, samt om tiderna för de särskilda kreditivmedlens lyftning.

22:o af den 24 Maj 1873, angående eftergift af statens på leveranskontrakt grundade fordringsanspråk mot C. A. Svinhufvud samt hans löftesmän C. B. Fitinghoff och A. Hoffman. (73.)

Vid underdånig föredragning häraf den 30 Maj blef Riksdagens beslut i denna fråga af Kongl. Maj:t godkändt; och meddelades Arméförvaltningen Nädig föreskrift, att föreläggas Svinhufvud och hans borgesmän att, derest de ville sig af den medgifna lindringen begagna, ej mindre ofördröjligen för det ej efterskänkta ersättningsbeloppet ställa säkerhet, som af Arméförvaltningen godkändes, utan äfven inom 1873 års slut detsamma till Arméförvaltningen inbetala.

23:o af den 24 Maj 1873, i anledning af gjorda framställningar i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Denna skrifvelse anmäldes i underdånighet den 30 Maj och blef afskrift af densamma i hvad den angår grundskatterna meddelad Chefen för Finans-departementet samt Chefen för Landtförsvars-departementet anbefalld att uppgöra ett förslag till Arméorganisation på de af Riksdagen i skrifvelsen anförda grunder.

Sedan till följd häraf grunddrag till ny Arméorganisation blifvit inom Generalstaben utarbetade, har Kongl. Maj:t den 3 sistlidne Oktober i Näder uppdragit åt en Kommitté af högre Militärpersoner att granska och afgifva yttrande öfver desamma.

24:o af den 24 Maj 1873, angående lindring i roteringen för hemman i Offerdals socken af Jemtlands Län. (75.)

I underdånighet föredagen den 30 Maj; och blef hvad Kongl. Maj:t med Riksdagen härutinnan beslutit Arméförvaltningen och Kammar-Collegium till kännedom samt vederbörandes förständigande meddeladt.

Stoskholm den 31 December 1873.

Alfred Sjöberg.

4:o Kongl. Sjöförsvars-departementet.

25:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 21 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (53.)

1873 den 6 Juni genom Finans-departementet i underdånighet anmäld inför Kongl. Maj:t och transumt af skrifvelsen tillika med Protokollsutdrag öfverlemnade till Sjöförsvars-departementet, hvarifrån under samma dag nödiga föreskrifter meddelades Direktionen öfver Amiralitetskrigsmanskassan i afseende å de af Riksdagen beviljade 2:ne kreditiv för upprätthållande af pensioneringen vid Sjöförsvaret tillhörande stater.

26:o af den 22 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Femte Hufvudtitel. (49.)

1873 den 12 Juni i underdånighet föredragen och innehållet af den underdåniga skrifvelsen delgifven vederbörande till kännedom och efter rättelse äfvensom föreskrifter såväl då som sedermera meddelade i afseende å verkställighet af fattade nådiga beslut i ämnet.

Stockholm den 31 December 1873.

C. Nordenfalk.

5:o Kongl. Civil-departementet.

27:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 22 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtgärder för betryggande af skogens framtida bestånd och bevarande af Lapparnes renbetesrätt inom Westerbottens och Norrbottens Läns lappmarker. (9.)

Anmäld den 30 Maj i sammanhang med frågan om Afvittrings-Stadga för Westerbottens och Norrbottens Läns lappmarker, och blef, med godkännande af det utaf Riksdagen beslutade tillägg till Kongl. Maj:ts nådiga proposition i förevarande ämne, bestämmelse i enlighet härmed intagen i § 8 af den berörde dag utfärdade Afvittringsstadgan.

28:o af den 9 April, angående beräkning af allmänna vägars längd efter hela mil och tiondedels mil samt om resekostnadsersättningsars bestämmande efter samma grund. (11.)

Anmäldes den 25 April, då Kongl. Maj:t behagade häröfver infordra Kammar-Collegii och Stats-Kontorets underdåniga utlåtande; och har, sedan detta inkommit, ärendet till slutlig behandling förevarit den 5 denna månad. då Författning i ämnet utfärdades.

29:o af den 22 Mars, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående upphäfvande af det stadgande uti presterskapets privilegier af den 16 Oktober 1723, enligt hvilket presterskapets samt akademie-, gymnasii- och skolebetjentes, äfvensom deras enkors och omyndiga barns gårdar och lägenheter i städerna förklarats fria från borgerligt besvär och tunga. (7.)

Den 25 April beslöts, att genom skrifvelse till det näst sammanträdande allmänna Kyrkomötet skulle inhemtas dess yttrande, huruvida Kyrkomötet för sin del samtyckte till ifrågavarande förändring i privilegierna; Och är, sedan Kyrkomötet i underdånighet anmält sitt samtycke till förslaget, Nådige Förordning i ämnet utfärdad den 3 sistlidne Oktober.

30:o af den 19 April, angående medgifvet tillstånd för vederbörande låntagare att få bibehålla och i stadgad ordning återgälda beviljad statslån för uttappning af sjön Vesan i Blekinge Län. (21.)

Vid föredragningen häraf den 2 Maj, anbefaltes Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Blekinge Län att från Vesans kärr- och sjöuttömningsbolag infordra underdånigt yttrande om hvad säkerhet bolaget kunde ställa för ej mindre det statslån, bolaget från Riksgälds-Kontoret undfått, än äfven det bolaget från Handels- och Sjöfarts-fonden beviljade lån, samt

med detta yttrande och eget underdånigt utlåtande inkomma. Den 18 Augusti inkom detta utlåtande, hvori upplystes, att ärendet har sammanhang med ett på Kongl. Hof-Rättens öfver Skåne och Blekinge pröfning beroende mål.

31:o af den 19 April, angående indragning af åtskilliga till utgående från manufakturmedlen anvisade anslag. (22.)

Denna skrivelse anmälde den 2 Maj, då underdånigt utlåtande infordrades från Styrelsen för Teknologiska Institutet, Direktionen för Chalmerska Slöjdskolan i Göteborg, Vetenskaps-Akademien och Landtbruks-Akademiens Förvaltnings-Komité, i hvad Riksdagens framställning hvardera angick; Och kommer till pröfning i sammanhang med Statsreglerings-Propositionen till instundande Riksdag.

Hvad beträffade Riksdagens framställning i fråga om det till Sällskapet för inhemska silkesodling utgående anslaget, togs denna i öfvervägande vid pröfningen samma dag af nämnda Sällskaps underdåniga ansökning om erhållande af fortfarande statsbidrag från och med innevarande år, hvarvid för år 1873 beviljades Sällskapet ett anslag till enahanda belopp som föregående åren eller 4,000 Riksdaler af besparingarne å Sjetta Hufvudtitelns anslag till jordbruket, handeln och näringarne.

32:o af den 19 April, angående förändring i föreskrifterna rörande premier för inom Wester-Norrlands Län tillverkade lärfter. (23.)

Anmälde den 25 April, då Commerce-Collegium anbefaldes att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke inkommit.

33:o af den 19 April, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar. (24.)

Anmälde den 25 April och delgafs Styrelsen öfver Allmänna Väg- och Vattenbyggnader.

34:o af den 19 April, angående beviljadt anstånd med erläggande af ränta och kapitalafbetalning å ett till sänkning af sjöarne Kalfven och Fegen i Elfsborgs Län från Riksgälds-Kontoret utbetaldt läneunderstöd. (25.)

Vid anmälan häraf den 25 April meddelades Nådigt förklarande i enlighet med Riksdagens skrivelse.

35:o af den 19 April, angående beviljadt statsunderstöd för iståndsättande af staden Ystads genom storm skadade hamn. (26.)

Skrifvelsen anmälde i underdånighet den 23 Maj, då till efterrättelse vid arbetenas utförande faststälde den af Majoren Remmer uppgjorda plan med kostnadsförslag samt Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader anbefaldes att, derest Stadsfullmäktige i Ystad å stadens vägnar iklädde sig de med statsanslagets emottagande förenade förbindelser, infordra kontrakt om arbetets påbörjande före innevarande års utgång och att vidtaga andra erforderliga åtgärder.

36:o af den 19 April, angående beviljadt anslag för åstadkommande af ny farled från Uddevalla stads hamn ut till Kattegatt genom Björnsund och Malösund. (27.)

Vid föredragningen häraf den 6 Juni fastställdes till efterrättelse vid arbetenas utförande den af Majoren Lilliehöök uppgjorda plan med kostnadsförslag, hvarjemte Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader anbefaltes att, derest Stadsfullmäktige i Uddevalla å stadens vägnar iklädde sig de med statsanslagets emottagande förenade förbindelser, infordra kontrakt om arbetets påbörjande före 1874 års utgång och utförande inom tid, hvarom med vederbörande kunde öfverenskommas, samt att vidtaga öfriga erforderliga åtgärder.

37:o af den 2 Maj, angående beviljade anslag till fortsättande af Statens Jernvägsbyggnader. (28.)

Denna skrivelse anmälde den 9 Maj, hvarvid Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut i hvad det afveke från Kongl. Maj:ts Nådiga framställning i ämnet, dels förordnade, att skrivelsen skulle meddelas Stats-Kontoret till kännedom och efterrättelse, dels och anbefalte Styrelsen för Statens Jernvägsbyggnader att uppgöra och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till anordnandet af fullständiga undersökningar angående lämpligaste sträckningen ej mindre för den del af den beslutade bredspåriga jernbanan, som afsåge att förbinda Hybo i Helsingland och Torpshammar i Medelpad eller annan punkt på sträckningen mellan Sundsvall och Riksgränsen, än ock för den del af den smalspåriga tvärbanan, som, utgående från Torpshammar eller annan punkt på berörda sträckning, skulle fortlöpa, vare sig i sydligare eller nordligare riktning, med direkt eller indirekt beröring med Östersund, till Aspåsnäset eller Krökom. Sedermera har Kongl. Maj:t den 27 sistlidne Juni, efter inhemtande af sagde förslag, meddelat förordnande om berörda undersökningar.

38:o af den 2 Maj, angående upphörande af vederbörandes skyldighet att iståndsätta och för framtiden underhålla den med statsbidrag anlagda s. k. Beijershamn på Öland. (29.)

Sedan Kongl. Maj:t under den 9 Maj anbefalt Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader att, efter inhemtande af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Calmar Län yttrande i ämnet, afgifva utlåtande i fråga om de vilkor, som kunde böra stadgas för vederbörandes frikallande, på sätt Riksdagen medgifvit, från skyldigheten att iståndsätta och för framtiden vidmakthålla hamn- och väganläggningen vid Beijershamn, har Kongl. Maj:t den 2 sistlidne September, efter det sagda yttranden blifvit afgifna och några särskilda vilkor ansetts icke lämpligen böra fastställas, i Näder förklarar vederbörandes skyldighet i omförmälda hänseende hafva upphört.

39:o af den 2 Maj, angående beviljadt statsunderstöd för iståndsättande och utvidgning af hamnen vid Cimbrishamn. (30.)

Vid underdånig anmälan häraf den 9 Maj anbefaltes Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Christianstads Län att infordra vederbörandes yttrande, huruvida Cimbrishamns kommun vore villig att, mot åtnjutande af det utaf Riksdagen beviljade anslag och under derför bestämda vilkor, utföra och framgent underhålla de af Majoren Remmer i utarbetad plan föreslagna arbeten till iståndsättande af stadens hamn, hvarefter och sedan anmält blifvit,

att stadens röstberättigade invånare tillförbundit kommunen härtill, Kongl. Maj:t den 4 påföljande Juli fastställt Remmers plan med kostnadsförslag, samt bemyndigat Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader att från vederbörande infordra kontrakt om arbetets påbörjande innevarande år och fullbordande inom tid, som kunde öfverenskommas, äfvensom vidtagna öfriga nödiga åtgärder.

40:o af den 6 Maj, angående beviljadt anslag för åvägabringande af vinterväg till Norge från Jäckvik vid sjön Hornavan till Riksgränsen i riktning mot Saltenfjord. (33.)

Sedan Kammar-Collegium inkommit med sitt, den 16 Maj infordrade, utlåtande i ämnet, har Kongl. Maj:t den 20 påföljande Juni ej mindre fastställt den för åvägabringande af vinterväg från Jäckvik till Riksgränsen samt uppförande af fjellstugor och stall vid Sädva, Arrajokk och Mirkinis af Löjtnanten Cornell upprättade plan och kostnadsförslag, än äfven uppdragit åt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens Län att ombesörja, att arbetena blifva i enlighet med fastställda planen verkställda, samt att i Stats-Kontoret lyfta det till utgående under år 1874 af Riksdagen anvisade belopp, 9,500 Riksdaler, med skyldighet att för detsamma efter arbetets fullbordande redovisa, och under iakttagande, att arbetena å väganläggningen från Jäckvik till Arrajokk samt uppförande af fjellstuga och stall vid Sädva böra vara påbörjade före utgången af år 1874; hvarjemte meddelades Nådiga förordnanden i andra med detta ärende sammanhängande frågor.

41:o af den 21 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Sjette Hufvudtitel. (50).

Denna skrifvelse anmäldes den 30 Maj, hvarvid, med godkännande af de beslut, som blifvit utöfver eller med afvikelse från hvad Kongl. Maj:t föreslagit af Riksdagen fattade, Kongl. Maj:t förordnade, att skrifvelsens innehåll skulle delgifvas Stats-Kontoret till kännedom och efterrättelse i hvad på detta Embetsverk ankomme, äfvensom öfriga förvaltande Verk, Styrelser och Chefer i de delar hvardera särskildt anginge, med bemyndigande att hos Stats-Kontoret efter behörig requisition lyfta de af Riksdagen beviljade extra anslag; hvarjemte, i anledning af särskilda punkter i skrifvelsen samt de framställningar, som legat till grund för Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, äfvensom hvad i öfrigt förekommit, Nådiga beslut meddelades.

Stats-Kontoret anbefaltes, att, efter inhemtande af samtliga Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes yttranden, afgifva underdånigt förslag till fördelning af det extra anslag af 100,000 Riksdaler, som Riksdagen, enligt 8:de punkten i skrifvelsen, för provisoriskt höjande af aflöningen för Länsbokhållare, Landskontorister och Länsmän för år 1874 anvisat till Kongl. Maj:ts disposition; Och, i öfverensstämmelse med Stats-Kontorets inkomna förslag, har Kongl. Maj:t den 21 sistlidne November härom beslutat.

Likaså anbefaltes Stuteri-Öfver-Styrelsen att, efter rådplägnings i Stuteri-Kommissionen, inkomma med underdånigt förslag till användande af de 50,000 Riksdaler, som, enligt 17:de punkten, Riksdagen för år 1874 anvisat till inköp af afvelsdjur för Stute-

rierna och landtbeskällare-depôtterna. Sedermera har beslut om inköp fattats och inköpet äfven blifvit utfördt.

I anledning af Riksdagens i 22:a punkten anmälda beslut om förhöjning i anslaget till »befrämjande i allmänhet af bergsbruket», gafs Commerce-Collegium befallning att ärligen kungöra viss tid, inom hvilken ansökningar om erhållande af understöd från det till följd härarf tillgängliga anslaget af 6,000 Riksdaler till reseunderstöd åt lämpliga personer, som önska i främmande länder förvärfva sig ökad insigt och skicklighet i hvad till bergshandteringen hörer, borde inlemnas till Collegium, som derefter skulle ega att de inkomna ansökningarne i början af hvarje år med eget utlåtande hos Kongl. Maj:t anmäla.

42:o af den 21 Maj, angående förändring i villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin. (61.)

Den 26 Augusti anmäldes denna skrifvelse och, i sammanhang dermed, Riksdagens i underdånig skrifvelse den 14 Maj 1872 gjorda framställning om ändring i 12 § af Förordningen om villkoren för *försäljning* af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker, hvaröfver vederbörandes underdåniga utlåtande den 21 sistlidne Mars inkommit; och blef, med hufvudsakligt bifall till Riksdagens särskilda framställningar, ny Förordning i nyssnämnda hänseende utfärdad, hvarjemte Nådig Kungörelse om ändring i 12 § 1 mom. af Förordningen den 26 Juni 1871, angående villkoren för *brännvins tillverkning* utfärdades, enligt Riksdagens förslag.

43:o af den 23 Maj, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader samt sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag. (67.)

Denna skrifvelse anmäldes den 6 Juni, hvarvid, hvad angick det af Riksdagen anvisade belopp för anläggning af väg från Kangis eller Gyljens bruk genom Öfver-Kalix och Gellivara socknar af Norrbottens Län upp till den punkt, der vägen från Skröfsen till Gellivara kyrkplats vidtager, Kongl. Maj:t, — enär vid det förhållande att de vägbyggnadsskyldige inom så väl Öfver-Kalix som Gellivara socknar vägrat åtaga sig att, emot erhållande af det för anläggningen af vägdelen inom Öfver-Kalix socken beviljade statsbidrag, enligt fastställda fördelningen 32,660 Riksdaler, utföra sistberörda väganläggning, Kongl. Maj:t den 21 Mars innevarande år förklarar frågan om tillgodonjutande af nämnda statsbidrag hafva förfallit och att det derå till utgående under innevarande år redan anvisade beloppet skulle till Riksdagens disposition reserveras, — i nåder förordnade, att den del af nu anvisade 20,000 Riksdaler, som enligt berörda fördelning belöpte å statsbidraget för väganläggningen inom Öfver-Kalix socken, eller 10,650 Riksdaler 55 öre, jemväl skulle till Riksdagens disposition reserveras.

Beträffande öfriga af Riksdagen anvisade statsbidrag, behagade Kongl. Maj:t godkänna Riksdagens beslut, jemväl i hvad det afvek från Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, och anbefalte Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader att förständiga vederbörande om innehållet af Riksdagens skrifvelse och i anledning deraf vidtaga på Styrelsen ankommande åtgärder.

44:o af den 23 Maj, angående allmänna vilkor och stadganden i afseende på de statsbidrag, som under Riksdagen beviljats till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösjänkning och andra vattenaftappningsföretag (68.)

Anmäld den 6 Juni, då Kongl. Maj:t gillade de stadganden och bestämmelser, som enligt Riksdagens skrifvelse skulle från och med nästa år tillämpas så väl i afseende å ifrågasvarande till utgående från Stats-Kontoret anvisade bidrag, som ock i tillämpliga delar i afseende på de från Riksgäldskontoret utbetalda lån till vattenaftappningar, med hvilka låns bevakande och redovisande Stats-Kontoret från och med nästa år skulle öfvertaga den Riksgälds-Kontoret förut åliggande befattning, samt förklarade, att hvad genom Nådiga Brevet den 14 Maj 1868 blifvit förordnad beträffande behandlingen af frågor rörande beviljade statsbidrag skulle fortfarande i tillämpliga delar gälla till efterrättelse; hvarjemte Nädig Kungörelse utfärdades om ändring i kungörelserne den 13 Juni 1845 och den 3 November 1848 angående sättet för återbetalningen af lån utaf allmänna medel för beredande af odlingsföretag.

45:o af den 23 Maj, angående ifrågasatt inlösen för Statens räkning af Kongl. Svenska Aktiebolaget för jernväg emellan Köping och Hult tillhöriga jernbanan från Örebro öfver Arboga till Köping. (82.)

Anmäld den 30 Maj och meddelad Styrelsen för Statens Jernvägstrafik till kännedom och vederbörandes förståndigande.

46:o af den 24 Maj, angående åstadkommande af en kommunal Finansstatistik för riket. (94).

I anledning häraf anbefaldes den 30 Maj Chefen för Statistiska Central-Byrån att komma med underdånigt utlåtande, som den 4 innevarande månad blifvit afgifvet.

47:o af den 24 Maj, angående rättighet för Kronofogde att vid indrifning af resterande kommunalutskylder anlita Fjerdingsman. (95).

Den 30 Maj infordrades yttrande i ämnet från de Kommiterade, som hafva att afgifva utlåtande och förslag i anledning af väckt fråga om reglering af de till Landsstaten hörande tjänster och aflöningen för desamma.

Stockholm den 23 December 1873.

C. A. Sjöcrona.

6:o Kongl. Finans-departementet.

48:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 9 April, angående val af Fullmäktige i Riksbanken. (12.)

49:o af samma dag, angående dito af dito i Riksgäldskontoret. (13.)

Desse två skrivelser äro den 25 sistlidne April inför Kongl. Maj:t i underdånighet anmälda samt, såsom ej föranledande någon åtgärd, lagda till handlingarne.

50:o af den 2 Maj, angående de i 63 § Regeringsformen föreskrifna kreditivsummor. (31.)

Den 9 i samma månad i underdånighet anmälldt och Statskontoret till behörig kännedom meddeladt.

51:o af den 6 Maj, angående anvisande af medel till bestridande af kostnaderna för Deras Majestäter Konungens och Drottningens kröning. (34.)

Under den 9 i samma månad hafva Hans Excellens Riksmarskalken och Riksgäldskontoret erhållit förständigande rörande ifrågavarande kostnaders godtgörande.

52:o af den 9 April, angående ändring af 7:de punkten i Kongl. Kungörelsen den 21 Oktober 1871 om bevillningsafgiften för spelkort m. m. (20.)

53:o af den 6 Maj, i anledning af väckt fråga om allmänna bevillningens och öfriga till Riksgäldskontoret ingående uppbördsmedels leverering till Statskontoret m. m. (32.)

I anledning af dessa båda skrivelser, som, sedan Statskontoret afgifvit deröfver infordradt utlåtande, blifvit i ett sammanhang anmälda den 5 innevarande månad, har Kongl. Maj:t låtit utfärda dels cirkulär till samtliga Hofrätter och Länsstyrelser angående en af Riksdagens beslut påkallad ändring i Kongl. Kungörelsen den 11 December 1811 rörande kontrollen å bevillningsafgiften för testamenten m. m., dels nådig kungörelse angående bevillningsafgift för spelkort samt om kortstämplingens verkställande; hvarjemte Kongl. Maj:t meddelat nådigt beslut om provisoriskt vidtagande af åtskilliga anordningar i afseende på Statskontorets organisation och tjänstepersonal, som funnits vara i följd af Riksdagens ifrågavarande beslut erforderliga.

54:o af den 16 Maj, angående 1872 års Statsrevision. (35.)

Denna skrivelse anmäldes den 6 påföljande Juni inför Kongl. Maj:t, som anbefalde, att innehållet deraf, hvilket uteslutande rörde andra Departement än Finans-departementet, skulle meddelas dessa för att på deras föredragning blifva föremål för nådig pröfning.

55:o af den 16 Maj, angående eftergift af ett delegarne i sterbhuset efter båtföraren Anders Andersson ådömdt belopp. (37.)

Den 23 i samma månad i underdånighet anmälldt och Generaltullstyrelsen till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förständigande meddeladt.

56:o af den 16 Maj, i fråga om försäljning af fiskelägenheten Mellbön N:o 1 i Udenäs socken. (38.)

Vid föredragning häraf den 23 i samma månad har Kongl. Maj:t, med godkännande af Riksdagens beslut att någon ränta icke borde denna lägenhet åsättas, anbefalt Kammarkollegium att med iakttagande häraf gå i författning om lägenhetens försäljande.

57:o af den 16 Maj, angående eftergift af H. Nilsson och J. Nilsson ådömd ersättning för kronan tillskyndad förlust å arrende af indragna bostället Kärreberg N:o 3. (39.)

Riksdagens i denna skrivelse anmälda beslut har den 23 i nämnda månad blifvit Kammarkollegium till egen och vederbörandes underdåniga efterrättelse meddeladt.

58:o af den 16 Maj, angående eftergift af Kronans rätt till dana-arf efter åtskilliga personer. (40.)

Med gillande af Riksdagens i förevarande skrifvelse anmälda beslut och förordnande, att desamma borde meddelas vederbörande Länsstyrelser till egen och vederbörandes efterrättelse, har Kongl. Maj:t den 23 i nämnda månad förstädigt Statskontoret, att, derest Stadsfullmäktige i Falun skulle vara villiga att emottaga dana-arfvet efter ogifta Christina Strömblad med dervid fästade vilkor, den nu för förlorad tullfrihet till staden årligen utgående ersättning komme att från och med ingången af nästa år minskas med så mycket, som motsvarade 5 procent ränta å samma dana-arf.

59:o af den 16 Maj, angående upplåtelse till staden Halmstad af tomter, tillhörande de fordna fästningsverken derstädes. (41.)

60:o af den 16 Maj, angående indragning till Statsverket af den åt staden Christianstad upplåtna rätt öfver Skillinge fiskläge. (42.)

Riksdagens i dessa två mål fattade beslut hafva den 23 i nämnda månad meddelats Kammar-kollegium till kännedom och efterrättelse samt vederbörandes förstädigande.

61:o af den 16 Maj, angående eftergift till förmån för staden Halmstad af ett dana-arf efter enkan H. Stjernström, född Höök. (43.)

Jemte det att Riksdagens i denna skrifvelse anmälda beslut blifvit meddeladt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Hallands län till egen och vederbörandes efterrättelse, har Kongl. Maj:t den 23 i nämnda månad förstädigt Statskontoret att, derest Stadsfullmäktige i Halmstad funnes villiga att emottaga ifrågavarande dana-arf med dervid fästade vilkor, den nu för förlorad dylik frihet till staden utgående ersättning komme att med innevarande års slut upphöra.

62:o af den 16 Maj, angående utgifterna under Riksstatens Första Hufvudtitel. (45.)

Enligt nådigt beslut den 23 i samma månad har innehället af förevarande skrifvelse blifvit Riksmarskalks-embetet, Kammar-kollegium och Statskontoret till kännedom och efterrättelse meddeladt.

63:o af den 16 Maj, angående ersättning för sådana af Statskontoret förskjutna belopp, för hvilka statsanslag ej blifvit beviljade. (54.)

Under den 23 i samma månad har Kongl. Maj:t bemyndigat Statskontoret att det af Riksdagen sålunda anvisade beloppet i Riksgälds-kontoret uppbära.

64:o af den 22 Maj, angående regleringen af utgifterna under Sjunde Hufvudtiteln. (51.)

Vid den 6 Juni skedd föredragning af denna skrifvelse, hafva underdåniga utlåtanden blifvit infortrade från Kammar-kollegium i fråga om vidtagande af åtgärder för jordboksarbetets afslutande inom en icke alltför aflägsen tid och från Skogsstyrelsen i fråga om skogshushållningens befrämjande genom inköp af skogsmark för statens räkning, af hvilka utlåtanden endast det förstnämnda ännu inkommit, hvarjemte Riksdagens i öfrigt anmälda beslut blifvit med deraf föranledda nödiga föreskrifter delgifna Statskontoret och andra vederbörande embetsmyndigheter till kännedom och efterrättelse.

65:o af den 21 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Nionde Hufvudtitel. (53.)

Denna skrifvelse har den 6 påföljde Juni blifvit i underdånighet anmäld; dervid Kongl. Maj:t beslutat, att dels skrifvelsens innehåll borde meddelas Statskontoret och öfriga vederbörande myndigheter till kännedom och efterrättelse, samt dels resolutioner utfärdas för de personer, hvilka, på sätt i skrifvelsen omförmäldes, fått sig pensioner beviljade.

66:o af den 22 Maj, angående förvaltningen af skogar, tillhörande militieboställen, som för löningsfondernas räkning utarrenderas. (57.)

Riksdagens, i enlighet med Kongl. Maj:ts nådiga förslag, i denna skrifvelse meddelade beslut har den 6 sistlidne Juni blifvit delgifvet Landtförsvars-departementet och Skogsstyrelsen.

67:o af den 22 Maj, i fråga om värmelednings införande uti det nya Posthuset i Stockholm. (55.)

Riksdagens i denna skrifvelse fattade beslut har den 6 sistlidne Juni blifvit meddeladt General-poststyrelsen till kännedom och efterrättelse.

68:o af den 22 Maj, angående förvaltningen af statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar. (56.)

Med anledning af Riksdagens i förevarande skrifvelse anmälda beslut, har Kongl. Maj:t den 30 samma månad låtit utfärda nådig förordning angående dessa skogars ställande under Skogsstyrelsens förvaltning samt anbefalt Kommers-kollegium att dem rörande kartor och beskrifningar till bemälda styrelse öfverlemna.

69:o af den 23 Maj, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaladt statsbidrag. (69.)

Sedan Direktionen för nämnda stenkolsverk afgifvit infordradt yttrande i anledning af denna Riksdagens skrifvelse samt Kongl. Maj:t derefter under den 11 sistlidne Augusti funnit godt meddela Justitie-kanslers-embetet befallning att vidtaga de lagliga åtgärder, som af samma skrifvelse kunde påkallas, så har bemälda embete den 3 innevarande månad inkommit med underdånig anmälan i frågan, som för närvarande är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende.

70:o af den 22 Maj, angående afstående till förmån för Utvängstorps socken af Kronans rätt till ett dana-arf. (72.)

Riksdagens härom fattade beslut har den 6 påföljde Juni blifvit meddeladt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Skaraborgs län till egen efterrättelse och vederbörandes förständigande.

71:o af den 23 Maj, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret. (83.) Hvilken skrifvelse blifvit vid föredragning inför Kongl. Maj:t den 6 påföljde Juni, såsom ej föranledande någon åtgärd, lagd till handlingarne.

72:o af den 24 Maj, angående beräkningen af Statsverkets inkomster. (86.)

Enligt nådigt beslut af den 6 påföljde Juni har innehållet af denna skrifvelse blifvit meddeladt Statskontoret till kännedom och efterrättelse.

73:o af den 25 Maj, med ny Riksstat. (99.)

Denna stat har den 6 påföljde Juni blifvit Statskontoret för kännedom och efterrättelse tillståld.

74:o af den 21 Maj, angående stämpelpappers-afgiften. (62.)

Om Riksdagens enligt denna skrivelse fattade beslut, att nu gällande stämpelpappers-förordning skall fortfara att lända till efterrättelse till slutet af det år, under hvars förlopp ny stämpelpappersbevilning varder af Riksdagen faststæld, har Kongl. Maj:t den 6 sistlidne Juni låtit utfärda nådig Kungörelse.

75:o af den 21 Maj, angående tullbevillningen. (64.)

I anledning här af har Kongl. Maj:t, efter inhemtande af Kommers-kollegii och General-tullstyrelsens utlåtande, den 2 sistlidne September låtit utfärda ny tulltaxa.

76:o af den 22 Maj, om antagande af förslag till förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket. (65.)

Med godkännande af de utaf Riksdagen enligt förevarande skrivelse vidtagna ändringar i berörda förslag till förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket, har Kongl. Maj:t den 30 sistlidne Maj låtit utfärda dels nådig förordning i ämnet, dels ock ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikanterna enligt af särskilda komiterade deröfver upprättadt förslag; och har Kongl. Maj:t jemväl under samma dag meddelat nådigt beslut om inrättande under Finans-departementet af en gemensam byrå för kontrollen å bränvinsförfattningarnes tillämpning samt öfverinseendet öfver hvitbetssockertillverkningen, under benämning: Byrån för kontroll å tillverkningsafgifter.

77:o af den 23 Maj, angående dels införande af bevillningstaxering i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, dels förslag till förordning om skattläggningsmethod för samma lappmarker. (81.)

Vid föredragning af denna skrivelse den 30 sistlidne Maj har Kongl. Maj:t, med godkännande af hvad Riksdagen beslutat angående beloppet af hemmansräntan inom nämnda lappmarker, i nåder utfärdat dels kungörelser om bevillningstaxerings införande i lappmarkerna samt om nedsättning af hemmansräntan derstädes, dels äfven förordning angående skattläggningsmethod för samma lappmarker; hvarjemte Kongl. Maj:t den 3 sistlidne Oktober, efter inhemtande af Kyrkomötets på nådig framställning meddelade beslut, genom utfärdad kungörelse förklarar stadgandet om bevillningstaxerings införande i lappmarkerna tillämpligt jemväl å personer, anställda vid Ecklesiastikverket derstädes.

78:o af den 24 Maj, angående åtgärder för bevakande af statens rätt och fördel i afseende å de egendomar i Norrbottens län, hvilka benämnas »Gellivaraverken.» (85.)

I anledning af denna Riksdagens skrivelse har Kongl. Maj:t den 11 Juni infordrat Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Norrbottens län underdåniga utlåtande, hvilket ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

79:o af den 24 Maj, angående allmänna bevillningen. (96.)

Med anledning häraf har Kongl. Maj:t den 17 sistlidne Oktober låtit utfärda ny bevillningsstadga att lända till efterrättelse från och med nästkommande år.

80:o af den 23 Maj, med reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning. (79.)
Under den 18 Juli har i anledning häraf allmän kungörelse blifvit i nåder utfärdad.

81:o af den 24 Maj, om antagande af ett nytt myntsystem samt om åvägabringande af myntkonvention med Danmark. (97.)

Med anledning af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t, med förklarande att från Sveriges sida hinder icke mötte för ratifikation af den med Danmark den 27 i nämnda månad afslutade myntkonvention, den 30 i samma månad dels uppdragit åt Herr Stats-ministern för Utrikes-ärendena att om berörda ratifikation föranstalta, dels, i enlighet med de af Riksdagen i Kongl. Maj:ts förslag beslutade ändringar, låtit utfärda lagar om Rikets mynt samt om öfvergången till det nya myntsystemet.

82:o af den 24 Maj, angående gjord framställning i fråga om grundskatterna och Indelningsverket. (74.)

Med anledning häraf har Kongl. Maj:t den 26 September förordnat Kammar-rådet F. A. Anderson att såsom särskildt biträde i Finans-departementet afgifva yttrande och förslag, huruledes grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären med deraf föranledda kostnader må, på sätt Riksdagen föreslagit, kunna efter hand afskrifvas.

83:o af den 23 Maj, i fråga om tillåtelse för utländing att bedrifva skogsafverkning inom Riket utan förening med eganderätt af jord. (78.)

Vid föredragning häraf den 8 påföljde Juli har Kongl. Maj:t anbefalt Skogsstyrelsen att öfver Riksdagens berörda framställning inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket ännu afvaktas.

Stockholm den 23 December 1873.

Henric Lovén.

7:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

84:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 21 Maj, angående kurhusafgiftens upphörande och ersättande med en personlig sjukvårdsafgift. (63.)

Efter att häröfver hafva inhemtat Sundhets-kollegii underdåniga utlåtande, har Kongl. Maj:t den 26 Augusti 1873 låtit utfärda nådig kungörelse i ämnet.

85:o af den 22 Maj, angående ändringar i Kongl. Förordningen och Reglementet för Folkskolelärares pensionsinrättning. (66.)

Kongl. Maj:t har den 27 Maj 1873 häröfver infortrat Direktionens öfver Folkskolelärares pensionsinrättning underdåniga utlåtande, hvilket den 17 påföljande November inkommit.

86:o af den 22 Maj, angående utvidgning af hospitalsvården i riket. (76.)

Häröfver har Kongl. Maj:t den 30 Maj 1873 infortrat Serafimer-ordens-gillet's underdåniga utlåtande, hvilket den 2 påföljande December till Kongl. Maj:t inkommit.

87:o af samma dag, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotionden, som af församlingarne utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)

Den 30 Maj 1873 har Kongl. Maj:t anbefalt Kammar-kollegium och Statskontoret att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

88:o af samma dag, angående inrättande af elementarskolor för qvinlig ungdom. (77.)

Kongl. Maj:t har den 31 December 1873 beslutat till Riksdagen aflåta nådig Proposition i detta ämne.

89:o af den 24 Maj, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel. (52.)

Kongl. Maj:t har den 30 Maj 1873 aflåtit nådig skrivelse i ämnet till Statskontoret och öfrige vederbörande.

90:o af samma dag, angående åtgärder för afskaffande af de s. k. säljbara apoteksprivilegierna. (88.)

Kongl. Maj:t har den 9 September 1873 i detta ärende fattat nådigt beslut.

91:o af samma dag, angående anslag för ordnande af Konung Carl XV:s till Staten testamenterade samlingar och till inköp af boksamlingen. (70.)

Den 6 Juni 1873 har Kongl. Maj:t detta ärende afgjort.

92:o af samma dag, angående förändrad anordning i vissa delar af elementarläroverken. (84.)

Kongl. Maj:t har den 6 Juni 1873 afgjort vissa delar af detta ärende och den 31 påföljande December förordnat, att nådig Proposition i andra delar skall till nästblifvande Riksdag aflåtas.

Stockholm af Kongl. Ecklesiastik-departementets Registrators-Kontor den 8 Januari 1874.

Ex officio

F. A. Westerling.

Förteckning öfver de i förestående uppgifter intagna, genom Riksdagens år 1873 aflåtna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka vid utgången af år 1873 i sin helhet eller till någon del icke hos Kongl. Maj:t förevarit till slutligt afgörande.

Kongl. Justitie-departementet.

- 9:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 23 Maj 1873, om förändringar i de vid meddelande af tillåtelse för utländing att här i Riket förvärfva och besitta fast egendom eller idka bergsbruk m. m. hittills följda grundsatser. (78.)
 14:o af den 24 Maj 1873, angående dels unga förbrytares insättande i förbättringsanstalter och dels införande af det s. k. progressiva fängelsesystemet. (92.)

Kongl. Landtförsvars-departementet.

- 23:o af den 24 Maj 1873, i anledning af gjorda framställningar i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)

Kongl. Civil-departementet.

- 30:o af den 19 April 1873, angående medgifvet tillstånd för vederbörande låntagare att få bibehålla och i stadgad ordning återgälda beviljad statslån för uttappning af sjön Wesan i Blekinge län. (21.)
 31:o af den 19 April 1873, angående indragning af åtskilliga till utgående från manufakturmedlen anvisade anslag. (22.)
 32:o af den 19 April 1873, angående förändring i föreskrifterna rörande premier för inom Wester-Norrlands län tillverkade lärfter. (23.)
 46:o af den 24 Maj 1873, angående åstadkommande af en kommunal Finansstatistik för riket. (94.)
 47:o af den 24 Maj 1873, angående rättighet för kronofogde att vid indrifning af resterande kommunalutskylder anlita fjerdingsman. (95.)

Kongl. Finans-departementet.

- 64:o af den 22 Maj 1873, angående regleringen af utgifterna under Sjunde Hufvudtiteln, (51) i hvad samma skrifvelse afser *dels* åtgärders vidtagande för

- jordeboksarbetets afslutande inom en icke alltför aflägsen tid *och dels* skogshushållningens befrämjande genom inköp af skogsmark för statens räkning.
- 69:o af den 23 Maj 1873, angående ett Höganäs stenkolsverk beviljadt och från Statskontoret utbetaldt statsbidrag. (69.)
- 78:o af den 24 Maj 1873, angående åtgärder för bevakande af Statens rätt och fördel i afseende å de egendommar i Norrbottens län, hvilka benämnas »Gelli-varaverken». (85.)
- 82:o af den 24 Maj 1873, angående gjord framställning i fråga om grundskatterna och indelningsverket. (74.)
- 83:o af den 23 Maj 1873, i fråga om tillåtelse för utländing att bedrifva skogsafverkning inom riket utan förening med eganderätt af jord. (78.)

Kongl. Ecklesiastik-departementet.

- 85:o af den 22 Maj 1873, angående ändringar i Kongl. Förordningen och Reglementet för Folkskolelärarnes pensionsinrättning. (66.)
- 86:o af den 22 Maj 1873, angående utvidgning af hospitalsvården i riket. (76.)
- 87:o af den 22 Maj 1873, angående omsättning i penningar af den andel utaf kyrkotioden, som af församlingarne utgöres dels till kyrkorna och dels till akademier eller andra stiftelser. (71.)
-

II.

Förteckning å sådana genom de senaste Riksdagarnes till Kongl. Maj:t aflättna underdåniga skrivelser anhängiggjorda ärenden, hvilka i Justitie-Ombudsmannens till nästlidna Riksdag afgifna embetsberättelse finnas upptagna såsom i sin helhet eller till någon del hos Kongl. Maj:t oafgjorda; äfvensom uppgifter å de åtgärder, hvilka sedermera blifvit med dem vidtagna.

1:o Kongl. Justitie-departementet.

- 1:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 28 Februari 1858, i fråga om lag till ordnande af Notarii Publici befattningar. (225.)
 Ärendet har ännu ej till slutligt afgörande förekommit.
- 2:o af den 11 Augusti 1860, i fråga om föreskrift till betryggande af besittningsrätt till fast egendom och af in-tecknings-säkerhet. (105.)
 Kongl. Maj:t har den 22 Februari 1873 förklaradt sig icke kunna på det af utsedde Komiterade utarbetade förslag till lag om inskrifning i fastighetsbok grunda en framställning till Riksdagen om antagande af ny lag i förevarande ämne; hvarom underrättelse blifvit Riksdagen meddelad.
- 3:o af den 11 Augusti 1860, angående införands af s. k. tjenstehjonsböcker i stället för nu brukliga orlofsedlar. (110.)
 1860 den 2 November inför Kongl. Maj:t i Statrådet anmäld och beror ärendet fortfarande på Kongl. Maj:ts vidare pröfning.
- 4:o af den 26 Oktober 1860, angående revision och ändring uti gällande lag och författningar rörande utsökningsärenden. (144.)
 Lagbyrån är sysselsatt med frågan om ändring uti förevarande lagstiftning.
- 5:o af den 14 Mars 1863, angående utarbetande af förslag till ny lag rörande vattenrätten. (57.)
 Detta ärende har sedan sist afgifna förteckning icke undergått vidare behandling.

6:o af den 11 November 1863, angående upprättande af förslag om organisation af Domkapitlet. (155).

Komitén för ombesörjande af en revision af 1686 års Kyrkolag, hvars underdåniga utlåtande öfver Riksdagens skrifvelse infortrats, har ännu ej dermed inkommit.

7:o af den 19 Juni 1866, angående föreskrifter rörande ersättningar i händelse af olycksfall vid jernvägstrafiken. (90.)

Frågan beror på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

8:o af den 20 Juni 1866, angående föreslagen ändring i gällande stadganden om skyldighet att deltaga i kyrkobyggnad. (108.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut i ämnet afvaktas.

9:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 12 Maj 1868, angående indragning till Statsverket af de åt civila embets- och tjenstemän upplåtna boställen. (71.)

Kongl. Maj:t, som den 16 sistlidne Augusti i nåder uppdragit åt en Komité att utarbete förslag till ny reglering af Härads höfdingarnes löneförmåner, har anbefalt Komitén att dervid taga Riksdagens framställning under öfvervägande.

10:o af den 13 Maj 1868, angående väckt fråga om upphörande af sportel-aflöning m. m. (83.)

Den under förra punkten omförmälda Komité har erhållit nådig befallning att vid utarbetande af Komiténs förslag tillse, haruvida de af Riksdagen i denna skrifvelse angifna grunder dervid borde komma i tillämpning.

11:o af den 15 Maj 1868, angående väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden. (89.)

Sedan ett förslag till Förordning angående förändrade bestämmelser i afseende å behandlingen och fullföljden af vissa hittills i administrativ väg handlagda mål blifvit utarbetadt, har Högsta Domstolen deröfver afgifvit infortradt utlåtande, och är frågan beroende på Kongl. Maj:ts vidare beslut.

12:o af den 13 Maj 1869, om ändring i gällande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom. (87.)

Frågan afvaktar Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

13:o af den 3 Maj 1871, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående antagande af en författning rörande Lapparne i de förenade Konungarikena Sverige och Norge. (20.)

Efter det underdåniga utlåtanden från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens och Norrbottens Län inkommit, har Kongl. Maj:t, som funnit det vara af vigt att i Norska lagstiftningen förfarne ombud antoges för att i Norge meddela de Svenska Lapparne råd och biträde vid de tvister och rättegångar, som kunna uppstå emellan dem och den jordbrukande befolkningen i nämnda rike, bemyndigat Kongl. Maj:ts bemälda Befallningshafvande att antaga sådana ombud; och äro för ändamålet erforderliga medel ställda till Kongl. Maj:s Befallningshafvandes disposition, äfvensom föreskrifter meddelats om vidden och beskaffenheten af ombudens förpligtelser.

14:o af den 17 Maj 1871, angående ändring i lagens stadgande om mannens målsmansrätt öfver hustrun. (68.)

Kongl. Maj:ts nådiga beslut i ämnet afvaktas.

15:o af den 15 Maj 1872, angående ändring i gällande stadganden rörande socknemännens inbördes skyldighet att deltaga i prestgårds-byggnad. (84.)

Frågan är fortfarande beroende på Kongl. Maj:s nådiga pröfning.

Stockholm den 23 December 1873.

Ex officio

C. F. W. Lanberg.

2:o Kongl. Utrikes-departementet.

16:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 6 Maj 1868, angående åtgärders vidtagande för att afhända Svenska Staten ön St Barthelemy. (47.)

Hinder har fortfarande mött för ärendets slutliga föredragning, enär de i ämnet inledda underhandlingarne ännu icke medfört något resultat*).

3:o Kongl. Landtförsvars-departementet.

17:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 15 September 1860, angående ifrågasatt förändring i Militie-Boställsordningen. (126.)

Det från vederbörande Embetsverk infordrade förslag till ny Militie Boställsordning har ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

18:o af den 5 Oktober 1860, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Fjerde Hufvudtitel. (146.)

De förslag dels till förnyad Förordning, huru förhållas skall vid besigtningar och öfverbesigtningar, då varor eller färdiga arbeten för Landt- eller Sjöförsvarets behof efter kontrakt levereras, och dels till reglemente, hvarefter vederbörande vid kronouktioner för Landt- och Sjöförsvaret hafva sig att rätta, hvilka, enligt Kongl. Maj:ts den 19 Juni 1866 fattade beslut, skola af Armeförvaltningen och Förvaltningen af Sjöärendena upprättas, hafva ännu icke blifvit af dessa embetsverk afgifna.

19:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upplåtelse till Landskrona stad af Kronan tillhörig jord derstädes.

Denna uppgift grundar sig på meddelande från Hans Excellens Herr Utrikes-Stats-Ministern i embetsskrifvelse af den 16 December 1873.

Hvilar i afvaktan på slutligt afgörande af frågan rörande exercisplats för Artilleridetachmentet i Landskrona.

20:o af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden. (89.)

Hvilar, i hvad Landtförsvars-departementet rör, enligt nådigt beslut den 6 November 1868.

21:o af den 8 Maj 1872, angående upplåtelse af en del utaf bastionen Drottningen jemte Kronan tillhörig mark i Christianstad för anläggning af en vattenledning. (55.)

Sedan det från Stadsfullmäktige i Christianstad i anledning af denna skrifvelse infortrade yttrande inkommit samt vederbörande embetsmyndigheter derefter blifvit hörde, har Kongl. Maj:t under den 4 April 1873 förordnat om upplåtelse, på derför bestämda vilkor, af den ifrågavarande delen utaf bastionen Drottningen med deri befintliga kasematter, att af staden Christianstad, så länge vattenledningen derstädes vidmakthålles, för ändamålet afgiftsfritt begagnas; hvarvid den vattenförbrukningsafgift, som årligen bör erläggas för Kronans samtliga egendommar i staden samt der förlagd militärtrupp och hästar, bestämdes till 1,500 Rdr.

Stockholm den 31 December 1873.

Alfred Sjöberg.

4:o Kongl. Sjöförsvars-departementet.

22:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 14 April 1866, angående utarbetande af förslag till ny fördelning af städernas båtsmanshåll. (44.)

Ärendet har sedan sednast afgifna förteckning icke undergått någon handläggning.

23:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 13 Maj 1868, angående befrielse för vissa fartyg att vid utklarering till utrikes ort taga lots och erlägga lotspenningar. (62.)

24:o af den 10 Maj 1869, angående befrielse för fartyg och båtar af viss drägtighet att vid ingäendet taga lots och erlägga lotspenningar. (54.)

Det i anledning af dessa skrivelser utarbetade förslag till ny förordning angående lots- och fyrinrättningen i riket har, tillika med Förvaltningens af Sjöärendena och Kommers-Kollegii deröfver afgifna utlåtande, blifvit, på grund af nådigt beslut den 21 Juni 1872 öfverlemnadt till särskilde Komiterade med uppdrag att, under ledning af Chefen för Sjöförsvars-departementet, uppgöra förslag i vissa dessa ärenden rörande frågor.

25:o af den 15 Maj 1868, angående väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden. (89.)

Bil. till Just.-Ombudsmannens Embets-Berättelse till 1874 års Riksdag.

Inom Justitie-departementet är uppgjort förslag till författning i ämnet, om behandling hvaraf den från nämnda Departement till Riksdagens Justitie-Ombudsman afgående redogörelse lemnar närmare upplysning.

26:o af den 17 Maj 1871, i fråga om åtgärder för en förenklad anordning af göromålen i de till Statsförvaltningen hörande embetsverk och myndigheter. (69.) I likhet med hvad sist afgifna förteckning öfver detta ärende innehåller, är detsamma fortfarande beroende på underdånig föredragning.

Stockholm den 31 December 1873.

C. Nordenfalk.

5:o Kongl. Civil-departementet.

27:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 28 Januari 1860, i anledning af väckta förslag om nya byggnadslagar. (22.)
Har icke ännu förevarit till slutlig behandling.

28:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 12 Maj 1868, i fråga om indragning till Statsverket af de åt civila embets- och tjänstemän upplåte boställen. (71.) Sedan Kommerce-Kollegium under den 7 Augusti 1873, i sammanhang med utlåtande i frågan om indragning eller minskning i antalet af Bergmästaretjänsterne, inkommit med yttrande angående indragning af bergstatsboställena, kommer nu denna fråga under pröfning, gemensamt med den förra, vid afgifvandet af propositionen till nästa Riksdag om Statsverkets tillstånd och behof. I anledning af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse i öfrigt, så vidt den tillhör Civil-departementets handläggning, har, vid uppkomna ledigheter af Kronofogde- och Häradsskrifvaretjänster, hvarmed boställen varit förenade, sedan den 18 sistlidne April förordnats om samma boställens indragning, enär genom sådan indragning, der den utan förnärmande af enskildes rätt kunde ske, genomförandet af förestående reglering af Landtstatens löner skulle underlättas; hvaremot Länsmansboställens indragning ansetts tillsvidare böra bere på pröfning af derom skeende ansökningar.

29:o af den 15 Maj 1868, i anledning af väckt fråga om den s. k. administrativa domsrättens upphörande och förvaltningens förenkling i vissa hänseenden. (89.) Inom Justitie-departementet är uppgjort förslag till författning i ämnet, om behandlingen hvaraf den från nämnda departement till Riksdagens Justitie-ombudsman afgående redogörelse lemnar närmare upplysning.

30:o af den 11 Maj 1869, om ändring af gällande föreskrifter rörande skyldigheten att hålla allmänna vägarne i färbart stånd vintertiden. (67.)
Har ännu icke till slutlig behandling förevarit.

31:o af den 9 Maj 1870, angående regleringen af Sjette Hufvudtiteln, hvad beträffar framställningen om indragning eller minskning i antalet af Bergmästarejtjensterna. (39.)

Sedan Kommerce-Kollegii den 31 December 1872 afgifna utlatande i ämnet den 7 sistlidne Augusti till Kongl. Maj:t inkommit, blifver nu denna Riksdagens framställning föremål för nådig pröfning vid afgifvandet af propositionen till nästa Riksdag angående Statsverkets tillstånd och behof.

32:o af den 13 April 1872, angående undersökning af vattendragen inom Norrbottens län, i och för tillgodogörandet af Statens skogstillgångar. (18.)

Efter det de från vederbörande, på sätt i förlidna års redogörelse uppgafs, infortrade utlåtanden inkommit, och jemväl Styrelsen för Allmänna Väg- och Vattenbyggnader blifvit i ämnet hörd, har Kongl. Maj:t den 7 Februari 1873 förordnat, att undersökningar för det uti Riksdagens skrifvelse omförmälda ändamål skulle å alla inom Norrbottens län befintliga vattendrag, som kunde ifrågakomma att begagnas till flottleder, verkställas med ledning af hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Länet föreslagit, samt planer och kostnadsförslag för åstadkommande af ändamålsenliga flottledsbyggnader och rensningar upprättas af två sakkunniga personer, hvilka borde förordnas af skogsstyrelsen, som jemväl hade att öfvervaka verkställigheten af hvad sålunda blifvit föreskrifvet, samt, i den mån undersökningar hanne verkställas och planer upprättas, till Kongl. Maj:t afgifva underdånigt förslag om lämpligaste sättet att åstadkomma flottledsbyggnader och rensningar.

33:o af den 24 April 1872, om ändring i Kongl. Förordningen den 7 December 1866, angående vilkoren för försäljning till förtäring på stället af vin, öl, kaffe eller andra icke spirituösa drycker. (31.)

1873 den 22 Februari är nådig Kungörelse i detta ämne utfärdad.

34:o af den 11 Maj 1872, angående reglering af utgifterna under Riksstatens Sjette Hufvudtitel (14), så vidt angår 8:de och 16:de punkterna deruti.

Sedan vederbörandes yttrande inkommit i anledning af Riksdagens, enligt förstnämnde punkt, fästade vilkor vid beviljandet af 100,000 Riksdaler till bestridande af kostnaderna för utvidgningen af Malmö station, att nemligen det för utvidgningen behöfliga utrymmet inom Malmö hamns område kostnadsfritt till Staten afträddes, och Kongl. Maj:t funnit detta vilkor numera vara uppfyllt, bemyndigades den 7 Februari innevarande år Styrelsen för Statens Jernvägstrafik att företaga de erforderliga arbetena för barngårdens utvidgning.

Efter inhemtande af Kommerce-Kollegii särskilda utlåtanden, i anledning af Riksdagens i 16:de punkten anmälda beslut om medels anvisande till understöd för industriidkares med fleres besök vid konst- och industriutställningen i Wien 1873, har Kongl. Maj:t den 25 sistlidne April *dels* förordnat, enligt vederbörandes förslag, om ordnande af en Svensk byrå vid utställningen till svenska industriidkares och arbetares tjänst genom svenska Kommissariens försorg samt anbefalt Stats-Kontoret att det för detta ändamål anvisade beloppet, 10,000 Riksdaler, utbetalas till Kommerce-Kollegium, för att Kommissarien tillhandahållas, — *dels ock* fördelat de till reseunderstöd för expositionens besökande

afsedda 20,000 Riksdaler mellan 51 personer med dels 500, dels 400 och dels 300 Riksdaler till hvardera, under vissa föreskrifna villkor.

35:o af den 14 Maj 1872, angående förändringar i villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin (77), hvad angår begärda ändringen i 12 § af Förordningen om *försäljning* af bränvin m. m., beträffande den åtskilliga gästgifverier å landet tillerkända särskilda utskänkingsrätt.

Sedan Kammar-Kollegium med vederbörandes yttranden och eget underdånigt utlåtande af den 21 Mars 1873 inkommit, förevar denna fråga till slutlig behandling den 26 sistlidne Augusti vid utfärdandet af den förnyade Förordningen om bränvins försäljning, och blef Riksdagens framställning hufvudsakligen bifallen.

Stoskholm den 23 December 1873.

C. A. Sjöcrona.

6:o Kongl. Finans-departementet.

36:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 20 Juni 1860, i fråga om antagande öfver hela Riket af mantalet såsom enhet vid skatteberäkningar och reducerande af mantalsbråken till decimalbråk. (76.)

Detta mål, i hvilket på nådig befallning Kammar-kollegium och Landtmäteri-kontoret afgifvit särskilda underdåniga utlåtanden, är fortfarande beroende på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

37:o af den 5 Oktober 1860, i fråga om den år 1859 verkställda revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning. (136.)

Sedan vederbörandes underdåniga utlåtanden och förklaringar inkommit i anledning af Rikets Ständers genom denna skrifvelse gjorda underdåniga framställning om utfärdande af nytt reglemente för mynt- och kontrollverken äfvensom ny kontrollstadga, så har Kongl. Maj:t den 30 sistlidne Maj, i anledning af då utfärdade lagar om Rikets mynt samt om öfvergången till ett nytt myntsystem, anbefalt Öfver-direktören för mynt- och kontrollverken att, bland annat, afgifva underdånigt utlåtande och förslag till de nya föreskrifter för myntverket rörande probering, justering o. s. v. som tilläfventyrs kunde finnas vara af den nya lagstiftningen påkallade; varande detta utlåtande och förslag ännu ej till Kongl. Maj:t inkommet.

38:o af den 26 Mars 1863, i anledning af de under åren 1860 och 1861 verkställda revisioner af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning under åren 1858 och 1859. (61.)

Det i anledning af Rikets Ständers förevarande skrifvelse uppgjorda förslag till nytt afskrifningsreglemente är fortfarande på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

39:o af den 25 Juli 1863, i anledning af väckt fråga om närmare bestämmelser i afseende på erhållande af skatterätt a krononybyggen. (109.)

Uti detta ärende har Kongl. Maj:t den 6 Juni innevarande år uppdragit åt Revisionssekreteraren E. Poignant att företaga en resa till Norrbotten och besöka Arvidsjaur, Jockmoeck och Gellivara lappmarkssocknar i ändamål att angående dervarande förhållanden inhemta de närmare upplysningar, som kunde tjena till ledning vid uppgörande af den ifrågakvarande stadgan rörande nybygges-väsendet jemte dermed sammanhängande ärenden.

40:o af den 21 November 1863, angående fribrefsrätt för Pastors-embetena i Riket. (171.)

Har i följd af Kongl. Maj:ts beslut om upphörande af all fribrefsrätt förfallit.

41:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 2 Maj 1868, angående upphörande af arrendet utaf Sala silfververk m. m. (37.)

I detta mål äro Kammar- och Kommers-kollegium genom nådiga beslut den 22 Maj 1868 och den 2 Augusti 1871 anbefalda att efter bergslagsintressenternas hörande inkomma med underdånigt utlåtande, hvilket ännu afvaktas.

42:o af den 9 Maj 1868, i fråga om förnyade stadganden rörande Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden. (52.)

Sedan såväl Kommers-kollegium och General-tullstyrelsen som Kongl. Norska Regeringen blifvit hörda, har Kongl. Maj:t den 19 innevarande månad, med godkännande af ett uppgjort förslag till Ny Förordning angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfarts förhållanden, beslutat att till Riksdagen och Stortinget aflåta nådiga Propositioner i ämnet.

43:o af den 3 April 1869, angående kronobrefbäringens skiljande från jordbruket m. m. (25.)

I anledning af Riksdagens i denna skrifvelse gjorda framställning har Kongl. Maj:t, efter vederbörande embetsmyndigheters hörande, till innevarande års Riksdag aflåtit nådig Proposition om kronobrefbäringens upphörande med utgången af innevarande år, hvilken Proposition föranledt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 3 sistlidne Maj.

44:o af den 7 Maj 1869, i fråga om ett nytt mynts-system, grundadt på guld. (48.)

I anledning af denna skrifvelse har Kongl. Maj:t till Riksdagen i ämnet aflåtit nådig Proposition, som föranledt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 24 Maj 1873.

45:o af den 11 Maj 1869, angående beskattningen och tillverkningen af hvitbetssocker inom landet. (58.)

Sedan Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, aflåtit nådig Proposition till Riksdagen om autagande af förslag till förordning om beskattning af hvitbetssocker-tillverkningen i Riket, har nämnda Proposition föranledt Riksdagens underdåniga skrifvelse i ämnet den 22 sistlidne Maj.

46:o af den 13 Maj, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (78.)

Sedan det i anledning af denna skrifvelse från Öfver-direktören vid mynt- och kontroll-verken infordrade utlatande öfver Riksdagens anhållan, att exemplar af de vid myntverket präglade mynt och medaljer skulle utlemnas till sådana större Institutioner, som vore för allmänheten tillgängliga, till Kongl. Maj:t inkommit, har Kongl. Maj:t den 19 innevarande månad låtit detta ärende sig föredragas och dervid icke funnit skäl att till Riksdagens berörda anhållan lemna nådigt bifall.

47:o af den 10 Maj 1871, angående år 1870 verkställd revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1868. (32.)

De beträffande af Riksdagen i denna skrifvelse väckta frågor om vidtagande af sådana åtgärder, att dels allmänna medel icke af någon embetsmyndighet hädanefter finge, utom i fall af tvingande omständigheter, såsom förskott utanordnas och dels en tidigare avslutning och revision af allmänna räkenskaper måtte ega rum, från Statskontoret och Kammar-rätten infordrade utlåtanden hafva ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

48:o af den 10 Maj 1871, angående regleringen af utgifterna under Riksstatusens Sjunde Hufvudtitel. (43.)

I anledning af Riksdagens i denna skrifvelse anmälda beslut om upphörande vid 1871 års utgång af Statsverkets magasins- och brödbakningsrörelse i landsorterna med hvad dermed egde sammanhang, har Kongl. Maj:t, i enlighet med det af Riksdagen lemnade bemyndigande, dels den 28 December 1872 och dels den 28 Februari och den 14 November 1873 meddelat beslut angående dispositionen af de kronans magasins- och bageri-byggnader i landsorterna, som icke redan voro vid föregående berättelses afgifvande disponerade.

49:o af den 17 Maj 1871, angående regleringen af utgifterna under Riksstatusens Nionde Hufvudtitel. (50.)

Sedan, i fråga om Riksdagens i denna skrifvelse gjorda framställning rörande all tjänstemanna-pensionerings öfverlemnande till Civil-statens pensions-inrättning, Civil-statens fullmäktige afgifvit underdånigt utlatande samt pensions-inrättningens Direktion sig yttrat, har Kongl. Maj:t till innevarande års Riksdag åtlåtit nådig Proposition i ämnet, hvilken föranlett Riksdagens svar i underdånig skrifvelse af den 21 Maj innevarande år.

50:o af den 24 Mars 1871, angående omarbetande af Kongl. Förordningen om mantals- och skattskrifningars förrättande. (6.)

Sedan den för utredning af detta ärende tillsatta Komité afgifvit underdånigt betänkande i ämnet, har Kongl. Maj:t den 18 sistlidna April anbefalt Kammar-rätten att efter Länsstyrelsernas och Konsistoriernas hörande deröfver afgifva underdånigt utlatande, hvilket ännu ej inkommit.

51:o af den 18 Maj 1871, angående stämpelpappersafgiften. (75.)

Sedan, i anledning af Riksdagens i denna skrifvelse framställda begäran om utredning af vissa stämpelpappers-afgifters belopp under de senaste åren, Rikets samtliga Hofrätter inkommit med uppgifter angående beloppen af nämnde afgifter åren 1866—70 för handlingar, som ingifvits till de under dem lydande Domstolar, så har Kongl. Maj:t den 30

Januari innevarande år befalt. att samma uppgifter borde till Riksdagens Bevillings-Utskott öfverlemnas.

52:o af den 8 Maj 1872, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel. (15.)

Sedan, beträffande Riksdagens i denna skrifvelse gjorda framställning att, vid uppgörande af förslag till normalstater för Post- och Telegrafverken, aflöningsförmånernas särskiljande i lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg borde tillämpas äfven för de vid nämnda Verks Styrelser anställda tjänstemän, har, sedan med iakttagande häraf förslag till 1874 års utgiftsstaten för nämnda Verk till Kongl. Maj:t inkommit, nådiga Propositioner blifvit i ämnet aflåtna och af Riksdagen besvarats i dess underdåniga skrifvelse angående Sjunde Hufvudtiteln den 22 Maj 1873.

53:o af den 8 Maj 1872, angående den år 1871 verkställda revision af Statsverkets m. fl. allmänna fonders förvaltning år 1869. (53.)

Vidkommande Riksdagens i denna skrifvelse gjorda framställning rörande ifrågasatt meddelande af föreskrift om insättande i Bankinrättning af allmänna Verks och Inrättningskontanta och för löpande utgifter ej behöfliga behållningar, har, sedan Statskontoret med utlåtande inkommit, Kongl. Maj:t vid föredragning af detta ärende den 26 Augusti innevarande år meddelat allmän föreskrift i ämnet.

54:o af den 8 Maj 1872, angående upphörande af hofveriskyldigheten till Kungsgårdar och Militieboställen i Skåne. (54.)

I anledning af Riksdagens förevarande skrifvelse har Kongl. Maj:t den 24 Maj 1872 infortrat Kammar-kollegii och Arméförvaltningens underdåniga utlåtande, hvilket ännu ej till Kongl. Maj:t inkommit.

55:o af den 10 Maj 1872, angående förberedande undersökningar rörande Kongl. Hofstallets förflyttning samt uppförande å Helgeandsholmen af nytt Riksdags-hus m. m. (57.)

Sedan, med anledning af ett utaf Öfverintendents-embetet afgifvet förslag till förflyttning af nämnda stall till Artilleriplanen å Ladugårdslandet, Kongl. Maj:t infortrat Stockholms Stadsfullmäktiges yttrande i fråga om de vilkor, hvarunder Staden kunde vara villig att för ändamålet till Kronan öfverlåta sin rätt till tomterna N:ris 5, 6, 7 & 8 i kvarteret Bodarne söder om berörda plan, så hafva i häröfver afgifvet utlåtande bemälda Fullmäktige förklarar sig beredvillige att, under vissa vilkor, afstå för stallanläggningen erforderliga delar af nämnda tomter jemte derinvid belägna del af Kaptensgatan; och har Kongl. Maj:t, vid föredragning derefter af ärendet den 31 sistlidne Oktober, anbefalt Öfverintendents-embetet att uppgöra ritnings- och kostnadsförslag till ifrågavarande stallbyggnader.

56:o af den 30 April 1872, i fråga om kommunalförfattningarnes tillämpning i Norrbottens och Westerbottens län. (43.)

Sedan dels Lappmarksbefolkningarne dels ock vederbörande myndigheter inom nämnda län blifvit hörde, har Kongl. Maj:t den 30 Januari innevarande år aflåtit särskilda nådiga Propositioner till Riksdagen ej mindre om införande af bevillingstaxering i Westerbott-

tens och Norrbottens läns lappmarker, än äfven angående utfärdande af förordning om skattläggningsmethod för samma lappmarker, hvilken Proposition föranledt Riksdagens underdåniga skrifvelse i ämnet den 23 Maj innevarande år.

Stockholm den 23 December 1873.

Henric Lovén.

7:o Kongl. Ecklesiastik-departementet.

57:o Rikets Ständers underdåniga skrifvelse af den 16 April 1851, angående åtgärder för en förbättrad själavård i hufvudstaden. (60.)

Kongl. Maj:t har den 13 December 1872 beslutat att till den nämnd, hvilken det tillkommer att, enligt Kongl. Förordningen den 1 November samma år, ordna presterskaps aflöning i hufvudstadens territoriela församlingar, låta öfverlemna handlingarne i omförmälda ärende för att tagas i öfvervägande i sammanhang med de nämnden i öfrigt uppdragna göromål och till den vidare åtgärd, hvartill förhållandena kunna föranleda.

58:o af den 12 Juli 1851, angående afskaffande af handeln med apotheksprivilegier. (94.)

Sedan Kongl. Maj:t, efter inhemtande af Sundhets-kollegii och Apothekare-societens Direktioners underdåniga utlåtanden, den 4 April 1873 till Riksdagen aflåtit nådig Proposition i ämnet, har Kongl. Maj:t den 9 påföljande September detta ärende afgjort.

59:o af den 9 Mars 1858, angående behof af allmänna helsovårdens ordnande. (262.)

Sedan en i nåder förordnad Komité inkommit med underdånigt förslag till Lag angående sundhetsförhållandenas ordnande och Sundhets-kollegium deröfver sig yttrat, fann Kongl. Maj:t vid underdånig föredragning deraf den 30 Juni 1860 med pröfningen af berörda förslag böra tills vidare anstå; och har, efter nådigt uppdrag, Revisions-sekreteraren Alb. Lindhagen sedermera utarbetat förslag till författning angående allmänna helsovården i Riket, hvilket förslag den 31 December 1870 inkommit.

60:o af den 16 Januari 1863, angående utarbetande af förslag till Ecklesiastik Beställningsordning. (17.)

Sedan Kongl. Maj:t den 13 Februari 1863 anbefalt Kammar-kollegium att utarbeta och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag till Förordning i den syftning Rikets Ständers underdåniga skrifvelse angifver samt bemälda Kollegium den 24 Maj 1865 sådant förslag afgifvit; så har Kongl. Maj:t den 9 påföljande Juni i nåder förordnat, att samtliga Domkapitel i Riket skulle, efter det vederbörande presterskap kontraktvis blifvit hört, med dess och egna underdåniga utlåtanden i ämnet till Kongl. Maj:t inkomma; hvarefter och sedan omförmälda från Domkapitlen infortrade yttranden inkommit och Kongl. Maj:ts samtliga Befallningshafvande, till följd af nådig befallning, jemväl i ämnet sig yttrat, Kammar-kollegium den 16 Juli 1867 afgifvit anbefaldt förnyadt utlåtande i frågan.

61:o af den 16 Maj 1863, angående ändring i afseende på anställande af Medicine Kandidat- och Licentiatexamina af 1861 års stadgar för Karolinska Medicokirurgiska Institutet. (88.)

Sedan Kongl. Maj:t den 11 September 1863 anbefalt Kanslersemetet vid Upsala Universitet att, efter vederbörandes hörande, i ämnet afgifva utlåtande, hvilket den 4 April 1865 till Kongl. Maj:t inkommit; så har Kongl. Maj:t den 12 December 1873 detta ärende afgjort.

62:o af den 12 Juni 1866, i fråga om indragning af de s. k. prebendepastorat. (72.)

Efter det Kongl. Maj:t den 2 November 1866 infortrat samtliga Domkapitels underdåniga utlåtanden i ämnet samt dessa till Kongl. Maj:t inkommit och Kanslersemetet vid Universitetet, till följd af nådig befallning den 9 April 1867, underdånigt utlåtande af den 23 Juli 1868 afgifvit, har Kongl. Maj:t i denna fråga inhemtat Allmänna Kyrkomötets yttrande, hvilket den 12 påföljande Oktober inkommit.

63:o af den 18 Juni 1866, angående förändradt sätt för röstberäkning vid Prestval äfvensom vid tillsättandet af Folkskolelärare, Organister och Klockare samt annan Kyrkobetjening. (86.)

Kongl. Maj:t har den 6 Juli 1866 häröfver infortrat samtliga Domkapitels, äfvensom Hof- och Stockholms stads Konsistorii underdåniga utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit; Och har detta ärende den 5 Januari 1869 blifvit öfverlemnadt till behandling af den för revision af kyrkolagen förordnade Komité.

64:o Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 14 Maj 1867, angående ändring i gällande stadganden om prest- och pastoralexamina samt om andra vilkor för presterlig befordran. (91.)

Efter det denna underdåniga skrifvelse, jemte från vederbörande infortrade utlåtanden i ämnet, blifvit den 13 Augusti 1868 från Justitie-departementet till Ecklesiastik-departementet öfverlemnadt, har Kongl. Maj:t den 21 i samma månad häröfver inhemtat underdånigt utlåtande från Allmänna Kyrkomötet, hvilket utlåtande den 12 påföljande Oktober inkommit; Och har Kongl. Maj:t den 5 Januari 1869 öfverlemnadt detta ärende till behandling af den för revision af Kyrkolagen förordnade Komité.

65:o af den 10 Maj 1870, angående afskaffande af åtskilliga från kyrkorna i de provinser, som fordom tillhört den Danska monarkien, utgående afgifter. (53.)

1870 den 17 Juni har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammar-Kollegium att, efter vederbörandes hörande, häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hvilket ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit.

66:o af den 13 Maj 1870, angående revision af stadgan för rikets elementarläroverk. (64.)

Sedan Kongl. Maj:t den 21 Oktober 1870 förordnat en Komité för verkställande af revision af nämnda Stadga och denna Komité den 23 Juli 1872 inkommit med underdånigt

Betänkande, har Kongl. Maj:t den 3 Januari 1873 till Riksdagen afslått nådig proposition i ämnet.

67:o af den 18 Maj 1871, angående förändrade föreskrifter rörande skyldighet att deltaga i kostnaden för anskaffande och underhållande af rum för folkskolan. (73.)

Kongl. Maj:t har den 9 Juni 1871 i nåder anbefalt Kammar-Kollegium att, efter vederbörandes hörande, i ämnet afgifva underdånigt utlåtande, hvilket den 27 Oktober 1873 inkommit.

68:o af den 19 Maj 1871, angående upphörande af blifvande Konsistorii-Notariers rätt till uppboresprovision å kollektmedel. (77.)

1871 den 9 Juni har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt samtliga Domkapitel samt Hof- och Stockholms stads Konsistorium att häröfver afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka ock till Kongl. Maj:t inkommit.

69:o af den 22 April 1872, angående utarrendering af enkesäten i Halland och Bohus Län. (30.)

Efter att häröfver hafva inhemtat Kammar-Kollegii underdåniga utlåtande, har Kongl. Maj:t den 9 September 1873 detta ärende afgjort.

70:o af den 30 April 1872, angående rättighet för församlingarne att bestämma Kloockares aflöning. (45.)

1872 den 24 Maj har Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Kammar-Kollegium att, efter vederbörandes hörande, sig i ämnet yttra; men detta yttrande har ännu icke inkommit.

71:o af den 3 Maj 1872, angående ordnandet af den medicinska undervisningen. (47.)

Kanslersemetet vid Universitetet har den 14 Juni 1873 inkommit med inforrdadt utlåtande i detta ärende, hvilket den 12 påföljande December blifvit af Kongl. Maj:t afgjort. (Se N:o 61 här ofvan).

72:o af den 6 Maj 1872, angående skyldighet för innehafvare af sådan Statens egendom å landet, för hvilken bevillning efter 2:a artikeln ej erlägges, att utgifva fyllnadsbidrag till folkskolelärares aflöning. (48.)

Sedan Kongl. Maj:t den 24 Maj 1872 inforrdat Kammar-Kollegii och Stats-Kontorets underdåniga utlåtande, har Kongl. Maj:t den 2 September 1873 låtit utfärda nådig Kungörelse i ämnet.

Stockholm af Kongl. Ecklesiastik-departementets Registrators-Kontor den 8 Januari 1874.

Ex officio

F. A. Westerling.

Tabell, utvisande, hvarest åtgärderna i anledning af de vid Riksdagen år 1873 aflättna, i 10:de Samlingen af Bihanget till Kamrarnes protokoll för samma Riksdag införda skrivelser finnas upptagna i Stats-departementens afgifna förteckningar.

(Första siffertalet betecknar skrivelserns nummer i ofvanberörda samling, och det sednare talet nummern i förenämnda förteckningar.)

1	1	26	35	51	64	76	86
2	2	27	36	52	89	77	88
3	*)	28	37	53	21, 25, 65	78	9, 83
4	3	29	38	54	63	79	80
5	*)	30	39	55	67	80	***)
6	*)	31	50	56	68	81	77
7	29	32	53	57	66	82	45
8	4	33	40	58	6	83	71
9	27	34	51	59	8	84	92
10	**)	35	54	60	7	85	78
11	28	36	18	61	42	86	72
12	48	37	55	62	74	87	10
13	49	38	56	63	84	88	90
14	*)	39	57	64	75	89	11
15	*)	40	58	65	76	90	12
16	*)	41	59	66	85	91	13
17	*)	42	60	67	43	92	14
18	*)	43	61	68	44	93	15
19	*)	44	19	69	69	94	46
20	52	45	62	70	91	95	47
21	30	46	5	71	87	96	79
22	31	47	17	72	70	97	81
23	32	48	20	73	22	98	16
24	33	49	26	74	23, 82	99	73
25	34	50	41	75	24		

*) Utfärdade förordnanden.

***) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

****) Skrifvelse till Herrar Fullmäktige i Riksbanken.

Till

RIKSDAGEN.

Berättelse

af

**Kommitterade för tryckfrihetens vård
år 1874.**

Under den från början af sistlidna års Riksdag förflutna tid har något ärende af beskaffenhet att påkalla Kommitterades åtgärd icke förekommit; hvilket Kommitterade härmed skolat hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 15 Januari 1874.

N. A. FRÖMAN.

BROR. EM. HILDEBRAND. J. J. NORDSTRÖM. JOH. ER. RYDQVIST.
J. ARRHENIUS. CARL J. SCHÖNING. FRITH. GRAFSTRÖM.

O. R. Themptander.
